

Ročník XLVI.

Číslo 2.

HLÁSY

Katolického spolku tiskového.

SÁMOZVANEČ.

POVÍDKA Z DOB HUSITSKÝCH.

NAPSAĽ

ALOIS DOSTÁL.

V PRAZE 1915.

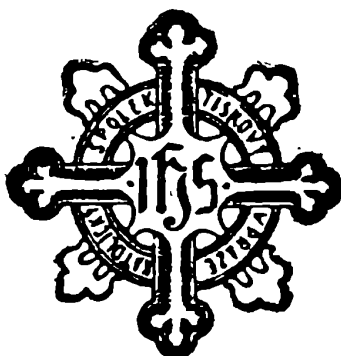
Nákladem Katolického spolku tiskového. — V komisi
Cyrillo-Methodějského knihkupectví Gustava Francla.

SAMOZVANEC.

POVÍDKA Z DOB HUSITSKÝCH.

NAPSAL

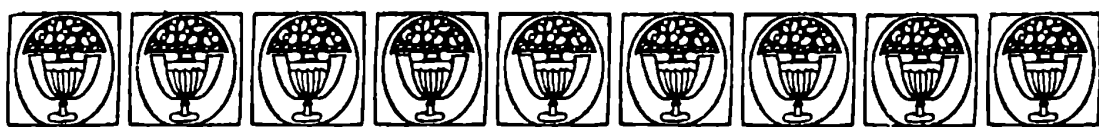
ALOIS DOSTÁL.

NÁKLADEM KATOLICKÉHO SPOLKU TISKOVÉHO. — V KOMISI
CYRILLO-METHODĚJSKÉHO KNIHKUPECTVÍ GUST. FRANCLA.

1915.

Tiskem „Politiky“ v Praze.

I.

Dosti značné dály se přípravy v královské Praze k uvítání vzácného hosta, o němž se už delší dobu v Čechách mluvilo. Jedni se opravdově těšili, slibující si klidnější budoucnost, druzí se chvěli o svoje postavení, řemeslní válečníci báli se, že konec učiněn bude jejich vybíjení hradův a odporných měst.

Někteří páni schválně dojeli z venkova, aby vítali toho, o němž se domnívali, že vytrhne království z hrůz válečných a nepořádků v zemi panujících.

I Vilém Kostka z Postupic přijel a ve svém domě v Menším městě Pražském se usadil. Doprovázela ho mladistvá dcerka Ludvika ještě ne dvacetiletá. Ta měla v městě na delší dobu se ubytovati, aby užila radostí, jichž jí dvojnásobnou zdí hrazená tvrz nemohla poskytnouti. V Praze pobyla asi dvakráte jenom po několika dnech, jinak s otcem sdílela samotu, naslouchajíc hučení větrů a povelům stráží na hradbách. A když pan Kostka odjížděl, což se častěji stávalo při jeho účasti na správě země, potom tichý vedla život s mateří a nedospělými sourozenci.

Ani netušila, jaké náhodě má co děkovati, že teď tatíčkem přímo byla vyzvána, by ho do Prahy doprovodila. A nebylo právě na cestách a v městě nejbezpečněji.

„Vjezd slaviti bude do Prahy polský kněžic Sigmund,“ oznamoval Kostka.

Ludvika tázavým pohledem utkvěla na otci.

„Divíš se, že slavně vítati chceme kněžice? Však uslyšíš, jaké naděje klademe v jeho příjezd do Čech,“ napovídal rytíř hlavou potřásaje. „Musíme se přece o to starati, aby pokoj u nás zavládl. Těch bojů jsme se už nasytili.“

Kostka před odjezdem měl mnoho starostí, proto dále nevykládal, obšírněji nevysvětloval. Také Ludvika musila vzpomínati, v kterých robách by se v Praze ukazovala, jaký šperk nejlépe jí sluší. Tušila, že zde má se stýkati s mladými panici, z nichž jednomu podá ruku před oltářem. Proto i máti radila, co by si vzala, a čelenku jí půjčila perlami vykládanou. Nešetřila na šat a výbavu. Mladé srdce pannino jávalo, blouznivá hlava její představovala si předem radosti, jež ji čekají. Proto ani loučení s domovem nepřipadalo jí tak těžké. Uronila sice slzičku, ale hned osušila oči, jakmile se ocitla po boku otcově na cestě ku Praze.

„Nezmeškáme-li slavný vjezd do Prahy?“ tázala se netrpělivě.

„Ještě si před slavností odpočineme,“ utěšoval rytíř obíraje se svými myšlenkami.

„A je ten kněžic posud mlád?“

„Zcela mladý,“ přisvědčoval otec, „synovec krále polského Vladislava a velkého knížete litevského Alexandra Vitolda.“

„Tedy pobratimec. A jak vzácné má příbuzné! Že právě k nám zavítal a v Čechách hledá štěstí!“

Kostka neodpovídal k té úvaze mladé hlavy, ač i jemu cosi podobného na srdci leželo.

Prahu shledali nerozhodnutou. Zde byli pro i proti Sigmundovi. Jedni v něj kladli naděje, jiní mínili, že zbytečné bylo volati Poláka, aby v Čechách

pokoj opět byl zaveden. Zdál se býti sláb k takovému dílu, nedůvěřovalo se v jeho dovednost a statečnost. I na krále Sigmunda, korunovaného panovníka, vzpomínáno. Ani Žižka, za nímž šla část národa, kněžice rád neviděl, ani konšelé pražští nebyli pro hosta nadšení.

Dotazovali se tedy mnozí, kdo vlastně povolal Sigmunda Korybuta, kdo učiniti ho chce správcem v zemi a později snad i králem?

Byli to kališničtí páni, měšténíné, mírní Táborité a vůbec ti, jimž se posavadní bezvládí nelíbilo, kteří se i Žižky nasýtiti a nějaký řád zavésti mínili. Ti vyjednávali s králem polským a s knížetem litevským, aby do Čech vypravili mladého Sigmunda, syna dávno zesnulého Dmitra Korybuta, o němž dolétla až sem chvalná pověst, že rozšafným rozumem a pevnou rukou osudy Čech by řídit mohl.

K těm náležel i Vilém Kostka, a dceř jeho sotva prach s oděvu setřásla, hned uváděla dům do pořádku. Byl poněkud zanedbán, rytíř tady bydlil vždycky několik dnů, dvě, tři komnaty mu dostačovaly. Ani vrátný nedbal, neoprašoval, nevětral, větší část dne proseděl naproti v krčmě, kde při dobrém víně se soudruhy sesazoval krále, huboval na správu města, vyslýchal novinky a jinak se bavil. Teď však musil pod dozorem rytířovým a hlavně dcery jeho dělati pořádek. Nutno ozdobiti dům k uvítání kněžice, uvnitř pak provésti důkladný úklid, neboť Kostka mínil delší dobu v Praze vytrvati a návštěvy pánů v domě přijímati. Tím vrátný a kastelán v jedné osobě uveden byl v nemalé rozpaky. Nevěděl, kde co vězí, nemohl nalézti praporce, pestré koberce do oken, červenobílé okrasy od poslední korunovace. Notně se zapotil, než bylo všechno shledáno a jakž tak v pořádek uvedeno.

Do krčmy vpadl až pozdě večer, tu praštil sebou na tvrdou stolicí a korbel pojednou převrátil do vypráhlého hrdla. A jak si stěžoval, jak naříkal, že má jistě údy polámané. Div nemusil plaziti se po červených střechách, aby ze všech vikýřů praporce povystrčil.

„A k vůli komu? K vůli takovému přímo jinochu.“

Kastelán z Kostkova domu nenáležel ke ctitelům Sigmundovým. Vždyť shromažďovali se tu i konšelé s předáky Jeronymem Šrolem a Janem Charvátém, kteří se netěšili na nového správce v Čechách, tušíce konec panování. Sigmund jistě pověří těmi úřady své milce a splatí těm, kteří ho přivítali. Proto konšelé nepříznivě mluvili o hostu. Kastelán Landa hodně daleko od nich seděl, ale pilně naslouchal. Jsa povahy nedůvěřivé a nespokojené, přitakoval k slovům těm a rovněž nic dobrého od příjezdu Sigmundova nečekal. Zřídka dána mu byla příležitost rozmlouvati s pány, ale když oznámil, že jeho pán pojednou přijel a v domě pořádek se zavádí, všichni ho poslouchali. Konšelé vycítili nového Sigmundova přítele a mocného podporovatele.

Přes liknavost kastelánovu i dům Kostkův byl k uvítání polského kněžice náležitě ozdoben. V květnu bylo dosti zeleně i jasmínu, kalin a růží, z nichž Ludvika dovednýma rukama upletla věnce. Ať je potěšen Polák, jenž dobrodružnou cestu do Čech podniká, aby zde budoval štěstí a v pobratimské zemi pokoj zjednal.

Katolíci rovněž po klidu toužili, mnohdy k přesvědčení dospěli, že nehodného krále podporují, jenž i na poklady chrámové sahal a v rozhodných chvílích do Uher se uchýloval, jako nyní, když mohl tušiti nebezpečí; ale zarazila je zvěst, předem do Prahy přinesená, že polský Sigmund hned na hranicích ukázal, koho míní podporovati. Kněžic, ač z katolické

rodiny pocházel, své mocné ujce a vůbec celý rod římské víry vyznavači měl, přece v Uničově před Čechy pod obojí přijímal a v Čáslavi slavný slib učinil, že se bude tak zvaných čtyř pražských artikulův držeti a je obhajovati, slovem, přidal se k mírným husitům. Tito jásali, katolíci mlčeli, Táboři podezřívavě hleděli na Sigmunda a činnost jeho.

Nebylo tedy vítání všeobecné, ale přece dosti slavné. Domnívali se přívrženci jeho, že za sídlo si zvolí hrad Pražský, odkud už dříve královská posádka byla vyhnána, že od Prašné brány slavně pojede obojím městem, po Karlově mostě do sídla českých králů. Tudy také ulice byly nejskvěleji upraveny.

Pan Vilém Kostka už časně ráno přidružil se k těm, kteří chtěli vyjetí Sigmundovi v ústřety daleko před město. Sjelo se jich hodně, vzali i své zbrojnoše, neboť už věděli, že kněžic nepatrnou má posádku z Polska. Družina jeho, která sešla se u Krakova, čítala 5000 branného lidu, z něhož někteří padli na Moravě, kde Sigmund už bojoval, někteří páni přidali se cestou, ale hlavní pomoc očekávána z Prahy, kde nejvíce bylo mírných kališníků a stoupenců mladého knížete.

Zvědavci plnili ulice, neboť mnoho pověstí předcházelo kněžice. Všechny nepocházely od těch pánů, kteří až v Polsku pro Sigmunda byli, od Mikeše Hrdoňky a Prokopa Zavady; lid bájil, představuje si příjízdějíciho správce Čech jednak jako bohatého, jednak jako statečného Poláka. Chce-li dosednouti na český trůn, musí vládnouti penězi; míní-li zdolati všechny překážky, nesmí býti slabochem. Fantasie lidu rostla, už se mluvilo o dobytých vítězstvích, i že jmenovec, ale v hodnosti uherského a českého krále, před ním rychle do Uher odstoupil. Divili se

jeho odvaze, že by se ani rozhodných Táboritů ani mocného pána z Rosenberka nebál, i katolíky usmířil a při své mladosti všechno zdolal.

Ovšem vyskytli se i nedůvěřivci, ano nepřátelé, kteří připraveni byli kaziti dílo v zárodku, kteří si buď nepřáli pokoje nebo nedůvěru pojali k tomu, jenž ruky obratem víru změnil, k husitům se přiklonil a pod obojí přijímal. Také známo bylo, o čem jednáno v Čáslavi před málo dny u přítomnosti mnohého panstva a zemanstva i poslů městských a utrakvistických Pražanů. Hlasy všech zvonů na kostelích vítán byl Sigmund kněžic a konšelé v ústřety nesli mu klíče a pečeť. Ani takového uvítání nečekal, třeba mu cestou poslové přimlouvali, že se naň národ český těší. Praporce vlály z většiny domů, rathaus vyzdoben pěkně a po stranách těsně lidu, jenž se vyběhl podívat na Poláky.

Rytíři chtěli vésti kněžice na Hradčany, ale správce země přece nedůvěřoval si bydleti v královském hradě a žádal za pobyt v městě. I vykázán mu byt v domě někdy markrabí Jošta na náměstí staroměstském.

„Ale projeti račiž, pane, celou Prahou,“ řekl Kostka knížeti, po jehož boku stále se přidržoval. „I Menší město za Vltavou vyzdobeno, i tam přejí si tě viděti.“

„Když to lidu přáním, pojedeme tam,“ svoloval Sigmund. „Všudy následovati tě budu, neboť jsi mně byl za rádce doporučen.“

Rytíř se uklonil.

„Veliká čest pro mne. Učiním, co v slabých silách mých. Blaho země na srdci mně leží.“

Projížděli tedy Poláci se svým knížetem ulice a všudy přijímali hold, jež Pražané vzdávali Sigmund-

dovi. Jedna skupina hlučně provolávala slávu, jiná však mlčela. Kostka by byl rád hostovu pozornost od této odvrátil, ale kněžic měl všudy oči a uši.

„Tyto snadno si nakloníš,“ připomínal průvodce. „Lidé jsou to nedůvěřiví.“

Ale chladnost diváků přece Sigmunda mrzela. Pozoroval, že to jsou lidé urození, skvostnou zbraní opatření, a nemohl ani neviděti pohrdný úsměv na rtech jejich. A což kdyby slyšel poznámky!

„Jako král ke korunovaci dává se vítati.“

„Příliš smělý. Však dlouho v Praze nepobude. Málo posud zkušeností má, aby mohl ovládati tak pobouřený a rozdvojený národ.“

„Přepočítá se a ne tak slavně z Čech pojede.“

Pan Aleš ze Šternberka tak rozmlouval s Půtou z Častolovic a za sebou měli stejně smýšlející. Postavili se u mostu, aby viděli, jaký dojem na Sigmunda učiní pohled na sídlo královské. Kněžic podíval se, otázku položil průvodci, ale dovedl se ovládati. Ta mlčící a slávu neprovolávající skupina ho zarazila.

Za chvíli Vilém Kostka ukazoval.

„Tento dům jest můj a kdybys mne někdy poctil návštěvou, za velikou milost bych si to pokládal.“

Sigmund pohleděl na starobylý dům, ale hned sahal po čapce, aby pozdravil.

„Moje dcera Ludvika. Přijela se mnou do Prahy k tvému uvítání,“ vysvětloval Kostka, také pannu v okně postřehnuv. „Syn Bohuš zůstal na hradě z opatrnosti.“

„Se všemi se seznámím, kteří se mnou dobře myslí a chtějí mne v díle těžkém podporovati.“

„Nerad se vnucuji, bojím se, abys za neskromnost mně to nepokládal, ale vždycky jsem ochoten poskytovatí radu i pomoc co nejochotněji.“

„Všeho rád užiji, pohostinství i rad. Vždyť jsem zde tak osamocen, na sebe a své rádce odkázán.“

Sigmund opět ohlédl se po domě s šedou omítkou, s praporce ve vikýřích. Zajímala ho hezká tvář v okně, ladná postava Ludvičina.

Buď schválně nebo náhodou pustila dívčina ruka poupě červené růže. Ale Sigmund už popojel a květ padl za ním na dlažbu. Kůň pak poupě zdupal kopcem. Viděl to Kostka, však skoro byl rád, že se tak stalo. Kdyby kněžic květ zachytil a políbením daru vděčnost ukazoval, kdo ví, co by z toho diváci usuzovali. Kynul kastelánu Landovi, jenž s ostatním služebnictvem stál před domem, aby provolali slávu.

„Ať dlouho panuje náš vzácný správce země!“ ozvalo se hlučně v ulici.

„Ať žije, ať panuje!“

Ale Sigmund už se obracel zvrátiv domněnky těch, kteří se posud domnívali, že královské sídlo zvolí.

„Posud se ostýchá,“ poznamenal Půta z Častolovic, když družina zase na most vjížděla. „Myslí si, že by toho bylo pojednou mnoho, jest opatrný.“

„Ale proč by sem jezdil, kdyby po koruně netoužil? Proč by mu ujcové vojsko sháněli? A na Moravě už bojoval, holdy přijímal.“

„Jenom aby se nepřepočetil a nezmýlil. Ani to mu nepomůže, že ruky obratem utrakvistou se stal. Posud jsme zde také my, strana katolická.“

Aleš ze Šternberka ohlédl se na své stoupence. Opírajíce se o meče, mlčky hleděli na Poláky, kteří měli český národ zachrániti. Byli to většinou žoldnéři ochotní komukoliv sloužiti za žold, nacházeli se mezi nimi snaživci, kteří jako pán jejich doufali dojíti pěkného opatření. Pražané hned vzpomněli, že jim asi tento lid připadne na vyživení, zvláště jestli nezásobili ujcové synovce svého také penězi na tu

cestu za korunou královskou. Sigmunda by snadno opatřili vším potřebným, ale družina několika tisíců se jim nezdála.

Sigmund projel i Nové město, stále po boku maje pana Kostku, jevil spokojenost nad uvítáním, i zde před rathousem přijal hold a posléze odebral se do Joštova domu, aby si odpočinul. I při svém mládí a bujaré síle se znavil dlouhou cestou a dojmy.

Diváci se rozešli, naplnili krčmy, rozmlouvali, přátelili se s vojíny; v Praze nastal šum a řeč se nejvíce otáčela kolem kněžice. Jak se k němu zachová král Sigmund, domyslí se každý, ale jak ho přijme Žižka s Tábority, jak nejmocnější šlechtic Oldřich z Rosenberka, jak katolíci, s nimiž bylo rovněž nutno ještě počítati, třeba že husité šmahem i násilím je pro sebe získávali.

O tom uvažoval i Kostka z Postupic, vrací se do svého domu. Chtěl knížeti raditi, důležité místo zastával v Čechách, už byl Sigmundovi doporučen. Ale doma našel dceru Ludviku v slzách.

„Co to znamená?“ ptal se udiveně. „Praha jásá, ty hořce pláčeš.“

„Viz tuto,“ ukázala panna na zdepanou růži koňským kopytem.

Otec se usmál.

„Všechno náhodou se stalo. Tobě mimoděk poupě upadlo z ruky, pan Sigmund toho nepozoroval, a dobře se tak stalo.“

Ludvika dlouze pohleděla na otce. Proč mluví o pouhé náhodě? Jak to může věděti? Což si nepřál, aby správce země co nejslavněji byl vítán?

II.

Nebyl vstup polského kněžice Sigmunda na českou půdu tak pokojný jako vjezd do Prahy 15.

května 1422. Když postačitelný počet vojinů u Krakova se sešel a zvláště Rusíni jako vyznavači víry pod obojí se připojili, hnul se Sigmund do Moravy. Polský Vladislav sice propustil synovce na tu cestu, ale choval se celkem obojetně, jsa jako národ jeho rozhodně katolickým.

Sigmundovo vojsko položilo se u Olomouce a město vyzváno, aby se vzdalo. Ale měšténíné nechtěli rozuměti jednání českých kališníků a samozvance ani nepřijali, ani poslušnost mu neslibovali. Podivně byl Sigmund naladěn při tom kroku, nepříjemně dotknulo se ho toto uvítání na půdě, které zmocniti se chtěl. Nezbyvalo nic jiného, než podstoupiti boj a tasiti meč, ale Olomouc statečně se držela. Posádka její i výpad z hradeb učinila a ku pěti stům koní zajala. Mimo to i král Sigmund na Moravě se nacházel a od něho přepadnutí se dalo ze zadu čekati.

Malomyslněl mladý kníže a nejraději by se byl vrátil ke svým ujcům, aby po nich dědil jednou uprázdněný trůn. Čeští poslové v Litevsku zcela jinak vyličovali ochotu, s jakou bude uvítán.

Sigmund připomenul si výstražná slova svého strýce Vladislava, když se s ním loučil a pro požehnání si dojel.

„Příliš odvážnou hru počínáš,“ pravil polský král, „do země velmi pobouřené se vydáváš. Dej pozor, můžeš při té odvaze ztratiti hlavu.“

Přítomní čeští páni u Olomouce musili Sigmunda povzbuzovati, aby se nedal prvním nezdarem zastrašiti, ale aby setrval. Spolu připomínali, že v Čechách bude zcela jinak, tam že už jako půda připravena. Morava posud že se drží nehodného krále.

Vytrval tedy Sigmund i po porážce u Olomouce a táhl k dobře hrazenému městu Uničovu. Napomínal vojsko, aby nedrancovalo, nikoho neutiskovalo, nepálilo, ale nedalo se všudy zabrániti. Žoldnéři špižo-

vali na útraty místního obyvatelstva, a Sigmund nemohl také všudy býti. U města Uničova štěstí přálo Polákům, hradby byly ztečeny, brány vyvráceny. Ani zde nepomohlo Sigmundovo varování a napomínání, vítězové počínali si velice výbojně a proléváli mnoho krve v dobytém městě a podrobeném okolí.

„A to že táhnete do našich zemí ve jménu pokoje, to že chcete pořádek dělati v Čechách a na Moravě?“

S takovou výčitkou obrátil se k Sigmundovi muž před malou chvílí žoldněři sbitý do krvava, povalený ranami k zemi, pošlapaný. Vůdce jel kolem a měšténín pozvedl proti němu pravici. Až se Sigmund zarazil a zaleknul. Podobné výčitky slyšel už několikráte od raněných a zdeptaných jeho lidem.

„Násilí máme dosti od Žižky a jeho spojenců. To jsi měl s jiným úmyslem vstupovati do této země nebo raději doma zůstat. Takovému počínání Bůh nemůže dáti požehnání, prokleta bude tvoje památka v Čechách.“

Raněný se sápal na kněžice a byl by se do něho dal, kdyby mu rány byly dovolily.

Sigmund prchal z místa onoho.

„Ne jako smírce přicházíš, ale jako nepřítel a vrah. To se vymstí na vás, co jste zde provedli.“

Měšténín alespoň zafatou pěst pozvedl.

Sigmund uznával chybu, vojsko jeho nemělo tak poskvřňovati ruce své. Málo je napomínal, málo přísným k němu se osvědčil. Byla to jako msta za Olomouc a výstraha jiným, kteří by se mu v cestu stavěli. Chtěl také králi ukázati moc svoji, ale tento vyhnul se boji, zapálil za sebou bašty a mosty a uchýlil se zčerstva do Uher.

Uničovem končilo také násilí na Moravě, polský kněžic rychle postupoval do Čech, kde naň už čekali. Ohlásil se několika listy, rozeslanými na mocné příz-

nivce, že jménem ujce svého Alexandra Vitolda do Čech přijíždí jako správce s plnou mocí, aby zemi bránil proti všem nepřátelům domácím i cizím.

Na tu cestu, téměř měsíc trvající, vzpomínal nyní kněžic v Joštově domě na Staroměstském náměstí. Ještě k němu zaléhaly proudy šumného města, výkřiky lidu i sloky písní rozjařených diváků. Sigmund, sedě v křesle, rozhlížel se kolem po pěkně upravené jizbě. Před sebou na stolku měl blány papíru i psací náčiní, knihy a pěkné drobnůstky pro okrasu. Na stěnách visely obrazy českých knížat a králů. Slušně upravili byt Sigmundovi, pohodlně a účelně. Ani zbraň nescházela na podstavci, kdyby zaměnití chtěl mečík, kdyby potřeboval ostré dýky pro obranu. A před domem přecházela stráž městská, střídajíc se s polskou družinou. Nyní dle přání Sigmundova nikdo nepřicházel a se neohlašoval. Chtěl nejdříve poslati dopis do Polska ujci Vladislavovi a vylíčiti mu, jak byl uvítán v Praze. Posledně mu psal z Moravy. Už vzal pero do ruky, namočil, ale zarazil se. Vzpomněl si, má-li se zmíniti též o sněmu v Čáslavi, má-li napsati, co tam sliboval. Kněžic se zalekl a pravicí přetřel čelo. Jakoby nyní teprve o všem důkladně uvažoval. Z Polska vyjel jako katolík, z takových rodičů pocházel, katolické měl příbuzenstvo. Ale v Čechách pojednou se stal utrakvistou, změnil svoje náboženství ne tak z přesvědčení, ale že tomu chtěli husitští pánové, s nimiž se umlouval. Zavedli ho i do chrámu a kněz podával mu pod obojí. Potom přečetli mu podmínky, za jakých ho přijímají, a Sigmund jediným trhnutím perem podepsal smlouvu i svůj — ortel.

Teď uvažoval, co by tomu řekl Vladislav král, na jehož dvoře byl vychován, co by mu pověděli zemřelí rodiče, kdyby oživli a uslyšeli o jednání

syna svého. S tak lehkým svědomím, tak beze všeho rozmýšlení to učinil, nutkán jsa leskem, po němž toužil, nadějemi na královskou korunu.

Poslové mu sdělili, že je téměř celý národ hutsitský, že korunovaný král Sigmund nemá zde přívrženců, že jenom o to běží, zkrotiti výstřední Tábority, uvést zemi do pořádku. Ale knězic se přesvědčil, že tomu není tak. Dobře pozoroval, že ho mnozí nevitají, že i domy jsou bez ozdob, že diváci stojí jako němí, že v tvářích zablýskla nenávist.

Ani Kostka z Postupic netajil se obtížemi, které nového správce země čekají, nesnázemi, jež se mu brzo v cestu postaví. Výslovně jmenoval katolické pány, ukazoval na ně v zástupu a předpovídal, že rozvášnění Táborité hned se nedají zkrotiti.

Proto knězic Sigmund nyní skoro litoval, že se hned ukázal jako vyznavač nového učení, že v Čáslavi v děkanském chrámě tak okázale přijímal pod obojí způsobou. Měl čekat, měl se zdržeti, opatrněji si počínati. Jeho nitro se té náhlé změně přičilo, jeho přesvědčení bylo katolické, jak byl vychován, jak byl vyučen od matere a učitelů na dvoře královském, z větší části duchovních. Mihla se mu v tom vysokém chrámě tvář otcova jako v mlžinách, zdálo se mu, že vidí prst vztyčený, jakoby přelétla vzdušná postava matčina a se zvukem varhan že zní výstražné napomenutí. Ale přece přiklekl a veřejně přijímal z kalicha.

Líbilo se to přítomným pánům, spokojeně přihlíželi, div netleskali rukama. Potom ochotně přijali ho mezi sebe a ve shromáždění vyslechli jeho slib. Byl pověřen mocí, měl spravovati zemi, ale dříve musil vládu svoji zakotviti, překážky odkliditi.

Pozapomněl na obrat ve vyznání, na veřejné osvědčení víry utrakvistické, cestou do Prahy stále byl zabavován, zvláště zde v městě, kde mu kališnická

strana hned nabízela hrad královský za sídlo. Už se nadál, že je na výši, že se přibližuje k těm cílům, za jakýmiž veden byl do Čech. Rázně musí se chopiti vlády. Na dva mocné pány si vzpomněl, na Žižku, jenž vládne velikou silou válečnou, a na Oldřicha z Rosenberka, jemuž náleží veliká zboží na jihu. Oběma musí dopsati, by zvěděl jejich mínění.

Sigmund vzal jednu čistou blánu a psal Janu Žižkovi z Trocnova. Musí zastaviti jeho hubení a pálení země. Hněval se naň, že, ač věděl o jeho příjezdu, uvítání v Praze se nezúčastnil a na pozvání ani neodpověděl. Patrně nesouhlasil s tou změnou v Čechách.

Jak byl ještě slávou opojen a hněvem nakvašen, tak psal bez rozmyslu list, v němž Žižku ostře a přísně napomenul, aby země nehubil, hradů nebořil, měst nepálil, lidí netrýznil a neubíjel. Vystoupil tak jako proti buřiči a nešetřil ostrých slov. Vyžadoval od Žižky poslušnost a jinak si počínal, než jakoby už byl skutečným králem českým. Domníval se asi, že Žižku zastraší a neškodným učiní.

Zcela jinak naladil, píše na druhou blánu Oldřichu z Rosenberka. Toho žádal, aby mu byl nakloněn, aby si do Prahy přijeti neobtěžoval nebo alespoň k jednání poslal plnomocníka.

Skřípělo vraní pero, když psal přednímu velmoži Čech, „aby se více zákonu božímu neprotivil a pravdám božím písmem sv. jasně doličeným odporen nebyl a jich neoužil, zeměpána a strýce našeho kněze velikého Litevského a krále Českého požádaného nehubil...“

Aniž se s kým poradil, někomu listy přečetl, hned je odeslal po svých lidech, kteří čekali, aby se mohli po království rozejetí.

Sigmund potom vyhlédal oknem, pozoruje radnici, chrámy a soukromé domy. Líbilo se mu v Praze,

už z dřívějších návštěv ji znal. Ovšem tehdy jenom na krátko Čechy navštívil s několika muži pro ochranu na cestách. Teď sem přijel jako správce, jako budoucí král.

Nasytiv se pohledu na město, zase zatonul v myšlenky. Pak sáhnuv za opasek, vyňal pergamen, na němž napsány byly tak zvané Pražské články, na něž přísahal. V Čáslavi jenom zběžně je přelétnul, teď měl času k důkladnějšímu rozvažování o člancích, jež mu kališníci předložili.

„Aby slovo boží od kněží schopných dle smyslu Spasitelova bylo kázáno svobodně a bez překážky... Aby všechny smrtelné hříchy a zvláště veřejné i jiné neřesti protivné zákonu božímu v každém stavu, rozumně a křesťansky od těch, kterým to náleží, byly zakazovány, stíhány, trestány a dle možnosti vykořeňovány... Aby svátost oltářní pod obojí způsobou, chleba i vína, všem křesťanům, jimž by smrtelný hřích nepřekážel, svobodně byla podávána a od nich přijímána... Aby duchovní, nemajíce panování světského nad zbožím a statky časnými, jež drží na škodu svého úřadu a na újmu ramene světského, živi byli dle učení Kristova a jeho apoštolů...“

Knězic Sigmund byl vzdělán v rozličných vědách, ale jako budoucí světský panovník v bohosloví zvláště nebyl poučen a také v tom oboru nevynikal. Nemohl také hned postřehnouti ostří tuto skryté a rozdílnost výkladu. Jenom si dle těchto artikulí vysvětloval, proč Žižka zvláště pálí kláštery, proč hubí zboží osob kněžských. Vyrozuměl, jak z tohoto svobodného výkladu písem vznikli blouznivci, kteří všecken oděv odmítali a které Žižka i smrtí trestal.

Sám na pergamen připsal odpověď na otázku, sluší-li pro slovo boží tasiti zbraň. Nejbližší stojící muž tehdy poznamenal, „když by nepřátelé chtěli vyhladiti věrné křesťany násilím.“

On tom všem nyní rozvažoval. Ve vlasti jeho bylo jinak, tam Písmo mělo pouze ráz katolický, tam nikdo nebral kněžím, čeho k zachování života potřebovali. Sám vždycky přijímal pod jednou způsobou, věda, že to jest živé tělo a v živém těle musí býti obsažena i živá krev a duše Spasitelova.

Ale odložil pergamen a přetřel čelo. Nesmí se pouštět do takových rozborů. Nedostává se mu vědomostí, je posud mlád k řešení podobných otázek, jiné starosti ho čekají. Toto ať vyřídí si mistři na vysokém učení, mezi něž druhdy náležel i Jan Hus, jenž tím hloubáním upadl v bludné učení v jistých člancích a tak mnohé za sebou potáhl.

III.

Pan Vilém Kostka z Postupic byl vyznamenán, že nejdříve mu knězic Sigmund učinil návštěvu v domě jeho na Menším městě Pražském. Nenadál se, že správce země za ním přijde, spíše doufal, že bude obeslán jako rádce do domu Joštova. Schválně se nevzdaloval, aby ho posel zastihnul.

A teď místo zbrojnoše knězic sám se dostavil. Purkrabí domu tak byl uveden v rozpaky, že zapomněl pána svého včas uvědomiti. Poznav knězice, ztratil se kdesi ve dvoře. Sigmund tedy krácel sám širokým vchodem, ohlížeje se po dveřích, do nichž by vstoupil. Nejdříve potkal Ludviku. Ta rovněž zapamatovala si tvář knězicovu a nejraději by rychle odběhla stranou. Nebyla tak vystrojena, jako když oknem hleděla na průvod. Teď řídila s jednou služebnou děvou otcovu domácnost, k tomu přiměřeně byla oděna všedním šatem. Vidouc hosta, zarazila se, červeň jí polila tvář a div vyřkla náležité uvítání.

„Štěstí mne doprovází, že při prvním kroku do tohoto domu potkávám tak švarnou dívčinu,“ řekl Sigmund, chvatně přibližuje se k panně, aby ji zadržel, kdyby utéci chtěla jako vrátný ode dveří.

„Budiž tvoje milost vítána v příbytku našem!“ děla Ludvika, klopíc zrak. „Otec bude velice potěšen.“

„Než ho vyhledám, musím dříve tobě poděkovati, že jsi k vůli mému příjezdu venkov opustila a pana otce do města doprovodila, dům krásně vykrášlila a nejvíce vyzdobila spanilou postavou v okně.“

„O prosím,“ pravila jenom Ludvika, jež nebyla takovému lichocení uvyklá. Sigmund ukazoval, že nebyl nadarmo na dvorech svých vznešených ujců:

„Dovedu oceniti oběť, již jsi přinesla,“ pokračoval kněžic. „Teď v máji na venkově tak krásně, všechno přímo dýše vůní, všechno plesá.“

„Jsem ráda na hradě i zde v domě, k němuž přiléhá zahrada s mohutnými kmeny a hustými křovinami.“

„Také ji prohlédnu, také se do ní podívám; ukážeš mně v ní oblíbená místa, stinná zákoutí.“

„Mileráda,“ kývla Ludvika.

„Na krátko jsem teprve v Čechách, ale počíná se mně tu líbiti jako v Litvě, kde jsem ztrávil krásná leta života. Tam ani jsem nepoznával, že nemám rodičů, že jsem sirotou.“

„Nebohý!“ politovala dívka opravdově. „Dovedu se v ten stav vmyslit.“

„Jak šťastna jsi, že posud máš tak rozšafného otce i starostlivou máteř. Toho štěstí ani si nedovedeš dosti vážit.“

Sigmund ještě déle by byl s pannou rozprávěl na chodbě, kdyby v jedněch dubových dveřích pojednou se byl nezjevil pan Kostka. Zaslechl asi v komnatě rozhovor a byl zvědav, s kým Ludvika mluví. Také ne-

málo se podivil, spatřiv správce země, od něhož co chvíli posla očekával. Rychle chvátal, aby vzácného hosta co nejsrdečněji uvítal, a hned obě ruce mu podával.

„Proč jsi, pane, nevzkázal, ochotně bych navštívil tebe. Koně mám stále osedlaného.“

„Ale potom bych blíže nepoznal pannu Ludviku,“ uklonil se Sigmund.

„A ty zde před takovým hostem ve všedním úboru,“ vyčítal a spolu omlouval rytíř.

„Nic nevadí, viděl jsem už pannu vykrášlenou, teď ji zřím jako hospodyně, pečující o svého otce.“

Kostka uváděl hosta do své pracovny, dav dceři znamení, že má připravit občerstvení.

„Jdu na radu,“ vážně pronesl kněžic, usednuv do křesla proti rytíři. „Sám jsi mne vyzýval, abych se k tobě utíkal.“

„Pokud v mých silách bude, co nejochotněji splním každé přání tvoje. Už jsem tu nabídku tvé milosti učinil.“

„Zatím jednal jsem na vlastní pěst, hned po příjezdu odeslal jsem listy Janu Žižkovi z Trocnova a Oldřichovi z Rosenberka.“

„Smím se tázati, jakého obsahu?“ rychle řekl Kostka.

Sigmund krátce vyličoval. Žižku ostře napomenul, aby nehubil zemi, a Rosenberka, aby neodporoval novému učení.

Rytíř povstav, rozčileně přešel komnatu.

„Odpust, milosti, ale myslím, že se tu stala chyba.“

„A jaká?“

„Oba páni těmi listy budou velice uraženi, a jeden z nich má značnou moc válečnou, druhý valnou část království. Třeba pravdou bylo, co jsi psal, přece neradi se dají napomínati, nesnesou káravých slov, sebe upřímněji míněných. Nechci ti vytýkati,

ale na místě tvém bych vyčkal, s těmi mocnými pány sejíti a domluviti se hleděl. Ale už se stalo, nikdo poslu nedohoní.“

„To také ne, mají naše rychlé koně. Chybil-li jsem, musím napravovati. Proto nyní sem se uchyluji, jak mám naložiti s konšelstvem těchto měst, které mně jest nepříznivé.“

„Svrhneš je a novým nahradíš,“ rozhodně přímo nakazoval rytíř. „Nesmí se dopustiti, aby nepřítel jako v týlu seděl. Komu náleží hlavní město, tomu celá země. Nynější konšelé jsou ti nepřízniví, to se ukázalo při vjezdu do Prahy. Ať za to pykají!“

„Jsem cizincem v tomto městě, neznám svých přátel, proto prosím o sdělení, koho bych měl voliti.“

„Milerád sestavím seznam, ale ani Jeronym Šrol, ani Jan Charvát mezi nimi nebude. V přední řadě nutno pamatovati na ty, kteří pro tebe až do Polska přijeli. Navrhoval bych Mikeše Hrdoňku, Prokopa Závadu, potom Pavla z domu rychtářova.“

Sigmund hned přisedl ke stolu a zapisoval si jména, ale na prvním místě napsal pana Viléma Kostku z Postupic. Rytíř sledoval písmo, vida svoje jméno, rychle zadržel ruku kněžicovu.

„Prosím snažně, abych nebyl konšelem jmenován. Hodnost ta náleží měšťeninům a mně by volba ona byla ve zlé vykládána.“

„Tedy budu na tebe jiným úřadem pamatovati a rád bych tě ve své radě udržel.“

Kostka neodporoval. Teď jmenoval lidi, které by uznával za schopné konšelství. Ale také pamatoval, jsou-li oddáni novému správci země. A napočítal jich 36, po osmnácti v každém městě. O tom a onom hned připomenul, čím se vyznamenává, k čemu schopnosti má. Ostatně ponechal Sigmundovi volnou změnu a pro ten případ ještě několik oddaných mužů připojil.

„A jak provést onu změnu na rathousech?“ ještě se tázal Sigmund Korybut.

„Rázně a rychle, dříve než by se posavadní konšelé vzpamatovali a svoji stranu sehnali. Nalezli by ji snadno v nespokojencích a v lidech ke vzpourám nakloněných. Musí býti překvapeni. Také ať se neprolévá krev, aby lid v tvé milosti spatřoval mírumilovného správce. Té krve od nešťastného vystupování a upálení mistra Husa bylo tu vyceděno mnoho. Tím se národ unavil a touží po osvěžení a klidu.“

„Pokud možno, vystříhám se krvavého násilí. Ovšem, všude to nepůjde.“

Muži ještě chvíli rozmlouvali, a zatím Ludvika s děvou služebnou donesly studené maso, chléb a víno. Dcera Kostkova postavila před hosta plný pohár.

„Na tvoji krásu!“ zvolal Sigmund, pozvednuv stříbrnou nádobu.

Otec rychle přistrčil dceři svůj pohár.

„Připij si se správcem království, velikou to ctí pro tebe a dům náš.“

Zazvonily číše, Ludvika jenom omočila rty.

„Na věrné přátelství,“ řekl Sigmund a vypil do dna.

Kostka dal dceři znamení, aby opět odešla, že chce ještě soukromě s hostem rozmlouvat. Korybut sledoval její ladnou postavu, až se ztratila ve vedlejších dveřích.

„Jenom tak se dotazuji,“ ztišil poněkud hlas, „kde nachází se česká koruna?“

Rytíř potměšile přivřel zrak, porozuměv otázce té. Jenom málo škublo to svaly kolem úst jeho.

„Královská koruna po rozkaze nezapomenutelného krále Karla vždy po korunovaci uschová se na hradě Karlštejně nad Berounkou. Týž byl za tou příčinou vystaven a za nedobytný posud pokládán. Tam jsou královské odznaky nejbezpečnější.“

Na čele Sigmundově vyvstal mráček nevole.

„A Karlštejn posud v moci mého soujmenovce, krále Sigmunda?“

„Ano, jest na hradě jeho posádka. Ani Žižka se posud na Karlštejn neodvážil. Tvrdý oříšek. Ale čeho mnohdy nelze dobýti násilím, to jiným způsobem jako zralé jablko padne do klína. Příklad máš na sobě, v Čechách nebylo ti třeba posud tasiti meč a správa země ti svěřena.“

Kostka zase se usmíval v koutcích.

„Jenom tak jsem se ptal bez vážných úmyslův,“ omlouval se kněžic. „Tedy nejdříve dosadíme oddané konšely do rathousů —“

„Čím dříve, tím lépe. Třeba hned zítřejšího dne. Lidu máš dosti, obsadíš náměstí a vykonáš volbu,“ radil Kostka.

Kněžic sliboval, že poslechne, a to tím více, poněvadž se mu přece zdálo, že už dříve o radu uchýliti se měl k tomuto moudrému muži, když listy posílal Žižkovi a Rosenberkovi. Už také několik číší vína vypil a Ludvika nepozorovaně nové láhve na stůl postavila. Otec opět a opět znamení dával, aby poodstoupila, že ještě má o čem se Sigmundem jednati. Teprve když se zvedal, zůstala, a postavivši se u stolu, omlouvala se: „Odpusť, pane, že tě lépe nemůžeme vyčastovati; nejsme zde posud zařízení, tatíček prodléval na venkově, neboť se mu pobyt v Praze nezamlouval.“

„Musíme ho tedy k městu připoutati,“ nadhodil Sigmund, „neboť zdá se mně, i tobě se brzo v Praze zalíbí, až rušnější život tady zavedeme.“

Rytíř odešel zatím, aby dal osedlati koně. Chtěl hosta koňmo vyprovoditi.

„Snad uvyknu,“ pokrčila Ludvika, „a kdybych hned nezvykla, vnutím se v postavení. Vždyť musím

ošetřovati tatíčka, a ten zde zůstane, budeš-li poroučeti. Je ti tak oddán —“

„O tom jsem přesvědčen a díky zavázán jak panu Kostkovi, tak jeho dceři. Až napíšeš list ujcům, zmíním se jim, jak oddané lidi jsem našel.“

„Jenom abys nepřechválil,“ usmála se panna.

„Naučil jsem se v životě rozeznávat přátele a nepřátele. Příliš na sebe byl jsem odkázán a tím zkušenosti moje vybroušeny. Hned u příjezdu jsem mohl stanovit: ten mně je nakloněn, onen mne nenávidí.“

„V Čechách asi více je těch, kteří jsou ti oddáni a v tebe, pane, mnoho skládají nadějí. Proto tvoji Milost sem volati, proto ti správu země odevzdávají.“

„Kéž bych splnil naděje svých přátel a naklonil si všechno obyvatelstvo této země!“

Vešel Kostka, ale už neusednul, vida, že host jest na odchodu. Povšimnul si jeho zanícené tváře a poznával příčinu toho rozohnění.

„Tak pojedeme?“ obrátil se Sigmund.

„Jak tvé Milosti libo,“ uklonil se rytíř.

„Nesetkali jsme se posledně,“ řekl knězic Ludvíka a už jí podával pravici.

Panna se sklonila a líbezně popatřila na mladého muže, na jehož bedrách veliká tíha měla spočinouti.

Za chvíli Sigmund následoval rytíře po dubových schodech do průjezdu, kde čekali koně.

Ludvíka schoulila se k oknu, ale tak, aby nebyla pozorována. Dnes není slavnostní vjezd, dnes nesmí se vyložit z okna a pouštět růžová poupata. Dívka vzpomněla na onu příhodu, knězic nemá tušení, jinak by se omluvil.

Už Landa otevíral vrata, jezdci vyjížděli, podkovy cvakaly o kamení. Jak statně na koni se držel Sigmund, jak vzpřímeně bylo statné tělo! Vynikal

i postavou. Statečný syn slovanského národa! Už tím sebevědomým vystupováním zjednával si poslušnosti a ohledův.

A bude králem, osvědčí-li se dobrým správcem. Husité už svrhli krále Sigmunda, bratra Václavova, nehodného syna slavného otce. Touží po panovníku, jenž by zjednal pokoj v zemi, byl husitou, zachovával články, jež podali kněžíci na pergamenu. Podobalo se, že tento Sigmund Korybut naděje splní. Je na té cestě, na které si přáli míti husité svého panovníka.

Ludvika z úkrytu hleděla za mladým mužem, jenž se jí líbil zevnějškem i dary duševními. Ale při pomyslení, čím Sigmund býti může, zastavovala se v citech, jež se probouzely v čisté duši její. To by přece byl veliký skok z rytířského stavu, kdyby Kostkova dcera na hlavu si položila korunu.

IV.

V krčmě „U pavézy“ bylo neobyčejně hlučno. Druhý den po příjezdu polského vojska, s kněžicem Sigmundem sešlo se tu valně měštěninů, mezi nimi konšelů pražských, k těm připojili se lidé z venkova, kteří přichvátali do města podívat se na slavný vjezd a ještě tu zůstali. Řeč otáčela se kolem nového správce země; jedněm se líbil, druzí mu neprorokovali dlouhého panování, ano vyskytli se ti, kteří tvrdili, že přítomnost jeho v Čechách ještě zmatky rozmnoží. U některých stolů hlučně se rokovalo, u jiných byli pouze posluchači a ti na sebe pouze mrkali a šepem to ono slovo si vyměnili.

Nejhlučněji bylo u stolu, kde seděli přední konšelé Jeronym Šrol ze Starého a Jan Charvát z Nového města. Oba cítili se pevnými ve svém postavení,

vždyť doba k sázení nových konšelů posud daleká. Z řeči jejich bylo znáti, že rovněž nejsou spokojeni s novým správcem.

„Což potřebujeme z ciziny nad sebou mocnou ruku? Nedovedli bychom sobě vlásti a sebe spravovati? Tím si dáváme špatné vysvědčení a chabost před světem ukazujeme,“ mluvil Šrol, statně připíjeje z hubatky.

„Bíti se umíme, podmaňovati města a hrady dovedeme, ale pořádek u nás má udělati cizinec a ke všemu ještě takový mladík. Kdo jenom ho volal, kdo ho přivedl?“ druhovu řeč doplňoval Charvát.

„Vždyť je to pro nás hanba a nemalá ostuda.“

„A to se bude nazývati jako král Sigmundem druhým?“ uštěpačně se kdosi zmínil. „Jednoho Sigmunda už máme.“

Příliš vážná byla doba, než aby páni k žertům se klonili, proto nikdo k poznámce neodpovídal.

„Kněžic se domnívá, že je národ na jeho straně. Tak ho utěšují páni, kteří ho přivedli. Ale ať se nemýlí! Ani Žižka mu není nakloněn. Vždyť ho nepřišel uvítat. O katolicích ani nemluví.“

Několik mužů u vedlejšího stolu významně se na sebe podívalo.

„A proč by katolíci k němu lnouti měli?“ ozval se host, jehož měšténině neznali. „Zapřel jejich i svoji víru, sotva přestoupil hranice této země. Hned přijímal pod obojí, jak nebyl k tomu ani doma veden, jak si ani ujcové jeho nepřáli.“

„Co ty víš!“ zhurta odpověděno se strany opačné.

„V Čechách musí s většinou jíti.“

„Nepřišel sem, aby rozmíšky u víře rozmnožoval, k tomu máme doma dosti mistrů, byl povolán, aby zemi moudře spravoval a rozvaděné smiřoval. To mohl učiniti stejně jako katolík či utrakvista. Ale to zapření víry mu požehnání nepřinese.“

„A co jsi za proroka, jak mluvíš o správci země?“
„Pravím, jak soudím a jak mnozí se vyslovili.“
„Páni konšelé, nedopusťte, aby správce země byl uražen!“ vyzýval nakvašený Sigmundův příznivec.

Ale konšelé nehnuli ani prstem, neboť se jim rovněž Korybut nelíbil, ovšem z jiné příčiny, že chtěl ve všem jiný pořádek zaváděti, že i nad konšelstvem meč se vznášel, že se zdál málo ostrým, že poslouchal mírné pány kališnické.

Za chvíli v krčmě vznikla k vůli Sigmundovi prudká slovní půtka. Více bylo těch, kteří v jeho činnost mnoho zdaru nekladli, kteří mu v Čechách dlouhého panování neprorokovali. Jakoby sopka vybuchovala, tak brojeno proti novému správci. Někteří vyčítali mu zradu u víře, jiní nemínili se podvoliti jeho opravám a Táboři si vůbec nepřáli, aby mír a klid byl zaveden.

„Jenom až přijde Žižka, ten vetřelce požene, ten učiní konec panování jeho!“

„A s ním utíkati budou všichni příznivci jeho i s panem Kostkou z Postupic.“

Pozdě v noci i k šarvátce bylo by došlo, kdyby byl rychtář neoznamoval, že úřední noční hodina dávno minula a každý má se nacházeti ve svém domě.

Poslední brali se dva nejmocnější konšelé, šli ruku v ruce a šeptali. O důležitých věcech ještě rokovali.

„Na dvou rathousech vládneme, ale musíme se podporovati. Kdyby něco zde neb onde vzniklo, hned si pošleme pomoc. To spolčování Sigmundovo s rytíři se mně nelíbí.“

„Na svou stranu rádi by ho dostali. Žel, že i našinci byli mu nápomocni. Hrdoňka a Závada až v Polsku pro něj byli. Zadarmo jistě to nebude. Kdo ví, co jim bylo připověděno.“

Šrol horlivě přisvědčoval.

„Teď věru nevíme, na čem jsme. Sigmund sem dojel, aby zjednal pořádek, a jak se zdá, je rozbíjů více než dříve. Dnes se ty strany ukázaly. Něco jakoby viselo ve vzduchu. Na koho to padne? Kdo se stane prvou obětí?“

Muži kráčeli ještě chvíli spolu a pak se loučili.

„Tak pozor! Mnoho na tom záleží.“

„A pošlu-li, rychle pospěš s celou mocí. Těm Polákům nedůvěřuji.“

„Rovněž ne. Ale posud máme moc.“

„A silnou stranu.“

Konšelé zavolali na stráž, aby je dovedla do jejich domů. Sami jíti si nedůvěřovali. Nebylo bezpečno v celých Čechách, nebylo jisto ani v ulicích královského města.

Ten i onen dotazoval se, není-li pozorovati něco podezřelého. Strážcové nevěděli.

„A kde byl odpoledne kněží Sigmund?“

„V domě Joštově. Ale měl četné návštěvy, přijímal hejtmany své četné družiny.“

„Toť věru podivné!“

„Zdá se, jakoby někam mínil vytrhnouti. Večer jeho vojíni drželi se ve svých bytech.“

Konšel vrtěl hlavou.

„Kam by jeli? Ještě si neodpočinuli v městě a za branami by se mohli potkati s Tábority.“

Marně Jeronym Šrol lámal si hlavu, a také soudruh jeho Jan Charvát na Novém městě nemohl usnouti. Oba dostali podobné zprávy.

Jinak v Praze bylo ticho a zdálo se, že k uklidnění tomu přece Sigmund byl nápomocen. Jenom bude-li to trvalé, není-li ticho ono klidem před bouří, před bleskobitím, jaké se tu často i po celé zemi rozléhalo, až rozváznější lidé opravdu počali uvažovati, čím by rozbouřená země se klidnila, vášeň v pouta uvedena byla a zase klidná práce v proud vešla.

Třetí den po slavném vjezdu Sigmundově přinesl Praze nemalé překvapení. Ještě se měšténíné neprobudili z libého spánku, posud nevyšli na ulici, a už obě radnice na Starém a Novém městě byly obsazeny vojskem, jež kněžic přivedl. Všechno se dalo tak rychle a tiše, že v nejbližším sousedství nevěděli o převratu. Ovšem Sigmundova strana už měla ve strážcích, kteří se nasytili vlády nynějších konšelů, stoupence.

Jeronym Šrol si přivstal, s podezřením chvátal na rathous, ale ustrnul, vida před ním zcela jinou stráž. To nebyli domácí žoldnéři, ale Poláci v plné zbroji. Ti nevíтали konšela, neustupovali mu uctivě, ale zastavili ho přede dveřmi.

„Dovnitř nikdo nesmí, dokud se nedostaví náš pán, správce země.“

„Ale já jsem přece přední konšel, mám co dělati v městské kanceláři,“ bránil se Šrol.

„Máme přísné rozkazy nikoho nepouštět. Sečkej chvíli, kněžic Sigmund co nevidět přijde.“

„To je násilí,“ volal konšel, „to je proti samosprávě tohoto města.“

Ale vpuštěn nebyl. I chystal se vyhledati své věrné, stěžovati si a učiniti opatření, ale tu již z Joštova domu vycházel nový správce Sigmund s četnou družinou a s měšténíny, kteří měli naději dosíci konšelského úřadu. A protivníci nynější vlády Mikeš Hrdoňka a Prokop Závada brali se v předu. S těmito konšelé často se dostali do křížku, tyto představovali stranu protivnou, která s posavadním vedením města byla nespokojena. Proto přidali se k poslům putujícím do Polska a zvoucím Sigmunda za správce a případně i za krále.

Jeronym Šrol viděl, že je zle, že konec panování jeho. Ale ustoupiti chtěl čestně. Přistoupiv k Sig-

mundovi, vedl si stížnost, že rathous byl obsazen a konšelům vstup nedovoleno.

„Dnes je sázení konšelů nových,“ odvětil správce, „a kteří budou ustanoveni, mají potom vstup zcela volný.“

„Ale nevypršela dosud doba našeho úřadování,“ ohražoval se konšel.

„Nový správce — nová vláda,“ usmál se Sigmund a kráčel v čele svých věrných na radnici. Šrol tušil právem, že jmenován nebude, proto se obrátil k domovu. Tím okamžikem končil úřad jeho a jiní nastoupili. Poslové, kteří byli pro kněžice v Polsku, vyznamenáni konšelstvím na prvním místě.

Ze Starého města průvod se bral do sousedství, kde měl Sigmund více příznivců a byl už slavně vítán od kališnických kněží a měšťánů. Tu se ani Jan Charvát neodvážil v cestu stavěti. Také byl přítomen, ale jenom jako divák a tajný podněcovatel. Jiní místo něho Sigmundovi podali pečeť a klíče.

„Avšak dlouho vaše panství nepotrvá,“ vyhrožoval, „brzo se dočkáme vašeho pokoření. Jak jste sem přijeli, tak odtáhnete. A ty nové konšely potom si můžete vzíti s sebou do Polska.“

Porada Kostkova se osvědčila dobrou, náhlý převrat v obou hlavních městech vykonán beze všeho krveprolití. Ani nebylo třeba meč tasiti. Lid byl tak překvapen, nebo se už nabažil novot a všechno mu bylo stejné. Nikdo rukou nehnul na obranu dřívějších konšelů. Místo Šrolovo a Charvátovo zaujali Hrdoňka a Závada s řadou nových konšelů.

Strana Sigmundova byla spokojena a kněžic vesele odjížděl do svého bytu. I sláva mu cestou provolána. Mínil navštívit svého rádce pana Viléma Kostku a odevzdati mu dekret, jímž ho jmenoval podkomořím. Také toužil pobaviti se opět s pannou Ludvikou, která se mu velice líbila a na niž nemohl ani při

starostech zapomenouti. Stále tanula mu na mysli její milá tvář, její hluboké oči jako studánky, bohatý vlas a zvláště líbezný hlas, jímž ho oslovovala.

Ale zastihnul v domě posla, jenž hlásil, že přijíždí z tábora Žižkova. Beze všech úklon a okolků podal Sigmundovi list. „Na odpověď čekati nemusím,“ ohlašoval zhurta.

„Bude však přece dobře, počkáš-li a odpočineš si zde,“ mínil kněžic. „Moji lidé rádi ti poslouží.“

Posel jenom hlavou pohodil. Hladov byl, proč by se neposilnil?

Sigmund s dopisem spěchal do komnaty a rychle pečeť rozdrtil. Ale hned při prvých řádcích poblednul a čelo rukou přejel. Předvídal, že Žižka ostře odpoví, ale toto bylo nad očekávání. Obsah listu svědčil o veliké popudlivosti a podrážděnosti. Žižka nazýval tu správce země vetřelcem, „knížetem vražedným a ukrutným“. Dobře prý ví, co prováděl na Moravě, jak počínal si u města Uničova i jinde. A kdo mu dal k tomu právo? Ten, jenž tolik českých hradů a měst vypálil, tolik lidí nevinných utratil, tak zemi pohubil, Žižka, usedl zde na soudnou stolicí, máje před sebou soupeře, jenž se jeho činnosti dotknul. Sigmund mohl mu stejným oplatiti, ale vzpomněl si na radu, aby hleděl všudy s mírností vystupovati. Proto chvíli pochodil, uvažoval a pak usednuv, psal odpověď zcela mírnou, aby pohněvaného vojevůdce uchlácholil a pro sebe získal. Tušil, že ho bude potřebovati. Zmínil se, jak by si přál osobně se setkat s Žižkou, kde by mohli náhledy svoje vyměnit. Doufal, že se shodnou a za jedním cílem pracovati budou.

Ukončiv zapečetil list a odevzdal poslu, jenž si zatím jídla a pití poprával. S Poláky už byl jedna ruka.

Oddychnul si kněžic Sigmund a sednuv na koně, jel na návštěvu osobního přítele a rádce. Ulehčilo se mu. Praha jako v rukou jeho, Žižka se snad usmíří a v novém podkomoří získá vydatnou sílu. Jenom aby to podobně šlo dále, aby těch přátel měl hodně a pomocí jejich došel cíle. Na Karlštejn není daleko pro korunu královskou.

V.

Za krátkého panování Sigmundova nepřicházeli měšténině pražští z údivů. Sotva byli na obou radnicích noví konšelé ustanoveni, už vyšli biřicové, aby svolávali po všech ulicích a náměstích Sigmundovo prohlášení ze dne 28. května. Dříve ovšem zavířily bubny, aby co nejvíce posluchačů se shromáždilo. Hned otevírána okna a hlavy vystrčeny, jiní vystupovali na balkony, stavěli se mezi dveře, kupili se na ulicích. Vyběhli, jak byli v díle, jak se zabývali jakoukoliv prací v domácnostech, muži i ženy, staří i děti. Kdo právě nebyl oděn na vycházku, tulil se do koutů, ženy v nedbalkách jenom ucho nastavily, kryjíce se jinak v mazhauzech. Ale jiní směle povykročili a ku předu se tlačili, aby jim ani slovo neušlo.

Zatím nadále bubnováno a dva tři biřici kráčeli od radnice na větší prostranství. Konečně zastavili, ustali bubnovati, ale ještě čekali. Jeden vyňal dlouhou blánu, z čehož bylo viděti, že oznámení bude většího rozsahu.

„Račte poslouchati, žeť se stalo milostivé léto...“ počal biřic, ale hned musil ustati, neboť lid byl nepokojný a podiv nad tím počátkem prohlášení na jevo dával.

„Kníže Sigmund Jeho Milosti se vší obcí, s chudými i bohatými, na tom jsou ostali, aby ty všechny

nechuti mezi bratřími pominuly, kteréž jsou vzrostly byly pro smrt dobré paměti kněze Jana a jiných lidí v ty doby stínaných. A aby všichni mistři, páni, panoši i měšténíné, kteří jsou pro strach vyběhli, zase do města se navrátili a vinníci aby se knížeti a obci pokořili a odprosili. A tak aby ve svornosti a jednotě v pravdách božích stáli a sobě pomáhali, ničím zlým toho sobě nevzpomínajíce, ale sobě milostivě jako laskaví bratři odpustili. Pakli by čím zlým která strana druhé vzpomenula, má hrdlo i statek knížecí Milosti a obci propadnouti.“

Bířic prosloviv první odstavec, odlehčil si. Ani hned nemohl pokračovati, neboť proslovení podrobeno kritice a kdosi podával cizincům vysvětlení.

„To konšelé ještě před Šrolem a Charvátem odpravili oblíbeného kazatele Jana Želivského s devíti přívrženci, kteří vládnoucí straně nepohodlnými se zdáli. Z toho veliká bouře povstala, lid odsoudil rychtáře i některé sousedy, loupil v městě, mistry do Hradce vypověděl. Mírnější na rychlo volali Sigmunda, aby učinil pořádek. Teď ho ohlašuje.“

„Smutné poměry —“

Bířic už dále mluvil a vyzýval na sněm ke konci máje arcibiskupa, všechny mistry a kněze.

„Račtež dále poslouchati,“ hlásal doslovně, „že kníže Sigmund všem pánům, rytířům, panošům i všem hostem, buďtež Poláci nebo Čechové, přikazuje a zapovídá, aby nižádných svárův nestrojili, ani v domech ani před domy, ani v které kostky anebo v kterou hru hráli, ani láli, ani které oplzlosti mluvili ani činili. Pakli by kdo to přestoupil a meč nebo kord nebo jinou zbraň na koho vytrhl a pozdvihl, buďto v domě nebo před domem, tomu platí ruka; pakli kdo ranil, tomu nic jiného neplatí, než hrdlo.“

„Přísný trest,“ poznamenal kdosi v zástupě. „Kdyby v Čechách za každý svár hned hrdlo se bralo, brzo by tato země byla vylidněna.“

„Dobře tak,“ přitakoval jiný, „alespoň nyní bude pokoj. Ten trest mnohého odstraší.“

„Nevím, nevím,“ pochyboval první. „U nás rozbroje se příliš zakořenily.“

Mluvčí těmi poznámkami přeslechli nové oznámení o koupi v pražských mincích; kdo by je nechtěl bráti, přijde o všechn svůj statek.

„Item kníže, páni i obec prikazují, aby nižádný hospodář nechoval žádných žen frejovných a oplzlých; pakli by kdo byl v tom shledán, žeť jemu i jí neplatí než hrdlo.“

To nařízení přišlo vhod paním, ale hned mnozí při něm vzpomínaly na ženky, které Táboorské vojsko doprovázely a mnohdy zuřivěji si počínaly než žoldnéři, olupovaly, vraždily a nejvíce proti nevinným ženám vystupovaly.

Poslední odstavec byl krátký, ale významný.

„Item ku přikázání obce veliké knížecí Milosti jest hradu Pražského postúpeno.“

Biřici zavířili na bubny a kráčeli dále, aby i jiným oznamovali, na čem se snesla obec s knížetem a co má pro všechny platiti.

„Teď se snad už na hrad postěhuje,“ poznamenal, kdo nepřízniv byl Sigmundovi. „Cestu má volnou.“

Posluchač vedle stojící jenom pokrčil ramenem. Byl hlouběji zasvěcen do poměrů v městě a na radnici.

„Neohlašuje se lidem, co ještě dále bylo usneseno, že Praha slíbila každému polskému žoldnéři vždy ve čtvrtek 24 groše žoldu. To do roka učiní pěkný peníz. Také osoba knížete jako za nedotknutelnou prohlášena. Kdo by ho haněl, jemu na cti

utrhal, bude přísně trestán. Do rady jeho dva z konšelů a dva z obecních města Pražského přibrání. Mince nikde jinde než v Praze a v Hoře nesmí se raziti...“

„Příliš mnoho najednou těch ustanovení a rozkazů. Jenom budou-li Češi tak poslušní a povolní. Dlouho jim byla popřávána všechna vůle i zvůle.“

„A třeba dobré bylo, co jsme tuto slyšeli, dovede-li Sigmund tomu všemu zjednatí platnost i sobě náležitou úctu? Ne všichni souhlasí s jeho povoláním do Čech za správce země.“

A tak zatím co biřici bubnovali, lid svolávali, usnesení knížete a obce provolávali, rozmanitě bylo o těch oznámeních rokováno. Ne všem se to líbilo, třeba o věcech víry ani zmínka nebyla tu učiněna. To jistě schválně se stalo, aby lid více nebyl bouřen; ale přece katolíci nemohli Sigmundovi zapomenouti, že prvním krokem do Čech utrakvistou se stal, svojí rodnou věrou pohrdnul a veřejně ke kalichu se přihlásil. Zde počínal si nejinak, husitů se přidržel, jejich chrám navštěvoval, je milci a rádci svými učinil, s nimi obcoval, jako by katolíků v zemi nebylo a nemusil s nimi počítati.

Ti byli zatím jako diváci, nevystupovali zřejmě, ale pilně pozorovali celé jednání Sigmundovo. Čekali příhodné chvíle. „Všeho do času,“ myslili si, „však v rozhodnou dobu se přihlásíme.“

Ještě biřici v odlehlých ulicích provolávali nová nařízení, když kníže Sigmund ujížděl po Kamenném mostě do Menšího města. Zrak jeho opět zavadil o hrad královský. Opět vybídla ho obec, aby se tu usadil jako na místě příslušném. Kdesi biřic oznamoval, že ku přikázání veliké obce knížecí Milosti hrad Pražský se postupuje.

Ale Sigmund se nestěhoval, necítil se dosti bezpečným, ostýchal se. Vždyť není posud králem, má

mnoho protivníků, Oldřich z Rosenberka mu neodpověděl, Žižka se prohlásil za jeho protivníka. Jenom návštěvu chtěl učiniti Sigmund u Kostky, aby zvěděl, jaký dojem činí nová zařízení na Pražany. Nezapíral si také, že touží po zábavě a promluvití chce s pannou Ludvikou. Několik dnů jí neviděl a každý se mu zdál tak dlouhý. Rychle pobádal koně, aby ušel zrakům zvědavců, kteří se za ním ohlíželi. Ten pozdravil, jiný ani čapky nenazvedl, ač bylo obcí nakázáno projevovati mu náležitou úctu.

Kastelán Landa uvítal kněžice v předsíni.

„Kdo doma?“ ptal se Sigmund.

„Urozená panna Ludvika a bratr její Bohuš, jenž do Prahy zavítal.“

„A rytíř Kostka z Postupic?“

„Odcestoval včerejšího dne —“

Landa stál v rozpacích, má-li hosta ohlásiti, když není pán domu přítomen. Také Sigmund malou chvíli uvažoval.

„Oznam moji návštěvu,“ řekl posléze.

Když byl za krátko Sigmund uveden do komnaty, přijala ho pouze Ludvika. Sama se omlouvala, že jest jenom v domácím úboru a stejně se vyslovila i o bratru Bohušovi, jenž před nedávnem přijel a posud se cestovního prachu nezbavil.

„Lituji, že jsem nezastal doma pana otce a rušivě vpadnul do úzkého kruhu rodinného.“

„Už jsem vyslechla nejhlavnější, co se za mého odjezdu přihodilo na hradě, nic to není důležitého. Tatíček odejel naproti vojevůdci Žižkovi.“

„Co to slyším? Ani slovem se mně nezmínil o této náhlé cestě.“

Ludvika se zarazila.

„Tak jsem předčasně vyžradila, co mělo zůstat v tajnosti. Nevím, jak za to dopadnu.“

„A Žižka z Trocnova že by se blížil ku Praze?“

„Když jsem neprozřetelně pověděla prvé, musím k tomu dodati také následující. Byl tu posel, jenž oznamoval, že Žižka v úmyslu má navštívit toto město.“

„Za jakým účelem?“

„Tu i kdybych mluvití chtěla, nemohu, neboť ani otci mému ani mně nic není známo o záměrech vůdce Táboritů.“

„A že mne pan Kostka nepřipravil?“ divil se Sigmund.

„Snad ani sám nevěděl. A ten odjezd byl velice rychlý, přímo kvapný. V málo dnech se otec navrátí. Do té doby nebude ho snad tvoje Milost postrádati. Domnívali jsme se, že zatím do královského hradu přesídlíš a bližším naším sousedem se staneš.“

Ludvika pohlédla na Sigmunda a zahořela ve spanilé tváři.

„Abych co nejblíže tohoto domu bydlil, bylo by moje vroucí přání, ale na hrad stěhovati se nemíním, aby mně to nebylo ve zlé vykládáno. Času dosti. V měšťanském domě dobře mně jest. Vůbec Praha se mně víc a více líbí a v Čechách jako v rodné vlasti spokojeným se cítím. Jenom aby nebylo bojů a nepřátelství, roztržek a zápasů.“

„Na tobě jest, pane, rozvaděné usmiřovati, k tomu radí ti i můj otec,“ řekla Ludvika.

„Však si té rady vážím a pana Viléma jako vlastního otce ctím.“

„Tvoje důvěra k nám jest rodu našemu velikým vyznamenáním.“

„Ty rovněž mně přeješ, ctná panno?“

Při těch slovech Sigmund náhodou či schválně se dotknul ruky dívčiny. Jenom něco málo se zachvěla, ale neucukla. Byla horká, když kněžic ve svoji pravici ji pojal, jakoby s ní pohrátí si chtěl.

„Snaha tatíčková jest i mojí snahou,“ zašeptala Ludvika, plaše pohlédnuvši ke dveřím, v nichž se měl bratr Bohuš zjevit.

„Díky nejvřelejší!“ zvolal Sigmund a rychle dívčinu ruku k ústům přitisknul.

Ludvika povstala.

„Dlouho se bratr strojí k uvítání tvé Milosti.“

„Jenom ať se ustrojí důkladně,“ usmál se knězic.

„Či je ti moje společnost nemilou?“

„Naopak, jsem tomu velice povděčna, že jsi nás navštívil. Jenom škoda, že není otec přítomen, abys dosáhl, proč jsi sem cestu vážil.“

„Nemusím vždycky navštěvovati dům tento k vůli panu Kostkovi. I jiní jsou mně v něm milí.“

Sigmund zase přibližoval se k Ludvice a ruku její vyhledal. Dříve však, než tuto mohl opět políbiti, otevřely se dveře a Kostkův syn vstoupil. Byl mladší než Ludvika, statný, sličný a podobal se velice svému otci. Oděn byl bezvadně, i meč při boku se mu houpal. Hluboce se ukláněl správci země, pronášeje slova co nejuctivější.

„Tak, mladý příteli, také opustil jsi venkov, abys poveselil se v Praze?“ poklepal knězic Bohušovi na rámě. „Dobře činíš, že sestru v samotě těšíš.“

„Vzkázala pro mne, abych jí byl společníkem v nepřítomnosti otcově,“ vypovídal jinoch.

„Nejspíše jiným ne zcela důvěřuje,“ s úsměvem narážel Sigmund a zavadiv okem o zbraň Bohušovu, dodal škádlivě: „Ne nadarmo v tebe vkládá svoji důvěru. Zdaž jsi užil té zbraně už proti nepříteli?“

„Nebojoval jsem posud, otec mne ještě nepustil. Jenom s druhy na podhradí žertem utkával jsem se a při lovu mnohou zvěř skolil.“

„Jak vidím, budeš dobrým vojínem a často se vyznamenáš,“ řekl knězic, ale hned dodal Ludvice:

„Však nejvíce by mne potěšilo, kdybych ti nemusil takovou příležitost poskytnouti.“

Bohuš byl při svém mládí a zápalu jiného náhledu. Toužil po bojích, a kdyby svolení měl, hned by se i k Žižkovi přidal. Otec však chtěl z něho vychovati nositele veřejných úřadů, jaké sám zastával, a hospodáře statků, jimiž vládnul a jež dětem předati chtěl.

Zatím co Sigmund rozmlouval s Bohušem, Ludvika se postarala o malé občerstvení vzácného hosta a nalila do tří pohárů ohnivého vína.

„Tak, milý Bohuši, připijeme si na zdraví a věrné přátelství!“ vyzval Sigmund Kostkova syna. „A panna Ludvika tu přízeň doplní.“

Vzali číše, Bohuš velice nesměle a přitukli si.

„Velikou ctí našemu rodu a bratrovi vyznamenáním,“ řekla Ludvika.

Usedli do křesel a bavili se. Panna při tom prošívala jakousi látku, Bohuš v rozpacích pohrával mečíkem, krátce odpovídaje na dané otázky, jakými vědami se zanášel, kdo šermu ho učil, jak daleko už za hranicemi rodné země pobyl.

„Moravu dvakráte s otcem jsem projel, jednou na cestě do Olomouce, po druhé při návštěvě v Buchlově, také v Bavořích pobyl jsem na krátko a to se sestrou Ludvikou.“

„V Mnichově jsme byli u tety, která sem se provdala za obchodníka, jenž do Prahy zajížděl a i dům se skladištěm v Starém městě měl. Stále řada povozů jeho obě sousední země projížděla,“ vysvětlovala Ludvika.

„Ted', tuším, že se i k Polsku Češi přikloní, že tu dráhu oběma slovanským národům otevru a upevním. Stejně, ano mnohem více budete v Polsku a na Litvě vítáni, než v zemích německých.“

Bohuš se už těšil, že se podívá do země, o níž mnoho slyšel. Poláků teď byla plná Praha, kastelán Landa často přinášel o nich zprávy z krčmy. Dle rozkazu kněžicova slušně se chovali, do žádných šarvátek se nepouštějíce. Sbližovali se s Čechy, pili s nimi na bratrství a spokojovali se s tím, co jim na žoldu bylo vypláceno. Na cizí majetek jako Táborité nesáhli nikdy a nikoho neutiskovali.

Kníže Sigmund poseděl u Kostky hodnou chvíli, než povstal a měl se k odchodu. A snad by se ještě déle byl zdržel, kdyby sem za ním nepřišel posel a neoznamoval příjezd jakéhosi posla, jenž si přeje se správcem země mluvit. Tu viděl, že už musí opustit hostinný dům.

„Až se vrátí tatíček, bude potěšen, že jsi nás, pane, v naší opuštěnosti povyrazil,“ řekla Ludvika.

„A učinil bych tak rád mnohem častěji, jenom kdybych nebyl tolik zaměstnán a tak často se mé přítomnosti jinde nevyhledávalo.“

Bohuš zatím odešel, aby opatřil koně. Ludvika stála s knížetem, vyprovázejíc ho po širokých schodech.

„Povinnost předcházeti musí zábavu, říká vždycky tatíček.“

„Obé se dá spojit při pilnosti a obratnosti. Proto podaří-li se mně v příštích dnech získati volnou chvíli, neopomenu se sem podívat,“ sliboval Sigmund.

Ludvika se jenom uklonila a v očích jí zaplálo. Věděla, komu ta návštěva v přední řadě náleží.

„Zatím se navrátí tatíček a bude lepším hostitelem než my,“ usmála se.

„Všechna čest takové domácí paní!“

Už krácel Bohuš s oznámením, že koně jsou připraveni. Bylo slyšet kroky jeho.

Kněžic rychle se chopil ruky dívčiny a řekl vroucně: „Na brzkou shledanou!“

„Jsi vždycky vítán co nejsrdečněji a náš dům ti otevřen dokořán.“

„Díky! S Bohem, holubičko!“ pronesl mladý muž téměř šeptem, pouštěje měkkou ruku.

„S Bohem,“ vydechla Ludvika, stojíc na nejhořejším stupni.

V tom přistoupil Bohuš a postaviv se vojensky, rázně oznamoval: „Knížecí Milosti, hlásím, že jsou koně k doprovodu na dvoře připraveni.“

„No dobře, příteli,“ podal Sigmund ruku mladému Kostkovi. „Tak ať sestru řádně opatruješ!“

„Vynasnažím se,“ řekl Bohuš a na koš meče udeřil.

Za chvíli kníže odjížděl z Menšího města do Joštova domu, aby přijal a vyslechl posla. Už zapomněl na Ludviku, na rodinu Kostkovu, na Bohuše, a jenom tanulo mu na mysli, kdo vypravil za ním posla do Prahy. Několik takových poselství čekal co nejtoužebněji.

Jak se podivil, uslyšev, že vojevůdce Žižka z Trocnova list mu posílá. Nyní posel nechtěl hned odjet, ale prohlásil, že má čekati na odpověď.

Sigmund rychle drtil pečeť a přelétl písmo. A jak se mu při tom tvář jasnila, jak spokojenost dával na jevo! Žižka nepsal jenom knížeti, ale jako všem Pražanům, všem Čechům. Hned nadpis tomu nasvědčoval. „S boží pomocí, amen. Račtež slyšeti, páni a bratří!“ A oznamoval, že s bratřími Táboorskými, s oddanými městy, jako byly Domažlice, Klatovy, Sušice, Písek a jiné, s mnohými pány, rytíři, panoši a obcemi „Milost knížete přijal za pomocníka a správce nejvyššího této země.“

Sigmund radostně se pousmál.

„I chceme Jeho Milosti rádi poslouchati, ve všech řádných věcech pomocni a radni býti... i vás pak prosíme všech, abyste všichni vespolek po dnešní den věrně všecky nechuti, hněvy, kyselosti, kteréžto jste mezi sebou, jak jste živi, od roka nebo nyní měli konečně odpustili, tak abyste mohli spravedlivě páteř (otče náš) pěti, řkouce: „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme.“ A jestliže toho neučiníte a budete chtítí které bouře nebo které lži a sváry, rotíce se mezi obcemi, vésti po dnešní den; tehdy my s boží pomocí, s knížete Milostí, s pány konšely a jinými pány, rytíři, panoši i se všemi věrnými obcemi chceme se k tomu přičiniti a mstítí, buď kdož buď, nižádné osoby nevyjímajíc. Slibujete-li nám toho pomocni býti? A kdož by měli s kým co činiti, buďto o zboží nebo o jiné věci, abyste bez rocení, bez sbírání byli před purkmistry, před konšely a před rychtáři řádně každý ve své při. A starší své, jakožto purkmistry, konšely obecné a rychtáře, abyste ctili a milovali se za jeden člověk. A tak pán Bůh bude s námi i jeho svatá milost a prospěch nám dá ke všemu dobrému.“

Sigmund četl s velikou dychtivostí. Ani hned si nepovšimnul lístku, jenž jemu adresován. Žižka ho žádal, aby list odevzdal na radnici k obecnému rozhlášení, připojil pak poznámku, že chtěl původně do Prahy se podívati, od toho však nyní upouští, ale rád by se přece s novým správcem země sešel a domluvil, což by se mohlo státí na hradě Orlickém, kam by oba zavítali a to přátelství dojednali.

Sigmund byl velice potěšen dnešního dne. Tedy starý válečník se usmířil. Pravda, napsal mu omluvný list, opravil dřívější přenáhlení, ale někdo tu musil ještě pracovati na usmíření.

Kněžic dotknul se bílého čela.

„Vždyť Kostka z Postupic jel za Žižkou na jih! Že jsem hned na to nepřišel! Ten list, ten smír jest dílem mého přítele a rádce.“

Ludvika vyzradila cestu otcovu. Kdo ví, za jakým účelem chtěl Žižka vtáhnouti do Prahy, Sigmund se toho právem lekal, Kostka zvrátil úmysl vojevůdcův, působil na pohněvaného Žižku, že upustil od své cesty, poslal tento list a přeje si jinde se správcem země mluvit. To patrně zásluhou Kostkovou. Jak vzácný to muž, jak dobrý zprostředkovatel!

Sigmund uvažoval o všem a celá věc byla mu jasnou, patrně pozoroval stopy jednání rytířova.

Usednuv, psal odpověď, děkoval Žižkovi, že byl jím za správce země uznán, pomoc mu slíbena, vláda zajištěna. Připomenul, že už dávno si přál poznati slavného vojevůdce a bojovníka, že se dostaví na hrad k soukromé rozmluvě a k dohodnutí.

Už skládal list, když si vzpomněl, není-li v tom snad lěst, nechce-li Žižka vlákati ho do léčky. Ale potom by nepsal vlastně Pražanům a nechtěl by, aby dopis jeho byl rozhlášen. A pan Kostka je zárukou, že to s ním míněno opravdově a nic se naň nechystá.

Odevzdávaje list poslu, ptal se tohoto, není-li u Žižky rytíř Vilém Kostka, a dostav přisvědčivou odpověď, byl uspokojen.

Ani se nenadál, že mu půjde všechno tak pěkně, že bez bojů dosáhne splnění svých tužeb. Radost měl z přátelství Žižkova a v tu chvíli ani se nenadál, jak se příliš kloní k jedné straně. Mírní kališníci ho povolali, katolíků nedbal, teď však s vášnivými Tábority bude za jedno.

Sigmund ještě téhož dne byl by se rozjel do Menšího města, aby poděkoval Ludvice za vyjednávání Kostkovo, ale nebylo možno. Lidé by si toho všimli a cestu onu rozličně vykládali.

List poslal pánům konšelům na radnici, aby jej uvedli ve všeobecnou známost. Také Pražané se radovali, že se všechno ke smíru kloní. Pověst o tom rychle se rozlétla a u husitů s povděkem byla přijata. Jenom aby se Žižka se Sigmundem shodli, aby se domluvili. Snad přece klid nastane v zemi, která byla posud tak těžce zkoušena. Už mysli i na korunovaci, zapomínajíce, že Čechy posud krále mají a ten že snadno neustoupí a nevzdá se dědictví po otci a dědovi.

Sigmund zatím chystal se na cestu. Schválně vybral jenom menší průvod, aby Žižka nemyslel, že myslí na boj. Vždyť se mu chce zcela odevzdati, důvěřuje mu, že to myslí opravdově. Jako syn k otci se utíká a u něho oporu hledá. I jeho pomocí přece dojde cíle svého a položí na hlavu korunu svatováclavskou.

VI.

Na pokraji lesa sedělo několik lidí ve velmi ubohém stavu. Šat na sobě měli sporý, těla jejich byla vyhublá, hlavy sklopeny, ruce malomocně skříženy. Z tváří zírala zoufalost. Bylo tu několik mužů a žen, dětí a jeden stařec přímo nad hrobem. Obličej tohoto měl barvu popelavou. Usadili se po různu vedle vozové cesty, jakoby čekali na dobrodince, k němuž by vztyčili hubené ruce. Však neprosili, raději nejedli, v lese pro hladový žaludek něco vyhledali.

„Což abychom se vrátili a shledávali, co nám zbylo po požáru?“ navrhoval muž, jenž ze všech ještě nejvíce měl sil životních a chuti k práci.

„A co by to bylo platno?“ mávnul pravicí druhý. „Postavíš, nadřeš se, přitrhne nepřítel a všechno zapálí nad hlavou. Marná námaha.“

„Ano, všechno marné,“ přizvukoval stařec jistě už osmdesátiletý vyschlých lící, shrbený a sklíčený.

Chvíli všichni mlčeli a pochmurné myšlenky táhly hlavami jejich, jako ty obláčky na báni nebeské.

„Kdybych byl mlád a měl dosti sil, však vím, co bych učinil, přidal bych se k tomu neb onomu vojsku za žoldnéře. Takový se nyní v Čechách má nejlépe. Dostane žold a přibeře si. My toho jsme svědky,“ dodal muž trpce. „Nám také všechno vyrvali z rukou Táborité. Bůh je za to potresci!“

Několik rukou zvedlo se k nebesům, jakoby všechny volaly o pomstu.

„Co jsme komu zlého udělali? Neživili jsme se poctivě? A co se nám stalo, jak s námi bylo naloženo? Na mizinu jsme přivedeni, na žebráckou hůl —“

Všichni přisvědčovali k těm žalobám a steskům.

„Teď však bude pokoj v zemi, nový je tu správce — až z Polska. Češi sami sebe nedovedli spravovati. Jiným by chtěli vévoditi, doma nemohli učiniti pořádek.“

Zprávu tu donesl muž, jenž poněkud dále zašel, a teď své vyhledal. Chtěl je přinutiti k jinému životu, mínil je pohnouti, aby se vrátili do zřícenin a opět budovali příbytky.

„Ten toho spraví,“ s posměchem kdosi odpovídal. „Brzo začne jako Žižka, jako Pražané — mečem a ohněm.“

„Správce země chce všechny strany usmířiti.“

„Spíše vodu s ohněm by sloučil.“

Ještě rozmlouvali, když ozval se dusot koňský. Pranic je to nezajímalo. Co jim kdo nyní může vzíti? O holé životy jejich nikdo nestojí. Ale přece pozvedli hlavy, aby popatřili na jezdce. První byl posud mlád a jako vůdcem celé výpravy. Statně seděl na koni. Za ním následovala řada ozbrojenců.

Vůdce čety, spatřiv na pokraji lesa ve vřesovišti několik hubených a polonahých lidí, rychle zastavil.

„Co zde děláte?“ zavolal na nejbližšího.

„Uvažujeme o tom, jak nespravedlivě pokojní lidé přicházejí o majetek,“ zněla odpověď.

„Kdo vám ublížil? Co se vám stalo?“

„Jsi jistě cizincem v této zemi, že jsi neviděl vypálených měst a dědin, že jsi neslyšel, jak rozmetáno dříve klidné obyvatelstvo. K těm náležíme i my. Jsme zbytek zubožený. Tamo byly naše příbytky.“

„Kdo vám je zničil?“

„Žižka z Trocnova s Tábority.“

Sigmund, správce země se zarazil. Jak by nepozoroval spousty, všudy se jevící tak patrnými stopami!

„Čí jste byli poddaní?“ ptal se Sigmund.

„Pana Diviše z Říčán. Pokojně jsme žili v domcích svých při pilné práci. V zimě přitrhlo vojsko, pan Diviš se poddal, ale nic naplat. Táborité nešetřili úmluvy. Rytíř byl zajat, odveden, my ochuzeni. Devět postižených kněží spáleno za živa v chatě. Tomu se říká spravedlnost, to činí boží bojovníci.“

Ta trpká zmínka Sigmunda zarazila. Mnoho v ní bylo pravdy, touto cestou přesvědčil se o řádění božích bojovníků příliš patrně.

„Vraťte se do svých domovů,“ vybízel Sigmund, „teď se vám už nic nestane. Budete zase klidně hospodařiti, pokojně žiti. Jiný pořádek zavládne v zemi.“

„Ten snad zavede onen Polák, který sotva do Čech vstoupil, hned se přidal na stranu našich nepřátel a kališníkem se stal. Tomu nevěříme; ten nový správce mnoho nedokáže,“ vyražel ze sebe stařec, který ovšem Sigmunda neznal.

„Vy jste katolíci?“

„Ano, duší i tělem, proto Žižka s námi tolik krutě naložil,“ svědčili sousedé.

„Nyní však nikomu nesmí se křivda státi, ani katolíkům, ani utrakvistům.“

Průvodčí připomínal Sigmundovi, že se už dlouho zdrželi a třeba jeti dále. Bylo to už touto cestou několikráte. Kníže skutečně pobídnul koně, ale ještě sáhnul do opasku a těm nebožákům hodil několik drobných peněz. Nevrhli se na ně, hleděli za odjíždějícími a nepovstali ani z vřesu, který byl i ložem jejich.

„Pan Diviš z Říčan se provinil,“ hned vykládal průvodce Sigmundův. „Nehodného krále našeho se přidržoval, na hradě útočiště kněžím popřával, slovu božímu dle našeho výkladu místa na panství nepřál.“

„Ale přece bylo s těmi lidmi krutě naloženo,“ mínil knězic. „A ti kněží spáleni.“

„Za našeho mistra Jana Husa —“

„Než tito nemohli za ono odsouzení v Kostnici. A úmluva měla býti dodržena.“

„Žižka ti, pane, všechno vysvětlí.“

Jeli dále, než Sigmund byl zaražen tím, co viděl v širém kraji, co slyšel. Mnoho se mu přičilo. Nikdy by tak nejednal. Až se lekal setkání s mužem, jenž tolik spoust po zemi nasil. Ale i Pražané pomohli, známky řádění jejich k východu od hlavního města byly příliš patrné.

Zřídka proneseno slovo, jenom když se Sigmund ptal na jméno hradu nebo dědiny.

V tom naproti jela řada jezdců, jichž počet vyrovnal se průvodu zemského správce. Však se Sigmund zarazil. Kdo jsou ti zakuklení muži? Za jakým úmyslem se tu vyskytují? To jakoby schválně střetnouti se chtěli se Sigmundem. Tak náhle se objevili.

A ozbrojeni jsou pečlivě. Žádný praporec nad nimi nevlaje. Neposlal snad Žižka posly v ústřety? Není to snad nepřítel?

Kníže dal rozkazy svým lidem, aby připraveni byli na boj, aby chránili svého pána i sebe. I sám přiložil ruku k meči.

Zatím se průvody přibližovaly, setkání bude v úzké voznici, kde se nemůže jeden druhému vyhnouti. Jistě ti jezdci schválně volili toto místo, tuto souťesku porostlými kopci ohrazenou.

Posud Sigmund Korybut v Čechách nepadl do žádné léčky, ani mu nebylo třeba pro svoji obranu tasiti meč, ač měl zde vedle přátel i nepřátele. V Praze i v noci jezdil z Menšího města, sám na procházku se vydával. Až snad zde —

A tak samochtě se vydal v nebezpečí, tak málo má při sobě branného lidu. Příliš spoléhal.

Průvodce nemohl žádného z jezdců poznati, měli spuštěná hledí. Záleží jim asi na tom, aby nebyli poznáni. Ale posud mečů se nechápali. Klidně jeli ku předu a před knížetem několik kroků zastavili.

„Buď zdráv, kníže Sigmunde!“ volal přední.

„Nevím, koho mám před sebou,“ odvětil Korybut.

„Jsme Češi a myslíme to s touto zemí upřímně. Netajíme se, že schválně vyjeli jsme ti naproti. Známe cíl cesty tvé. Jedeš k Žižkovi, abys vyžádal si jeho spojenství, abys odevzdal se v jeho ochranu.“

„Ani já se nechci tajiti s účelem této výpravy. Pravdu jste pověděli, chci mluvit s vojevůdcem. Ale proč mne zastavujete, proč do cesty vstupujete?“

Nyní Sigmund mluvil podrážděně.

„Poněvadž tě, pane, varujeme před tím spojencem, jenž tolik zpustošil naši zemi, tolik zmařil životů. Z toho spojenství nic dobrého ti nevzejde. Spojíš-li se s Žižkou, podkopáš si tím více půdu pod nohama.“

„Kdo jste, že takto mluvíte?“

„Zástupci strany, kterou jsi zapřel, vyznavači víry, které jsi se nevěrným stal, jak jsi na tuto půdu vstoupil. A víš přece, že v takové věci zpro-
nevěra nepřináší požehnání, naopak záhubu, trest.“

„Myslíte, že se vašich úkladů leknu?“ rozhněvaně zvolal Sigmund.

„My ti nástrah a úkladů nestrojíme. Kdybychom chtěli, teď právě byl bys v naší moci a nikdo by ti na pomoc nepřispěl. Ale vidíš, že nikdo z nás po zbrani nesahá. Proto jenom jsme čekali na tebe, abychom ti výstrahu dali. Nejsi v této zemi obeznámen a věříš jednotlivcům. Nemysli, že strana katolická zde zcela poražena. Ta vyvstane opět, ta jenom na čas Žižkou a Tábority ustrašena. Však povstane posílněná a smete potom tebe i tvé spojence.“

„Příliš otevřeně mluvíš —“

„Otevřeně, ale upřímně. Chceš-li, pokračuj v cestě, ale Žižka ti královskou korunu na hlavu nevloží, o tom se přesvědčíš za krátko.“

Zdálo se, jakoby Sigmund váhal, ale brzo hlavou pohodil.

„A což přinutím-li vás, abyste spustili hledí, odvedu-li vás do tábora Žižkova?“

„Špatně se chceš odměniti za naši dobře míněnou radu. Však nerozumně bys jednal. Jenom pokynu, a spojenci se přihrnou. Nepozoruješ, že cesta obsazena naším lidem? Ty v moci naší jsi a ne my v tvé.“

Sigmund ohlédl se na stráň a pozoroval, že skutečně i tam stojí ozbrojenci.

„Ale pravil jsem, že tě nechceme zajímati, že ti volnou ponecháváme dráhu. Však neposlechneš-li, sám vběhneš do záhuby a s hanbou co nejdříve opustíš Čechy. Moc vyšší máme za sebou a před tou ustoupí i ujec tvůj, král polský, a povolá tě z této dobrodružné cesty.“

Správce země se rozhněval.

„Za koho mne považujete? Já s poctivými úmysly na tuto půdu vstoupil a její dobro na mysli mám.“

„Kdyby tomu tak bylo, o všechno obyvatelstvo Čech bys se staral. Ale nečiníš tak, kloníš se výhradně k těm, kteří dle tvého mínění nadvlády se domohli. Té strany vojevůdce vyhledáváš, abys takoržka z jeho ruky moc přijal, neposloucháš varovných hlasů.“

„Nedám se nikým odvrátiti od předsevzaté cesty.“

„To také vidíme, o tom jsme přesvědčeni. Jdi tedy, smlouvej se, ale budeš toho jednou želeť.“

Jezdci ustupovali s cesty, aby Korybut mohl kolem volně projeti. Sigmund popohnal koně ne bez obavy, bál se, aby neupadl do léčky. Možno-li důvěrovati lidem, jimž odporoval, kterých neposlechnul? Ale nikdo se ho nedotknul, nikdo ruku na meč nepoložil. Už projel, když pojednou zastaviv se, řekl:

„Což není možno i s vámi v míru žíti?“

„Ovšem, kdybys neslučoval se s hubitelem Čech, kdybys navrátil se do Prahy —“

Sigmund chvíli váhal. Jak by nyní potřeboval svého rádce, Kostky z Postupic!

„Nelze zastaviti tento krok,“ řekl a jel dále.

„Pak jsi rozhodnul o své budoucnosti,“ zněl za ním jako pronesený ortel.

Průvody se od sebe vzdalovaly, mlčky jel Korybut na jih, tato i předešlá příhoda ho rozladila.

„Zdá se mně, že tím vyjednavatelem byl Jan Městecký z Opočna,“ řekl průvodce přitochiv se ke Korybutovi. „Dle hlasu jsem ho poznal.“

„Stoupenec králův,“ prohodil správce země.

„A druhým byl Půta z Častolovic. To byla jeho postava, jeho cukání ramenem. O těch ostatních mohl bych jenom hádati. Příliš dobře se ukrývali.“

Sigmund neposlouchal už, tak byl do myšlenek zabořen. Posud výstražná slova zněla mu v hlavě. Kdo má pravdu? Kdo to s ním smýšlí upřímně? Neprorokuje tato strana jeho záhubu dobře?

Tiše jeli kus cesty, nic zvláštního je nepotkalo. Jenom viděli vypálenou ves a pobořený hrad nad Sázavou. Nikdo jim cestu nezastavoval.

A přece zase několik jezdců jelo naproti. Ale tu už přední vůdce vesele kynul a volal.

„Pan podkomoří, Vilém Kostka,“ oznamoval průvodce.

„Jede v ústrety?“ divil se Sigmund a hlavou mu prolétlo, proč rádce dříve se nevypravil a nedojel až k lesu, kde bylo tak divné setkání.

„Buď vítán, pane náš!“ volal Kostka radostně.

„Díky za každý krok! Dlouho postrádal jsem tvé přítomnosti,“ řekl kněžic a čelo jeho se jasnilo.

„Dnes budeš mým hostem na Hrádku. I Žižka tu čest mně prokázal. Původně jiné místo bylo určeno za schůzku, hned Orlík, hned Ostromeč vyvolen. Teď jsme se shodli na Hrádku, proto jedeme naproti.“

„Toť dvojnásobně bude mně ona schůze milou, předně že s vojevůdcem se setkám, potom že na tvém hradě pobudu,“ mínil Sigmund.

„Původně v Postupicích bylo sídlo moje, ale od nedávna za Hrádek jsem je vyměnil.“

Pan Vilém nepověděl, jak bohatne, jak zboží svoje na jihu rozmnožuje a se upevňuje.

Sigmund sděloval, že seznal Kostkova nejstaršího syna Bohuše.

„Mám ještě tři doma, Zdeňka, Albrechta a Jana. Všichni na tebe se těší i s mateří Eliškou rozenou z Liblic. Svou návštěvou nám velikou čest prokážeš.“

Pan Vilém stále se choval ke správci země co nejzdvořileji.

„Jak dlouho prodlévá Žižka na hradě tvém?“

„Teprve od včerejšího dne hostím ho.“

„S velkou družinou dojel?“ opatrně tázal se Sigmund.

„Ne mnoho branného lidu vzal s sebou, a také ho ani nepotřebuje. Jest mým hostem a postarám se o bezpečnost každého přítele svého.“

Kníže byl upokojen. Už už spatřiti toužil Žižku a promluvit s ním. Jaké neštěstí stáhlo zrak jeho, věděl, ještě více teď slyšel od Kostky o muži takové pověsti požívajícím. Ale také sdělil, jaké měl na cestě setkání.

„Dalo se čekati, že tě budou, pane, přemlouvati; dobře jsi učinil, odmítnuv lákání a výstrahy jejich. Zcela možné, že to byli označení páni z katolické strany. Teď jinak ani nemohl jsi jednati.“

Kostka ještě vypravoval o své domácnosti, o svých dětech, jaké s nimi má plány. Bohuše by rád přivedl na dráhu veřejné působnosti, Albrecht dobře prospívá na školách a chuť by měl k úřadům zemským, Zdeněk je slabého zdraví, tomu venkov nejlépe slouží, proto spravovati bude zboží, Jan by byl pro meč a boje. Už doma stále by jenom zápasil, zatím pouze s čeledí dvorskou, která mu ustupuje, radost z vítězství panici ponechávajíc.

O dceři Ludvice se Kostka nezmínil, Sigmund se rovněž neptal a jenom se těšil na toho malého bojovníka, plného zápalu a ohně. Rytíř schválně touhu dětí svých připomínal, aby u knížete pro jejich budoucno pracoval. Sigmund, jako správce země, jako český král, bude moci pro syny svého rádce něco učiniti. A Kostka by si takové milosti plnou měrou zasloužil.

„Tak, a nyní za tímto vrchem cíl cesty naší,“ oznamoval rytíř.

„Pěkná krajina, bohatá na zvěř,“ chválil kněžic.
„Kdyby ti libo bylo, můžeš tu několik dnů hověti lovecké choutce,“ nabízel Kostka.

„Věřím, že by tu byla pěkná kořist, ale nyní jinou starost mám, než baviti se lovem. Až později užiji pozvání tvého.“

Vilém Kostka se uklonil.

Mlčky jeli, až spatřili hrad pyšně trůnící na skále.

„Sídlo moje,“ ukázal pravicí rytíř.

Než v tom na věži ozvali se trubači, kteří vítali Sigmunda jako panovníka. Včerejšího dne stejně ohlašovali příjezd Žižkův.

Ta pozornost, to vítání Sigmunda potěšilo. Už zapomněl na výjevy, jež se mu na cestě jevily, zapomněl i na výstražná slova. Kostka dovedl všechno rozplášti lichotnými slovy.

A trubači sotva na chvíli si odpočinuli, už začali znovu. Také na hradbách stríleno.

„Veliké překvapení jsi mně způsobil.“

„Komu čest, tomu čest,“ usmál se Vilém Kostka radostně. Vzrušení Sigmundovo ho těšilo.

Správce země přijat byl na Hrádku se všemi počtami. Tři synové rytířovi chvátili mu vstříc, všechna posádka u brány vzdávala čest. Na nádvoří stálo vojsko Tábořské, muži osmahlí, válečníci rození. Hleděli na knížete, ale nevolali mu slávu jako domácím. Posud neměli k tomu povelů, nevěděli, jak skončí setkání starého válečníka a mladistvého správce země.

„Žižka čeká ve velké síni,“ oznamoval Kostka, „mám tě hned předvésti, jakmile si odpočineš po cestě.“

„Netřeba mně odpočinku,“ pravil Korybut, „pranic nejsem unaven.“

„Tím lépe můžeš návštěvu vykonati hned, či bys chtěl, aby tě Žižka navštívil?“

„Jsem mladší, ohlas mne u vůdce.“

„Netřeba hlášení, máš volnou cestu a Žižka čeká.“

Rytíř vedl Sigmunda po schodech a za nedlouho vstoupili do komnaty, kde Žižka seděl u dlouhého stolu, až k zemi zakrytého. Podpíral se o meč. Přes obličej táhla se černá páska. Už dychtivě čekal.

„Sigmund Korybut, syn Dmitra Polského, synovec Vladislava z rodu Jagailova.“

Žižka vyskočil, chvátal proti dveřím.

„Jan Žižka z Trocnova, vojevůdce Táboritů,“ představoval domácí pán.

Ruce obou vynikajících osob v Čechách se setkaly.

„Děkuji ti, že's přijel,“ řekl Žižka měkkým hlasem.

„Pokyn tvůj byl mně rozkazem,“ odvětil Sigmund, posud svíraje pravici starcovu.

„Co mezi námi bylo, budiž zapomenuto,“ řekl Žižka. „Usedněme. Tak — hned naproti mně. A pan Kostka bude naším společníkem.“

Rytíř posadil se stranou, bystře naslouchaje. Věděl, že na tomto okamžiku mnoho záleží, znal vážnost toho sejítí.

Žižka nejdříve ptal se Sigmunda na smýšlení strýce jeho Vladislava i velkoknížete litevského Vitolda, jak souhlasí s posláním jeho do Čech.

Kněží vypravoval, jakoby se otci svěřoval. Netajil se, že ujec Vladislav obojetným se býti zdá a také s králem uherským by se nerad rozhněval, ale Vitold netají se nepřítelství proti králi a rozhodně si přeje, aby Sigmund Korybut v Čechách štěstí hledal.

Ten nejvíce mu vojska sehnal, než i Vladislav mnohým penízem na žoldnéře přispěl.

Žižka zakýval hlavou.

„Velmi opatrný; peníz by se dal zapřítí, ne však celé vojsko. Zdaž jsi se už i ve válce osvědčil?“

„Bojoval jsem u Grunwaldu, kde s mnohými Čechy jsem se už seznámil.“

„A jaký máš nyní úmysl? Jak to myslíš s národem, jemuž jsi byl představen?“

Žižka zase ujal ruku mladého muže.

„Rád bych pokoj zavedl v této těžce zkoušené zemi, rád bych smířil všechny strany a rád zavedl do všech vrstev, aby se Češi opět vrátili ke klidné práci, aby konec učiněn byl rozbrojům jak na vysokých školách, jak na sněmech, tak i v posledních dědinách.“

„A myslíš, že se ti to podaří?“

„Doufám, že ano, budou-li mně pomáhati také ti, jimž dobro země na mysli ležeti má.“

„A dále, jak chceš pokračovati v hodnostech?“

Sigmund chtěl vyprostiti ruku z pravice tazatelovy, ale nepodařilo se mu to. Zahořel v tváři a zavadil očima o rytíře Kostku.

„I tvoje mlčení naznačuje, že bys rád hlavu svoji ozdobil korunou královskou. Ale věz, že Češi mají krále, tvého jmenovce, s nímž bys měl mnoho co činiti. Na moji pomoc můžeš spoléhati, budeš-li ve všem upřímný, víry pod obojí milovný —“

„Vychován jsem byl jako katolík u dvora královského,“ poznamenal Sigmund.

„Nic nevadí, nyní přijmeš víru národa, jemuž jsi představen. Doslechnul jsem, že se už tak stalo.“

Vilém Kostka řekl: „Hned na hranicích království.“

„Ale v Čechách posud strana katolická, její předáci, zastoupili mně cestu.“

Na čele Žižkově zkrvavěla žíla, tvář vůdce se zachmuřila.

„Jenom jsem tam měl býti se svými lidmi, však by se už nikdy nikomu do cesty nestavěli! Drzí padouchové!“

Sigmund bral pány v ochranu, že mu pranic neublížili, ač mohli, jsouce v přesile. Krátce pověděl, čeho od něho požadovali.

„Však se s nimi spořádám. Dobře, že jsi nepřistoupil k jejich vyzvání. To by byl tvůj konec. Na nás musíš jenom spoléhati, s námi držeti. Nestrpíme jiného v čele země než rozhodného husitu. Chceš-li jím býti, potom jsem ti přítelem, otcem.“

„Už jsem vyznal víru pod obojí,“ poněkud nasměle pravil jinoch.

„A dále budeš Táboritou, s nikým jiným nebudeš se spolčovati,“ nařizoval Žižka.

„Spoléhám v podporu a pomoc tvoji, otče.“

„Dobře, synu, jsme smířeni, jsme spřáteleni.“

Žižka potřásl pravicí Sigmundovou.

„Kéž tento okamžik mnoho dobrého přinese naší zemi!“ provolal pan Kostka slavnostně.

„Ale Polku si nepřiveď na trůn,“ přátelským a žertovným tonem mluvil Žižka, „choť si musíš vyvoliti v Čechách, z našeho národa.“

Sigmund ještě více červenal ve tváři.

„K tomu posud daleko,“ omlouval se rozpačitě. „Dříve jiné starosti nastanou.“

„Pravda, ale jednou přece k tomu dojde,“ jistil Žižka.

„Nebudu-li nucen do těch dob opustiti tuto zemi po nezdařené výpravě.“

Vojevůdce nazvedl ramena.

„Štěstí je vrtkavé, ale nejvíce bude na tobě záležeti, synu, jak obratně a statečně si povedeš.“

Žižka povstal na znamení, že dnešní rozmluva skončena. Už dříve hlásil se posel se zprávami.

„Díky, otcovský příteli, za všechno,“ řekl Sigmund.

„V tobě našel jsem dnes náhrady za zemřelého před časem tatíčka, za milého Dmitru.“

„Budu ti ochrancem a otcem, ale ty budeš husitou a Táboritou!“ ještě jednou nařizoval Žižka.

Pan Vilém Kostka nyní odváděl milého hosta do svých komnat, kde s láskou vítala ho paní Eliška, posud statná a svižná, sotva čtyřicetiletá, slušných rysů a milé tváře. Obě ruce podala Sigmundovi a uváděla ho do mazhauzu, kde i synové byli shromážděni a v uctivé vzdálenosti stáli. Na stole bylo připraveno bohaté občerstvení, co jenom hrad mohl poskytnouti.

„Pojď, pane, a pojez,“ zvala paní hradu, „jistě jsi po cestě hladov. Za vděk přijmi, co ti můžeme zde poskytnouti. U královského a velkoknížecího dvora v Polsku a na Litvě uvyknul jsi jiným lahůdkám.“

„Pravda, sedával jsem při kvasech,“ usmál se Sigmund, „ale nerač, ctná paní, také zapomenouti, že jsem i vojínem a v táboře mnohdy kusem chleba za vděk vzíti jsem musil.“

„Ráda věřím, že všemu jsi uvyknul,“ pravila paní Eliška. „Už mnoho o tobě zaslechla jsem chvalitebného. Manžel velice si tě oblíbil.“

„Za mnohou výbornou radu jsem panu podkomořímu povděčen. Nyní pak, jak jsem přesvědčen, jenom jeho přičiněním získávám mocného spojence.“

Sigmund musil usednouti a jísti. Paní Eliška mu předkládala nejlepší jídla a nalévala vína. Kostka odešel, aby dal rozkazy čeledi. Běželo mu o to, aby se družiny obou hostů nepoškorpily. Při vznětlivosti Táboritů a Poláků snadno by se tak mohlo státi.

„Jak tě, Milosti, obsluhuje moje dcera v Praze? Posud mladá jest, musíš jí mnoho prominouti.“

„V domě tom našel jsem druhý domov a velice se v něm potěším i okřeji při vladařských starostech. Jsem zcela spokojen. Teď pak i pana Bohuše jsem poznal a si oblíbil.“

„Tomu a zde Albrechtovi se ve velkém městě líbí,“ vykládala paní máti, „Zdeněk jest mojí pravou rukou na hradě, není-li otec přítomen. Všeho si dobře všímá a zboží spravuje.“

„A o nejmladším už vím, že by rád vojenskou dráhu zvolil a v bojích se vyznamenal,“ laskavě pronášel Sigmund, na statné syny s potěchou pohlížeje.

„Předstup a ukloň se,“ vybízela máti Jana.

Povystoupil panic a sklonil šíji.

„Rodičů poslechni ve všem,“ napomenul kníže, „ale jako vojín jednou neuč se valně šíji snižovati. Vojínu to nesluší. Tak se cvič, záhy zařadíme tě do vojska, ale kéž se bojů dlouho nezúčastníš!“

„Přáním nás všech, aby pokoj v zemi nastal a také Táborité aby zastrčili meče do pošev,“ rychle řekla paní Eliška, stlumivši hlas, aby ji nebylo snad slyšeti v komnatě, kde posud seděl Žižka, vůdce bojových lidí, žoldnéřů ze řemesla, jež následovaly do táborů ženy a děti.

Rodina se srdečně bavila, došel i pán hradu, rozmlouváno dlouho do noci při lampě olejové, visící od stropu. Vzpomínáno i Ludviky a Bohuše, v Praze prodlévajících. Kostka vyličoval, že proto v městě dům koupil, aby tam útulek měli synové, kteří budou studia vykonávati, že sestra u nich zůstane, aby jim máteř zastupovala a o ně se starala. Sám také chce míti zde domov, zastáváje veřejné úřady.

„Ale nerač na mne též zapomenouti,“ žádal Sigmund. „Rovněž rád bych se ohráł u tvého krbu a užil rodinného blaha.“

„Ty, milosti, zůstaneš naším milým hostem v Menším městě, na Hrádku a kdekoliv na mém zboží.“

K těm slovům horlivě přisvědčovala paní Eliška.

„Děkuji předem. Jsem přesvědčen, že mne neopustíte, ale nadále mi zachováte přízeň.“

„Tu největší a nejsrdečnější,“ přikyvoval Kostka, odváděje hosta do ložnice.

Za chvíli ztichnul život na hradě. Vůdce vojska a správce země klidně odpočívali pod hostinnou střechou. A pan Vilém radostně si mnul ruce, že ta schůze tak dobře dopadla, že nyní Žižka a Sigmund jako otec a syn žítí budou.

VII.

Kdo chce býti králem, musí mítí korunu. Tak správně uvažoval Sigmund Korybut zase v Praze, navrátil se z Hrádku. Už dříve se poptal, kde se královská česká koruna nachází, i bylo mu poukázáno na hrad Karlštejn, který za tou příčinou nad Berouňkou přepevný mezi kopci byl postaven, aby se stal bezpečnou schránou korunovačních odznakův.

Pražané hned Sigmundovi naznačili, jak nedostupný to hrad, kolikráte sami marně dobývali zdí jeho.

Minulého roku na zimu došla zpráva, že kolem hradu v chýších mnoho ukryto špíží pro královské vojsko. Rychle vypravili se sem, ale pochod hradským včas byl vyzrazen.

„Račiž tvoje Milost věděti,“ vykládal konšel Mikeš Hrdoňka, „že na Karlštejně posud jest králova posádka. Asi 400 mužů čítá. Hejtman Jan z Lestkova, dřívější podkomoří, jí velí.“

„Ty přece snadno přemůžeme,“ troštoval se kníže. „S vojskem několikanásobným vytrhneme.“

„Ale posádka jest ve značné výhodě za pevnou zdí. A Karel vybral velmi příhodné místo pro hrad.“

„No, uvidíme, tedy pověz, jak to dopadlo s tou výpravou za špízováním,“ vybízel Sigmund.

„Královští mají v Praze ještě mnoho přátel a ti se o to postarali, aby na Karlštejně byli vyvarováni. Tam skutečně nacházelo se mnoho obilí, mouky i masa, všechno zatím uloženo bylo v chatách, které jsme chtěli vyprázdniti. Ale dříve než naši ke Karlštejnu se dostali, posádka na rychlo zásoby odnesla na hrad a nám se vysmála. Nalezli jsme už zavřené brány a připravená děla. Ovšem, že námi hněv lomcoval a někteří vylili jej na chatách pod hradbami. Zapálili domky ony.“

Sigmund jenom kynul hlavou. Za pobytu svého v Čechách mnoho viděl spálenišť a zbořených příbytků lidských.

Nepověděl konšel, že tehdy Pražané v podhradí vyloupili také chrám sv. Palmacia, že vyhodili hosti ze stříbrné monstrance a tuto vzali. Buď o tom nevěděl Mikeš Hrdoňka, nebo se přece styděl za onen skutek před cizincem.

Sigmund už se dotazoval na sílu hradeb, na polohu hradu, na hloubku příkopů.

„Radil bych nedobývati Karlštejna,“ upřímně radil konšel. „Marně se tam vyplývá mnoho sil a padne značně lidských životů. Ta posádka vlastně nám neškodí. Chce-li, ať tam sedí a na skály okolní se dívá. Až dojde potrava, odtáhne sama.“

Nevěděl konšel, na čem knížeti tolik záleží. Také by na hradě posádku i s hejtmanem nechal, jenom kdyby měl v moci korunu. Češi mu nabídli královský hrad k obývání, ale korunu dobře ukryli na Karlštejně ve sklepení. Co je mu platno královské sídlo bez koruny? Jaká by to byla korunovace? Sigmund se už netajil, že chce postoupiti na krále, že touží, aby

na jeho skráních spočinula královská koruna. Mnozí páni ho k tomu kroku pobádali, ani Žižka neodpo- roval, Pražané ho podporují a rádcové přimlouvají, aby se stal neomezeným pánem v Čechách.

Také v této závažné věci utekl se Korybut ke svému rádci, k Vilému Kostkovi, který opět do Prahy přijel a syna Albrechta přivezl, aby se starším bra- trem na vysokém učení studoval. Podkomoří neopo- menul hned knížete navštívit a tu zvěděl o záměrech jeho. Schvaloval je rozhodně.

„Ano, nutno zmocniti se koruny a také třeba bojovným Čechům ukázati statečnost. Vysoce ji cení nad důmysl a pokojemilovnost. U Karlštejna můžeš se, pane, vyznamenati. Pražané ti pomohou. To by bylo, abychom královskou posádku z hradu nedostali!“

„Také doufám ve vítězství. Už se činí přípravy k obléhání. V týdnu vytrhneme.“

„Sám povzbudím ty, kteří by otáleli; dohlédnu na pušky, praky, děla. Jenom tak ledabyly nesmíme se vydati na Karlštejn.“

„Slyšel jsem o jeho pevnosti.“

„Než vytáhneme, čekáme, že navštívíš dům náš a rozloučíš se s Ludvikou. Ráda by slyšela, jak se tvé Milosti líbilo na Hrádku,“ řekl rytíř.

„O tom může býti přesvědčena, že jsem byl úplně spokojen, ale milerád přijímám tvoje pozvání a dostavím se, jakmile čas mně dovolí.“

„Těšíme se na tvoji vždy nám milou návštěvu.“

Zatím co Pražané dělali přípravy, Sigmund Ko- rybut odjížděl po Kamenném mostě. Bojovníci při- chystali čtyři pušky čili děla: Pražku, Jaroměřku, Rychlici a pušku neznámého jména. Také přibrali s sebou pět ohromných strojů na metání balvanů do hradu, soudky prachu, nádoby s hořlavinami. Nají- máni žoldnéři a vybírání především ti, kteří už v do- bývání hradů byli zaměstnáni.

Sigmund všudy přihlížel, radil, poukazoval, a když slunce nad Petřín se sklánělo, sedl na koně a odjížděl, aniž komu řekl, kam jede. Ale hádali to, kteří znali jeho cíl, kteří věděli, kde nejraději prodlévá. Mluvílo se o tom, mnozí se domnívali, že svého rádce vyhledává, ale jiní šeptali, že ho tam více láká sličná tvář Kostkovy dcery. Ale nevykládali mu to ve zlé. Vždyť má v prsou srdce, a Ludvika zasluhuje pozornosti. Mnohá dcerka by si to za čest vykládala, kdyby o ni správce země stál. Kdo za to může, že volil Ludviku, jejíž otec hned k Sigmundovi přilnul. Domnívali se, že se mladý muž pouze pobaviti chtěl, za což že si vyvolí sobě rovnou, z rodu knížecího nebo královského, dceru panovníka, jenž by vlivem i vojskem mohl královského zetě podporiti. Ať se pobaví, ať se potěší, Ludvika zasluhuje takové přízně.

Ale Sigmund pramálo se staral, co se o něm v tom ohledu mluvílo, klidně jel přes Vltavu a odpovídal na pozdravy kolemjdoucích. Nemohl ovšem také nepozorovati, že ten onen od něho tvář odvrátil, že nesáhl po byretu. A byli mezi nimi i jezdci, za nimiž klusali na koních sluhové. Brzo ztratil se v ulicích a vjel do Kostkova domu, kde už byl očekáván rytířem, syny jeho a především Ludvikou. Kastelán Landa vzdal čest a odcházel do své kobky. Teď méně mohl navštěvovati krčmu, když byl celý dům obsazen a komnaty musily býti stále připraveny, aby se v nich líbilo i správci země a jiným vzácným hostům.

Kněžice Sigmunda uvítal Kostka s dcerou Ludvikou. Synové rytířovi byli odkázáni do jiné komnaty, aby tam hleděli do učených knih. Pan Vilém chvátal hosti naproti a s největší uctivostí uváděl ho dovnitř. Ludvika byla v řasnaté robě, která jí velice slušela. Představovala domácí paní a hospodyní.

„Knížecí Milost se jde rozloučit,“ oznamoval Kostka dceři, usazuje Sigmunda do křesla.

„Snad se nechce vrátiti ke královskému dvoru do Polska? Stýská se mu asi po radostech, jichž mu nemůže naše země poskytnouti,“ mínila Ludvika.

„Z Čech neodejdu, jenom Prahu opustím, abych dobýval Karlštejna,“ řekl Sigmund rázně, jakoby už před hradem stál a rozkazy dával.

„Ach, pravda, tam ukryta královská koruna,“ s málo tajenou touhou pronesla dívka.

„Té koruny se chceme zmocniti a královu posádku vyhnati,“ doplňoval Vilém Kostka.

„Kéž se vám to brzo podaří! Ale vždycky jsem slýchala, že Karel nad Berouňkou postavil hrad velmi pevný.“

„Přesvědčíme se,“ s vědomím vítězství prohodil kněžic Sigmund. „Pražané vytrhnou se mnou. Už mnohých měst dobyli, ať i zde ukáží svoji zdatnost.“

„Jak tu bude zatím smutno!“ zasteskla si Ludvika. „Zmrtví život v ulicích, a to v nejkrásnějších letních měsících.“

Sigmund rychle třepal rukou.

„Pomalu, panno, pomalu! Ty odměřuješ naši nepřítomnost na měsíce, jakoby dobývání tak dlouho mělo potrvati, kdežto já bych rád v několika dnech jako vítěz se navrátil.“

„Lépe se připraviti na delší dobu, aby zklamání potom tolik nebolelo a nepřekvapilo,“ předpovídal rytíř.

„Kdybych potom i jiných hradů dobývati měl a všude tak dlouho to trvalo, tu bych jenom bojoval a žádného poklidu neužíval.“

„Ale každý hrad v Čechách nestavěl Karel blahé paměti,“ připomínal Kostka.

„A čím ty, panno, zatím budeš se zabývat?“ obrátil se Sigmund k Ludvice.

„Já díla mám stále plné ruce,“ usmála se dívka, „ovšem není takové důležitosti a váhy jako vaše. I na bratry musím dohlédati, aby se učili, čeledi abych v patách byla i kastelána k plnění povinností pobádala. Všichni za naší nepřítomnosti v Praze zlenivěli.“

„Což Ludvika, to je vzorná hospodyně!“ chválil rytíř.

„O tom jsem se rovněž přesvědčil,“ uklonil se Sigmund.

„Prosím, abyste mně tolik nelichotili a snad mne tím i nepokazili,“ bránila se Ludvika.

„Jen co je pravda,“ pokračoval kníže. „Do takové domácnosti každý rád zavítá. Zde stejně jest jako na Hrádku.“

Tím oživly vzpomínky a všichni rádi zalétali myslí na útulné místo ono.

„Ale knížecí Milosti na Hrádku nevalně se líbilo,“ narážel Kostka.

„To není pravda, tolik jsem tam byl spokojen.“

„A přece brzo odtamtud odjížděl.“

„Však jsem nepobyl na hradě tom posledně. Jenom až složíme zbraně, až si oddechnu po největších starostech, hned zase dovolím si učiniti na Hrádku návštěvu,“ sliboval Sigmund.

„My odjedeme všichni na venek na vánoční svátky, abychom pohromadě ztrávili Štědrý večer,“ pravila Ludvika.

„Do těch dob sice daleko, zatím studenti mnohým užitečným věcem se přiučí a já nabudu rovněž zkušeností, ale na ty svátky také rád bych z Prahy někam do rodinného kruhu. Do mé vlasti odtud daleko.“

„Smím-li tvoji Milost prositi, nabízím ti Hrádek a svoji rodinu. Jsi vždycky, zvláště o tak významném dnu, srdečně vítán,“ zval rytíř.

„Rád užiji pozvání toho a jistě přijedu.“

Rozmlouvali dlouho, Ludvika na chvíli odešla, aby nepřekážela, když otec s knížetem se radili o věcech závažných. Kostka navrhoval, že s prospěchem bude, zůstane-li v Praze jako na stráži. Nelze nikdy důvěřovati zcela, ale stále třeba se míti na pozoru. Ostatně mezi Prahou a Karlštejnem bude napořád spojení pomocí posílů.

Sigmund souhlasil, třeba by i při obléhání hradu podkomořího měl rád u sebe. Musil uznati jeho obezřetnost a opatrnost. Teprve když odcházel, zavolána Ludvika, aby se rozloučila. Přiběhla okamžitě a podávajíc hostu ruku, přála vítězství.

„Abys co nejdříve Karlštejna dobyl. Až s korunou se navrátíš, opět oslavu ti učiníme jako při vjezdu.“

„Netoužím po takové slávě, více se těším na onu návštěvu na Hrádku,“ řekl Sigmund.

„Také bratří zajásali, když jsem jim to sdělila.“

Kníže vyšel na dvůr a tu spatřil několik jezdců. Pozastavil se nad tím.

„Doprovodím tě, pane, se svým lidem pro bezpečnost,“ hlásil Kostka.

„Snad toho nebylo třeba.“

„Nikdy se necítíme dosti bezpečnými —“

Následujícího dne odjížděli Pražané a Poláci ke Karlštejnu. Plnými ulicemi se brali, kola skřípěla pod děly, ve vozích dopravována špíže. Sigmund sám převzal velení, ale po boku stále mu byl konšel Prokop Závada a jiní Pražané.

Malá nehoda hned se odehrála na náměstí, kdo vpředu bráti se má, zdaž Polákům nebo vojsku Pražanů nutno dáti přednost. Každý do předu se dral. Posléze konšelé usoudili, aby Poláci napřed šli jako hosté, ale několik Pražanů je povede, poněvadž jsou cest neznalí.

Tak se stalo, veliký průvod se bral, vzadu vozy jely, v ulicích šum neobvyklý nastal, a mnozí diváci vybíhali před domy.

„Na Karlštejn jedou — pro korunu,“ oznamoval měštěnin na otázku jakéhosi cizího muže.

„Na hrad Karlštejn?“ ušklíbnul se starý divák. „To mohou směle doma zůstat. Do hradu se nedostanou. Já tam sloužil, já znám sílu zdí.“

„A nevidíš ta děla?“ chlubně ukazoval Pražan.

„Všechno marné. Na hradě už jistě jsou o této výpravě zpraveni a zavřeli dávno brány. A tito zbytečně se trmácí. No, odpočinou si pod hradbami, mnozí až na věčnost.“

„Kéž jsi špatným prorokem!“

„Také jsem válčil. Já to znám. Pražané snadno dobyli na př. Českého Brodu, Kolína a jiných měst, jež spálili a obyvatelstvo pohubili, ale s Karlštejnem jim to nepůjde. Ale ať jdou, ať poznají dílo Karlovo!“

Bývalý voják mluvil výsměšně. Ani ho už nechtěli diváci poslouchati. Kdyby nešetřili jeho šedin, jistě by mu ten posměch nedarovali.

Statná postava Sigmundova se Pražanům zamlouvala. Pevně seděl na koni, hrdě nesl hlavu a veliké oči jeho směle hleděly vpřed. Pěkný činil dojem, jedna chvála o něm kolovala. Řádně by představoval hlavu národa.

Ale mnozí i teď s nedůvěrou hleděli na toho, jenž k jedné straně se naklonil a tak ruky obratem husitou se stal.

Slavně vyjel Sigmund s četným vojskem a se všemi obléhacími potřebami, pokud jich Praha poskytnouti mohla. Bez překážky dostali se k hradu, kde už skutečně byli připraveni a čekali. Korybut podivil se, jaké místo Karel zvolil pro komoru na zemské poklady, jak přirozeně i uměle hrazené.

Kdyby sám jel, ani by Karlštejn v těch vrších nehledal. Jako strážci stály ty hory kolem a přímo zastíňovaly hrad.

Ač byli přesvědčeni, že každé smírné vyjednávání vyjde na prázdno, přece dali se poslové ohlásiti, že by rádi promluvili s velitelem.

„S hejtmanem či kastelánem?“ ptal se povězný.

Hejtmanem tu byl Jan z Lestkova, kastelánem čili purkrabím Zdeslav Tluksa z Buřenic, předními z obránců Jan Šváb z Jikve z posádky hradu Pražského, kronikář Bartoška z Drahonic a jiní.

„S hejtmanem,“ rozhodnul se po krátkém přemýšlení konšel. Hejtmana považoval za nejpovolanějšího.

„Kdo jste a čeho si tu přejete?“ za chvíli se ptal Jan z Lestkova dosti nevrle.

„Jsme vojsko jeho Milosti knížete Sigmunda Korybuta, správce této země, a žádáme, abys nám vydal co nejdříve hrad Karlštejn, který neprávem držíš.“

„Drzý smělče! Předně žádného Korybuta neznáme jako správce, ale máme pouze krále Sigmunda, syna zakladatele tohoto hradu. Jenom toho uvítáme na Karlštejně.“

„Potom ti musím oznámiti, že užijeme všech nejostřejších prostředků k dobytí hradu, že se odtud nehnete, dokud Karlštejn do své moci nedostaneme.“

„Místa dosti na okolních vrších, můžete si tam zbudovati sruby, ale hned se dobře zazimujte, abyste při třesuté zimě nepomrzli.“

„Je nám líto, že pro neústupnost budeme nuceni bourati památný hrad, plný stop Karlových, s překrásnými kaplemi, s korunovačními odznaky.“

„O ty vám asi běží, ale věz, že svatováclavskou korunu nevložíte na hlavu muže, jenž zradil otcovskou víru a pro zalíbení husitů pod obojí přijímá. O to se přičiníme, aby koruna takového světce ne-

spočinula na hlavě tak nehodné. A teď můžeš jít, nemám chuti déle s tebou se bavit. Tím hlučným voláním vyschlo mně v krku.“

Konšel vracel se s odpovědí a všechno ani Sigmundovi doslovně nepověděl, aby se neurazil.

„To se dalo čekat,“ mínili Pražané.

„Tedy budeme hrad obléhati,“ rozhodnul Korybut a hned stavěna na příhodná místa děla, jinde praky, pro něž všudy ležela hojnost kamení, budovány stany a vojsko tak se rozložilo, aby nikde hrad neměl s okolím spojení a špíže se nemohla sem odtikud dodávat.

Na hradě nebylo znamenati nějaké úzkosti; zde panoval obvyklý život, leda že s hradeb hleděli žoldnéři v četnějším počtu a obléhatelům se posmívali.

Posléze Pražané počali střílet, ale tu se teprve přesvědčili o pevnosti hradu. Znalci věděli, ve kterých místech jest jediná, hluboká hradní studna, nad níž se zvedala ochranná věž. Kéž by se jim podařilo tuto sraziti, aby studnu zasypala. Když nic jiného, tedy by se pochroumalo kolo, jímž se voda z hloubi země vážila. Posádka bez vody, jistá její porážka.

Ale koule buď nedostřelily nebo neuškodily.

Ani metané balvany neučinily valných škod. Odrazily se ode zdiva a sletěly zpět.

S hradeb mlčky hleděli, neodpovídající podobnou střelbou. Čekali, až bude učiněn útok, šetřili prach.

Sigmund objížděl okolí, zkoumal, kam by se nejvýhodněji dala děla umístiti. Třeba hejtmanova řeč byla výsměchem, Korybut usoudil, že dobře bude usaditi se na vrších a tyto sruby a příkopy opevniti. Hned počato s pracemi na Kněží Hoře, Plešivci a Javorce. Odtud dobře se střílelo a zde vojsko bylo v bezpečí. Tak vlastně tři hrady stály proti jednomu. A stříleno pravidelně z některé pušky sedmkrát, z Rychlice však třicetkrát denně.

Jaký smích byl na Karlštejně, když na hradbách zpozorovali, že jedna puška už po čtvrté ráně se Pražanům roztrhla! Na hradě tleskáno, i sláva střelcům provolána.

Pražané se rozhněvali a do Karlštejna poslali soudek s hořlavinami. Hned také chytila střecha na menší věži, ale požár byl záhy uhašen.

Posádka na to odpověděla dělem proti Plešivci, kde byl stan Sigmundův. Koule přeletěla. Také královští z hradu učinili výpad a několik žoldnéřů zajali. Od té chvíle dbáno více opatrnosti. Stříleno dále ze tří děl a kamení metáno na hrad.

„Co to ten člověk na makovici věže dělá?“ ptal se a ukazoval jednoho dne kníže.

Hleděli upjatěji a potom konšel dal vysvětlení.

„Uvázali tam našeho zajatce, dali mu do ruky oháňku, aby naše střely odháněl.“

„Takovou pohanu, takový posměch!“ hněval se Sigmund. „Za blázny nás mají.“

„Smějí se, že naše střely dobře nedopadají.“

Tu starý žoldnéř, jenž prodělal mnoho, prohlásil, že ty posměvače zažene a místo koule něco jiného jim pošle. Naplnil soudek zdechlinami, výkaly a všelikým smradem a tento vystřelil do hradu. Účinek se dostavil. Diváci hned zandávali si nos a rozprchli se.

Tu se smáli Pražané a také Sigmund se smíchu neubránil.

Tak vojsko na obou stranách nejenom střílelo, ale také se bavilo. Časem učiněn výpad z hradu, ale posádka byla zpět zahnána, jindy Pražané v nestřežené chvíli chtěli ztéci hradby, ale nedařilo se jim. Dráždili se, druh druhu chtěl oklamati, každý však dával bedlivý pozor, aby nebyl přelstěn a přemožen.

VIII.

Netrpělivě počítal Sigmund dělové rány puštěné na Karlštejn; počet jejich sahal do tisíců, a přece to nepomohlo. Hrad stál pevně jako dříve a každá trhlina byla v zápětí opravena. Mnohdy předal velení jinému a opouštěl srub. Vždyť se obléhání protahovalo na neděle a měsíce.

Proroctví se plnilo, nedobytnost hradu se osvědčovala.

Kdykoliv se Sigmund navrátil, prvou otázkou jeho bylo, jakých úspěchů se vojsko dodělalo.

Krčení ramenou bylo smutnou odpovědí.

„Učiníme mocný útok na hradby. Tam snad mají potravu na léta a marně bychom čekali, že hrad vyhladovíme. Rázem ho dobudeme.“

Ale znalci odporovali.

„Zbytečně by padlo mnoho lidí a hrad do našich rukou by se nedostal. Zajatec z Karlštejna odhadoval zásoby potravin ještě na měsíc.“

„Ještě celý měsíc!“ mrzutě volal kníže. „A za jedním měsícem snad i druhý! Zpropadené hnízdo!“

A přece chystal se k útoku, vyhledáváje nejslabší místo v hradbách. Těžká volba, hrad stejně pevný na všech stranách.

Ale k útoku tomu nedošlo. Koncem září, když už listí žloutlo, přijel sem z Prahy rychlý posel a hned na knížete se doptával. Sigmund právě objížděl hrad a také lovil. Poznali dle troubení, kde se jeho družina v lesích nachází, a pospíšili za ním.

„Co je v Praze? K čemu ten spěch?“

„Tvoje Milost má se hned s četnějším vojskem vrátiti do Prahy, kde vzniklo vzbouření.“

„Kdo tě posílá? Kde máš list?“ ptal se z opatrnosti.

„Podkomoří Vilém Kostka z Postupic mne poslal. Jsem jeho čeledín. Snad se račiž na mne pamatovati. A k sepsání listu neměl ani času.“

Sigmund si skutečně vzpomněl, že tohoto muže viděl na Hrádku a v domě Kostkově.

„A kdo vlastně všechno zavínil?“

„Nespokojená strana Jana Želivského a Táborští.“

„Táborští?“

„Ano, vpadli do Prahy, když se tajně u Krče nějakou dobu ukrývali.“

Kníže zkoprněl. Všeho jiného by se nadál, jenom ne tohoto. Nedivil se vpádu Královských, Křižáků, Bavorů, ale že Táborité vnikli do Prahy, to mu nešlo na mysl.

„Kdo vůdcem jejich?“

„Jan Hvězda a Bohuslav ze Švamberka.“

Ještě aby je přivedl Žižka, otec na syna. Ale jistě o vpádu tom ví.

„Rychlého zakročení třeba,“ znovu připomínal posel, když Sigmund nečinil příprav k odjezdu.

„Pojedeme, ale hradští o tom nesmějí vědět, aby zatím na zbytek vojska nevpadli. Přisám Bohu, že Prahu ochráníme. Rychle k činu!“

Z každého srubu odešla část vojínů, do lesů se vytratili, kopce slézali a hodně daleko od hradu teprve se spojili v pravidelné čety. Na Karlštejn bude pravidelně stříleno, děla obslouží zbylí muži, ale hlavní síla pospíchala ku Praze.

A Sigmund hořel hněvem na ošemetnost lidskou, kuň mu nejel dosti rychle a jezdec ob chvíli sahal po meči u boku.

Teprve cestou zvěděl kníže, co se vlastně v Praze za jeho nepřítomnosti přihodilo. Vedle jedoucí posel totiž vypovídal, co věděl. Jelo se prudce, ale Sigmund přece naslouchal úryvkům vypravování.

Tak tajně připravoval se v městě obrat, že ani obezřetný Vilém Kostka ničeho podezřelého neznamenal. Někteří Pražané želeli, že nadvlády byli příchodem kněžicovým zbaveni, a potají vyjednávali s Tábořem. Domnívali se, že při vzbouření všechen lid se k nim přidá.

Táboři za velení Jana Hvězdy a Bohuslava ze Švamberka přiblížili se ku Praze a pojednou stanuli v bráně Nového města.

„Tu můj pán se Staroměstskými a Poláky, kteří tu zbyli, Tábořům vyjel naproti a hned se dotazoval, čeho si vojíni přejí. Odpověděli, že jsou obesláni. Jmenovali některé měštěny. Pán Kostka jim domlouval, aby nečinili výtržností, aby s pokojem od táhli, ale Táboři neposlechli a až na Nové město i s vozy došli, kde se rozložili. Hned jim podána potrava a čeho právě potřebovali. Pán rychle přijel domů a pro tebe, Milosti, mne vypravil. Co nyní se děje v Praze, nevím a nemohu udati.“

Posel se odmlčel a Sigmund dále se ani v tu chvíli netázal. Vířilo mu to v hlavě. Tak se podobala Praha klidnou, tak se poddávala, a teď se bouří. A není to ani strana katolická, která by měla k takovému povstání příčiny, mírní husité se proti němu pozvedli, ti, kteří ho vlastně do Čech volali. Sotva na čas opustil Prahu, už se bouří, už za jeho zády povstávají. Budou asi mezi nimi konšelé, které před nedávnem sesadil, lidé, jimž nevyhověl, jichž nepovýšil jako Kostku.

A že Táboři jim přišli na pomoc! Ví o tom Žižka? Bez jeho vědomí by jistě něčeho podobného nepodnikli, neboť by je stihnul těžký trest. Tak brzo by vojevůdce zapomněl na onu schůzku a dohodu? Žárčí snad, že Korybut v Čechách se upevňuje? Změnil smýšlení svoje?

Sigmund Žižku čekal u Karlštejna. Oznámil mu, co podniká, ale Táboři se nedostavili, jakoby ani o dobývání hradu nevěděli. Pomocí jejich dávno by byl hrad dobyt. Schválně odepřeli, na jihu Čech se zdržovali. A teď vnikli do Prahy, aby správce země takorůzka zaskočili.

Kníže byl do nejvyšší míry roztrpčen. Varovné hlasy mu přišly na mysl, aby do Čech nejezdil, po české koruně netoužil, ta že jest příliš vysoko, přímo k nedosažení. I ujec Vladislav varoval.

I kdyby Pražanům nedůvěřoval, poněvadž mezi nimi byly strany na sebe nevražící, na Táboře spoléhal, zvláště na jejich vůdce, na Žižku.

„Tedy i ten? Synem mne nazýval, pomoc sliboval, a nyní jeho lidé vtrhnou do Prahy jako nepřátelé!“

Zatanuli mu na mysl oni zakuklení páni, kteří naň za Říčany schválně číhali, výstrahu mu dávali, napomínali ho. Měli pravdu.

„A já všechno obětoval,“ mluvil sám k sobě Sigmund, „i vlast opustil, ano i víru svoji zapřel.“

Nepozoroval Sigmund, že jsou u Prahy. Rozhlédl se, pátral, není-li slyšeti ryk válečný, neplení-li Táborští dle svého způsobu. Bylo tu ticho jako po bouři. Už v bráně slyšeli, že Táborité odjeli.

Oddechnul si Sigmund. Snad ani nebylo všechno tak hrozné, jak posel zvěstoval. Táborští se ani neprovinili.

Příjezd správce země a části vojska jeho učinil v městě poplach. Měšťáné se divili, že tak rychle dojel. Spatřil domy zavřené, dveře zatarasené. Posud ani jeden krám neotevřen. Kdo nemusil, nevycházel. Jenom silné hlídky přecházely ulicemi.

Sigmund jel přímo ke svému domu, jenž byl rovněž strážci obsazen. Jak sám, tak jeho žoldnéři měli vytasené meče, nedůvěřující tomu zdánlivému pokioji v městě.

„Buď vítán, pane, v Praze!“ volal na knížete Vilém Kostka, jenž uslyšev o jeho příjezdu, chvátal mu naproti.

„Na vybídnutí tvoje rychle přijíždím sem,“ hlásil Sigmund. „Co se dělo?“

„Malá bouře, srocování měšténínů, vpád Táborů.“

„Tedy přece“ — smutně pronesl Sigmund.

Kostka potvrdil zprávy poslovy. Bylo tak, ano mnohem hůře. Táboři z Nového města vtrhli na Staré a zde chtěli svolati obec, ovšem za tím účelem, aby se lid přidal na jejich stranu. Přitáhli sem se zbraní tasenou k boji a s tělem Božím.

„Co mně to dalo práce, než jsem je poněkud ukrotil, než jsem jim vyložil ošemetnost počínání! Zatím Staroměstí se opřeli, na rychlo se ozbrojili a hleděli vetřelce ven vytisknouti. Bývalí spojenci bojovali v zápase bratrovražedném. Až tak daleko to došlo. Táborští už osadili několik domů, po příkopech se tlačili, až k Matce Boží Sněžné se dostali. Hleděl jsem je po dobrém vytisknouti, přejížděl jsem, za příměří prosil. Doufal jsem, že zatím přitrhneš od Karlštejna.“

„Pospíchám, jak možno, nejrychleji.“

„Zatím podařilo se nám mocí i domluvami Tábořů vytláčiti z města. Už jsou za branami. Kterí si nejdotěrněji počínali a nejhůře si vedli, ty naši lidé schytali a šatlavou na rathouse opatřili.“

„Dobře se jim stalo. Vyzvíme od nich, kdo je poslal.“

V tu chvíli Sigmundovi na mysl připadl Žižka. Rád by se přesvědčil. Teď bylo nutno pokoj v městě upevniti. Kníže jednal rázně, aby ukázal moc svoji, a zahnal chuť ke vzpourám. Však také někteří viníci hned opustili Prahu, jakmile se roznesla pověst o jeho příjezdu. Tušili, co by následovalo.

Sigmund hned svolal obec k poradě o prostředcích k zabezpečení pokoje. A počínal si přísně, nařídív, aby v plen vzat byl majetek uprchnuvších vinníků, kteří s Tábory drželi a je do Prahy volali. Také urokováno, že každý z města vyhnán bude, kdo by správce země Korybuta „pomlouval, aneb poselství k nim často činěná hyzdil“.

Biřici provolali, aby kde kdo na rathous přišel, tam že se dále jednati bude. Hned každý vzpomněl na šatlavu a vězně, na chycené Tábory i trest, jaký je stihne. Sigmundovi však ještě něco jiného na mysli vězelo. Uprostřed oddaných konšelův odjížděl k rathousu. Poláci ho doprovázeli krok za krokem, neboť nebylo možno v nejisté době někomu důvěřovati.

„Předved'te zajaté Tábory!“ velel Sigmund na radnici.

„Právě byli propuštěni,“ oznamoval strážce šatlavy.

Kníže vytřeštil zrak.

„Kdo to učinil, kdo tak velel?“ rozkřiknul se hrozně.

Strážce jmenoval některé měštěníny, spojence Táborů, kteří před nedávnem s hlukem sem přitrhli a šatlavu vybili.

„Tohle je vzpoura, to je zvůle trestuhodná!“ volal Sigmund. „Kdo je tu vlastně pánem, kdo poroučí?“

Nikdo neodpovídal. Kdo mohl, hleděl se vytrahiti z blízkosti pohněvaného knížete.

„Schyťte a sem přiveďte ty, kteří o své vůli žalář otevřeli!“ zněl nový rozkaz. „Ať sedí tam, odkud vinníkům pomohli.“

Biřici hned se rozjeli a podezřelé přiváděli ne bez hluku a násilí. Postrach zavládnul městem. Už mnozí litovali, že Sigmundovi dali vládu. Byli popuzeni Tábory, kteří za svého pobytu v Praze na kní-

žete sočili. K čemu prý ho třeba poslouchati, samovzancem jest, krutě si vede, pořádku nezjedná. Mnohé slovo nalezlo půdu a uchytilo se. Nebýti ozbrojené moci, polské četné stráže, zle by se Sigmundovi vedlo, jistě by životem nevyváznuł nebo prchal branou k východu. Ale posud měl moc, přinutil biřice, že uposlechli a nové vinníky přiváděli do vězení.

Korybut posud hořel hněvem a nikdo ho nemohl uchlácholiti. Marně se hlásil Vilém Kostka, nebyl předpuštěn. Kníže psal list Žižkovi, v němž si stěžoval do jednání jeho vojinů, kteří v Praze proti němu vzpouru ustrojili. Vyjadřoval se dosti bezohledně.

Už nadcházel večer, když odešel zase na radnici a poslal pro kata. Konšelé zbledli, tušíce, co to znamená. Ač neradi, přece vyplnili rozkaz.

„Vyveď jednoho za druhým na popraviště a každému setni hlavu!“ velel Sigmund.

„Pane, není jejich vina prokázána; bez soudu bys chtěl trestati?“ řekl přední konšel.

„Usvědčení jsou ze vzpoury dvojnásobné,“ odvětil Sigmund. „Nejdříve spolčili se proti mně s Táboři, potom tyto propustili ze šatlavy. Konej rozkaz!“ velel katovi.

První hlava skutálela se od trupu.

V tom přijel Vilém Kostka se svojí čeledí a hned varoval Sigmunda.

„Zadrž s rozkazem, ať proti sobě všech Pražanů nepopudíš!“

Tenkrátě však podkomoří radil marně, kníže neposlechnul.

Druhý a třetí měšténin byl štat.

„Kdo sliboval, že mé rady vždycky dbáti bude?“ volal Kostka. „Tak plníš slib?“

Čtvrtý a pátý vinník padl.

„Tak se nakatuj, pokud chceš!“ rozhněval se i Kostka a prudce odjížděl.

Než nyní i kníže Sigmund se vzpamatoval, a kata propustil. Jenom pět měštěninů buřičně bylo sřato, ostatní vyvázli. Prolitá krev zchladila hněv Sigmundův, a hrozným výjevem řím také Praha nabyła obvyklého klidu.

IX.

Znovu vrátil se Sigmund ke Karlštejnu, aby pokračoval v obléhání a dobývání hradu. Přímo prchal z Prahy, kde takové vzbouření proti němu vzniklo, a také už ani nechtěl slyšet dotazy a narážky, kdy dobude Karlštejna. Zdálo se mu, že se ři tazatelé usmívají, že si ho dobírají a jeho statečnost podceňují, když se mu nepodařilo ani jeden hrad získati. Ovšem, vybral si řen nejpevnější, chtěl rozlousknouti oříšek nejtvrďší.

Ano i Kostka se ptal, kdy se jako vítěz navrátí s korunou královskou.

Už se Sigmundovi počalo to správcování v Čechách znechucovati. Pravdu děli ři, kteří mu říkali, že nic nesvede, že cesta jeho a snaha vyjde na prázdno.

Sigmund tak rychle Prahu opustil, že ani ne navřtívil svého rádce Kostku, nepotěřil se s dcerou jeho Ludvikou. Teď ho to mrzelo, že se tak přenáhlil. Přece měl podkomořimu poděkovati za zprávu o vzbouření, bez něho kdo ví, řak by to bylo dopadlo; ani by nezvěděł, až by Praha byla v rukou Táborů. Kostka dovedně odvrátil nebezpečí a nepřítelē dostal z města. Vřdycky radil k umírněnosti, tedy právem se rozhněval, když tak náhle vykonáván soud na rynku, když bez výslechu prováděn ortel a hlava klesala za hlavou pod mečem katovým.

Froto rozhořčeně zvolal na knížete a rozhněvaně odjížděl od radnice.

A Ludvika jistě čekala, slyševši, že do Prahy přijel. Tak dávno s ní nemluvil, dům Kostkův ne navštívil! Od té doby, kdy počal dobývati Karlštejna! Jenom v dopise ji pozdravoval. Teď mohl se zastavit. Marně tráví čas u hradu, čekaje, až v něm dojdou potraviny a posádka se vzdá. Mohl žoldnéře poslati předem. Až dlouhá chvíle je mu ve srubu, čas lovením si ukracuje, let koulí pozoruje, po okolí jezdí. Útoky se osvědčily marnými. Ani se neměl do hradu pouštět, po koruně toužit. Jinde by se lépe uplatnil. A teď nesmí ustati, utržil by mnoho posměchu, nohy by mu to podrazilo. Kdyby několik dnů prodlel v Praze, nic by zde neztratil. Tři pevné sruby na kopcích stály proti Karlštejnu, ze tří děl stále bylo střeleno, ale nic to neprospělo. Hradští už oháňkou koule neodháněli, ale tyto málo škodily. Ještě více na hradě působil soudek se zdechlinami a jiným smradem, který do hradu vletěl, zde morovou ránu šířit měl, ale jenom nepříjemný zápach způsobil.

Nyní teprve hradští zpozorovali, že valná část žoldnéřů kdesi prodlévala, litovali, že výpadem zbytek neporazili. Sigmund teď se netajil, jako když před několika dny odjížděl. Překvapen byl, že nad branou bílý praporec se ukázal na znamení, že by obležení rádi o něčem vyjednávali. Poslal pobočníka, by se otázal na přání.

„Žádají za příměří, aby mohli oslaviti svatební veselí v pokoji,“ oznamoval vyslaný muž.

„V obležení myslí na radovánky? My čekáme, kdy se vzdají, že jim špiže došly, a oni chystají svatbu!“

„Jakou mám donést odpověď?“ ptal se pobočník, když Sigmund váhal.

„Ať se poveselí, než padnou do našich rukou!“

A skutečně, na Karlštejně zavládnul zvláštní ruch. Bylo slyšeti slavnostní vyzvánění, jakoby průvod do

kostela se bral, výskot zaléhal až ke srubům, kde vojíni mrzutě seděli u ztichlých děl. Jako Sigmund malomyslně, tak ani jeho žoldnérům se to dlouhé obléhání hradu nelíbilo. Raději by odtud odtáhli. Vždyť nadešel už podzim, tvářnost kraje se měnila, foukal studený vítr. Bylo nutno udržovati oheň celý den.

„Což tady budeme i v zimě? Když nyní tady tak nevlídno, tak smutno, jak bude potom? Tohle není žádný život pro našince. Pomyslete, až všechno zapadne sněhem a my tu zbudeme na těch vrších.“

Soudruzi nebyli rovněž vyhlídkou do budoucna valně naladěni.

„Jako krtci do země se zaryjeme. Už abychom se hleděli zásobiti palivem.“

„O to není tady zle, spíše o zábavu, kterou bychom si dlouhou chvíli ukracovali. Lépe sloužiti Žižkovi, ten je dnes zde, jindy v městě a hned zase na venkově. U něho je stále zaměstnání.“

Ti, kteří právě s knížetem v Fraze byli, oznamovali, co slyšeli, že Žižka na hradě Orlíku právě se zdržuje a odtud šrůtky vede na Příbramsku proti pánům z protivné strany, jejichž zboží plení a ničí.

„Přece něco, a my zde téměř nečinně prodáváme,“ stýskali si Pražané.

Poláci drželi při svém knížeti a stále doufali v jeho konečné vítězství.

A z Karlštejna nyní zaznívala veselá hudba. Svatebníci asi křepčí na nádvoří. Kdo se takhle veselí, tomu není zle, ten ještě nemusí mysliti na vyhladovění. S prázdným žaludkem špatně se tančí, výská a veselí. Lhali zajatci, kteří Sigmunda ujišťovali, že na hradě panuje citelný nedostatek, že se tam nedostává chleba a masa dávno neokusil ani kastelán, ani hejtman Jan z Lestkova. Zajatci se chtěli bezpochyby zalichotiti, aby s nimi bylo mírněji naklá-

dáno a svobody se jim dostalo. Nebo nevěděli o skrytých zásobách. V takovém hradě jistě jsou hluboká sklepení, o nichž jenom purkrabí má vědomost.

To svatební veselí, ta hudba, to výskání píchalo vojsko Sigmundovo. Neradi naslouchali, nejhluchnější hudba ke zlosti je pobádala. Zašli do srubů, zacpávali si uši.

Sigmund odejel na menší naháňku.

„To na zlost naši tu svatbu právě teď vystrojili. Aby nás poškádlili.“

„Snad chtěli, abychom se s nimi radovali,“ narážel jiný. „Hudbu slyšíme, mohli bychom si také skočiti.“

„Nejraději bych tam poslal kouli nebo soudek s hořlavinami —“

„Fomalu, je příměří. Náš pán musí dodržeti dané slovo.“

Žoldněř odhodil hořící doutnák. Nutno poslechnouti. Kníže by se zlobil a trestal. Umí to, jak dokázal v Praze na Staroměstském rynku.

Z hradu stále ozývalo se veselí, jak se při svatbě slušelo. A naproti ve srubech vojíni skřípěli zuby. Nic je netěšilo, nejraději by odtud prchli ke komukoliv, kdo by jich nenechal nečinně ležeti, ale bojoval by v otevřeném poli.

Sigmund už se navrátil z naháňky a na Plešivci se usadil. Toho dne ničeho neuhonil, tak se mu nějak ruka chvěla. To svatební veselí ho rovněž rozladilo. Myslí na Kostku a dceru jeho Ludviku. Zdaž kdy povede dívku onu od oltáře? Vysoko myslil, po vzácném ovoci sahal a pan Vilém snad proto mu tak oddaně slouží. Splní-li tužby obou? Nějak se mu to v Čechách hatí. Pěkně začal, ale pojednou se mu překážky v cestu staví. To jako by na tom jeho díle spočívala kletba.

„Co ten muž tamo chce?“ ukazoval Sigmund dolů. Skutečně stál tam člověk se zavazadlem a kýval směrem k srubu. Jakoby nemohl vystoupiti nebo neznal cestu nahoru.

„Ať někdo sejde k němu a vyzví, co tu chce!“

Okamžitě hleděl žoldněř vyplniti rozkaz, ruče sestupoval po kamenech.

„Pan purkrabí posílá knížeti a veliteli dar ze svatebního veselí,“ oznamoval muž a odevzdal plátěný tlumok.

Žoldněř byl překvapen, že zapomněl posla zadržeti a předvésti.

„Ať toho pán tvůj ve zdraví užije!“ volal ještě tento a rychle se ztratil mezi křovinami.

Žoldněř vracel se s darem. Byla to srnčí kýta.

„Blázny si z nás dělají, ukazují, že se jim ani masa nenedostává.“

Zpráva o tomto daru roznesla se celým táborem a jak Pražané, tak už i Poláci byli nespokojeni. Marně tu sedí, posádka buď tajně dostala potraviny nebo posud jest hojně zásobena. A zatím přikvačí zima. Na hradě obleženým lépe bude v teplých kobkách, než obléhajícím v nedostatečných srubech.

Příštího dne opět zahájena palba z děl, ale už neradi a liknavě vojíni stříleli.

„Kolik ran už bylo do hradu posláno?“ ptal se kníže.

„Přes devět tisíc koulí a 822 soudků do Karlštejna vpáleno, a marně.“

I knížete pobyt u hradu mrzel. Jenom aby mohl odtud čestně odtrhnouti, aby se mu nedostalo posměchu a za zbabělce nebyl považován.

A na hradě jako by čekali na tu příležitost.

Zase nad branou objevil se praporec, purkrabí chtěl vyjednávat. Kníže sám se dostavil, neboť před tím dostal několik nepříznivých zpráv. Český král

Sigmund sbírá vojsko, aby vyhnal samozvance, už shání spojence. Žižka příliš výbojně vystupuje na jihu a v Praze není ještě zcela pokojno.

Purkrabí s hejtmanem hlásili se k jednání.

„Přesvědčili jste se o pevnosti Karlštejna, že jej marně obléháte. Hleďte, nadchází zima se všemi těžkostmi. Přistupte na mír a odtrhněte od hradu.“

Sigmund na něco podobného dávno myslil, ale teď nabyl ducha a jenom tak odtáhnouti nechtěl.

„Nám se nevede zle,“ odpovídám, „a snadno jako léto i zimu zde ztrávíme. Jste-li zásobeni vy, ani nám se ničeho nenedostává, zvláště ne prachu a koulí.“

„Víme dobře, že se už vám i Pražka rozpraskla a stroj na házení kamenů polámaný máte. V zimě abyste jenom sněhovými koulemi na nás házeli,“ posmíval se hejtman Jan z Lestkova.

„Nehaňte našich děl, abyste účinků jejich co nejdříve nezakusili,“ vyhrožoval Sigmund. „Co je poroucháno, dá se pospravit a budeme dále stříleti.“

„Všechno marné, urokujme mír. Však ti odjinud nebezpečí hrozí. Alespoň se shodněme, že na rok nepřátelství zastavíme.“

Korybut posud váhal, ale posléze přece svolil. Připomenul si nespokojenost vojska i že by měl zde celou zimu trávit. Pražané byli téhož smýšlení. Tedy urokován mír na rok, až do příštího sv. Martina a do pokoje toho zahrnut nejenom Karlštejn, ale i zboží, ke hradu v okolí patřící, taktéž zboží klášterní a kněžské, všech rytířův a panošův, kteří v obležení byli od počátku. Kdyby přece král Sigmund do Čech přibyl, posádka ho pustí sice na hrad, ale proti Korybutovi a Pražanům nemá býti jemu nápomocna, aniž jakékoliv škody činiti.

Nad mírem tím bdíti a křivdy souditi budou Hašek z Valštejna a Zdeslav Tluksa z Buřenic.

Tu teprve Pražané se Sigmundem opouštěli hrad, odvážejíce děla a praky.

S hradeb klidně přihlíželi, toužebně čekajíce, kdy budou moci otevřítí brány. A učinili tak s velikou radostí, neboť strádali potravinami nejvyšší měrou. Už od delší doby na Karlštejně byl veliký nedostatek.

Pozdě, už na zpáteční cestě ku Praze dověděl se o tom Sigmund Korybut. Zvěstoval mu to vojín, jenž mluvil se žoldnéři z posádky. Vrátil se pro cosi do srubu a slyšel potměšilý smích obležených, jak se jim lešť podařila a obléhatelé se dali napáliti.

„Vždyť poslali z té svatby srnčí kýtu,“ namítal kněžic.

„To bylo všechno nastrojeno i s tou svatbou. Žádná se na hradě neodbývala, žádné veselí tam nebylo. Lid výskal při prázdném žaludku, hudebníci svlažovali hrdla jenom vodou, o hladu se zpívalo do noci. Nikdo netančil, ani prý neměl pomyšlení.“

„A odkud vzali maso na dar?“

Žoldněř váhal, má-li mluvití pravdu. Báł se, že se Sigmund rozhněvá a zlost si na něm vyleje. Kníže opakoval otázku tím důrazněji.

„I v tom byl podvod. Žoldnéři se chlubili, že to nebylo maso ze srnce, ale z kozla, jediného kozla, jenž se pod hradbami popásal. Toho zabilí a kýtu posypali z podkladu u sedla.“

Sigmund skutečně se hrozně rozhněval a div nedal povel ke zpátečnímu pochodu. Ale bylo pozdě. Vzpomněl si na posměch, až se všechno roznese, jaký dostal dar od obležených, jak si pochutnával na kozlu v domnění, že jí zvěřinu a hlavně jak se dal napáliti. Hněvali se s ním i Pražané a netěšilo je, že na zimu táhnou do města, do teplých kobek. Litovali, že nezůstali ještě ve srubech a nečekali. V několika dnech by byl Karlštejn v jejich moci.

A zatím zmařili mnoho času, ztratili žoldnéře, rozbili děla a nyní jedou jako s prázdnýma rukama. Pěkného se jim dostane uvítání. A což až Žižka zví, jak pochodili! Nad bezbrannými vesničany vítězili, slabě hrazených měst dobývali, ale na Karlštejn byli nepatrní, a když hrad alespoň vymořili, dali se obelstít.

X.

Kněžic Sigmund prodlévaje v Praze, výhradně navštěvoval chrámy, které utrakvisté katolíkům odňali, aby v nich svoje služby Boží konali. Pravidelně předem bylo oznámeno, kam kníže zavítá, aby naň čekali a místo čestné mu bylo vyhrazeno.

Do katolických kostelů nevcházel.

Družina doprovázela Sigmunda, mnozí už s ním přijímali pod obojí, jiní z Poláků zůstávali věrni své víře. Kníže nikoho nedonucoval.

Nebyli tedy Poláci v katolických chrámech vzácnými zjevy.

Právě vzkázal Sigmund do chrámu Matky Boží před Týnem, že se v něm bohoslužby zúčastní. Kníže tu byl několikráte, maje sem blízko ze svého bytu. Zde shromažďovali se nejpřednější z města, konšelé zasedali ve svých stolicích. Pro knížete bylo zde povýšené místo.

Sigmund měl v úmyslu navštívití nejbližší neděli tento chrám, připravoval se, ale než nastoupil cestu, dostal vzácné poselstvo.

„Jasný král náš vzkazuje ti a všem Polákům srdečný pozdrav!“ oznamovali muži.

„Od milého strýce mého!“ radostně zvolal kníže.

„Ano, od našeho krále Vladislava.“

„Buďte vítáni! Zdráv-li ujec můj?“

„Zdráv při mnohých panovnických starostech. Ale i nás těší, že vychovance na našem dvoře ve

zdraví shledáváme. Nemůžeme zapomenouti na kně-
žice, jenž nás tak obveseloval, na nějž s pýchou jsme
hleděli.“

Sigmund podal vyslancům od svého ujce pravici
a poslal je k svým lidem, aby si zatím přečetl Vla-
dislavův list, jenž mu byl právě odevzdán. Dříve než
rozdrtil pečeť s královým otiskem, vzpomněl na
milou Polsku, na rodnou zemi svoji. Tam prožil mládí
své, které na čas zkaleno bylo předčasnou smrtí
rodičů, když z té rány při svém mládí dosti záhy se
vyléčil, užíval radostí při dvoře královském plnými
doušky. Pravda, musil se také učit, ale den za dnem
plynul mu utěšeně.

A změnu míval milou, když občas navštívil dru-
hého ujce svého, když na čas přesídlil do Litvy, kde
mu rovněž nebylo zle.

Všudy si ho vážili, v zápasech se vyznamenal,
Poláci mu ve všem dávali přednost. Nenedostávalo
se mu peněz, měl svoji malou družinu, už i učitelé
mu dali pokoj, teď jenom mečem zápolil.

Jenom budoucnosti neměl. Čím bude? Kde se
uchytí? V Polsku i na Litvě byli dědicové trůnu.
Stále u dvoru takhle nemůže žít.

Tu zřetel obrácen k Čechům. Ti na výsost ne-
spokojeni jsou s králem uherským, přičítají mu za
vinu upálení mistra Jana Husa, nemohou mu to a
ono odpustiti, vyhánějí ho z Čech a hledají jiného
krále. Což aby jím byl jmenovec Sigmund, kníže
polský? Myšlenka to byla velkoknížete Vitolda, Vla-
dislav k ní přisvědčil, a od té doby pracováno k to-
mu, aby Sigmund byl králem v Čechách.

A tak od května už prodléval v té bouřlivé zemi,
ale nikdy jako dnes nevzpomínal na svoji vlast,
neboť mnoho nadějí jeho kleslo, mnoho plánů bylo
předčasně zmařeno.

Tyto myšlenky prolétly hlavou Sigmundovou, než rozevřel dopis od ujce a vychovatele svého. Vladislav král v celé jeho záležitosti vedl si jaksi obojetně, teď pak kníže hned po několika přečtených řádcích seznal pravé smýšlení strýcovo. Jistě naklonil se ke králi uherskému, patrně byl kýmsi upozorněn, přepracován, že přímo volal synovce z Čech. Věděl o jeho neúspěších u Karlštejna, o vzbouření v Praze, o nepřízni Žižkově, o vpádu Táboritů do města.

Ale jedné věci nejvíce se dotýkal, a to změny jeho u víře, náklonnosti jeho k husitství. Už prý se to rozneslo po dvorech evropských, i do Říma k hlavě katolické církve zpráva ta zalétla, a těžce to nese polský národ, z něhož kníže jako syn katolických rodičů pochází. Ve zlé to vykládají jak Sigmundovi tak i ujci jeho Vladislavovi. Mnozí se o tom nepříznivě vyslovili. Taková změna, náhlý obrat u víře prý nepřinese knížeti požehnání. Král už měl proto výstupy, mnozí se horší.

Sigmundovi krev do hlavy vstoupala při těch výčitkách. Jak by nevzpomněl na zbožné rodiče své, kteří by těchto kroků jeho jistě neschválili. Zvláště matka, která syna modlitbám učila a do chrámu vodila. Jak by protestovala, aby změnil víru, v níž se zrodil.

Kníže četl dále obšírný list ujcův. Vladislav tlumočil zde vůli svého národa. Sigmund mnohdy vyslal posly do Polska a ti doma počali rozsévati, co v Čechách viděli a slyšeli. Také někteří churaví a ranění vojíní se vrátili do svých domovů a ti rovněž vypovídali, jaká víra v Čechách panuje. I knihy donášeli. A tak poslové i žoldnéři roznášeli ve svém národě husitismus a víru utrakvistickou, novotiny, o nichž katoličtí Poláci posud nevěděli. Ovšem, že také připojili, jak Sigmund kníže toto všechno přijal,

husitou se stal, utrakvistické kostely navštěvuje a pod obojí přijímá.

Ale tu ani Vladislav ani jiní si nepřáli, aby něco podobného i v Polsku se ujalo a šířilo. Báli se převratů a bouří, které se v Čechách odehrávaly, strachovali se rozmíšek náboženských, které tak zhoubně v Čechách působily. Poláci mají před sebou smutný příklad, proto naléhají, jak psal Vladislav, na krále, aby toto zastavil a zemi svoji před něčím podobným uchránil.

A Vladislav důtklivými slovy napomenul synovce, aby těch novot nechal a jimi nakažených žoldnéřů do Polska neposílal, zvláště aby tito žádných traktátů husitských domů nedonášeli. Chce míti v zemi pokoj, novotami by od sebe odvrátil spojence a katolické Polsko si nepřeje jiné víry.

Posud nikdy král o těchto věcech tak široce se nerozepsal. Proto nyní kníže nad dlouhým listem tím uvažoval, zapomínaje, že má jíti do chrámu Týnského, že jistě kazatel čeká. Jakoby nová rána naň dopadla. Vladislav dříve obojetný postavil se na stranu katolickou. Že žoldnéři, jak vylíčeno, činí, o tom byl Sigmund přesvědčen, a že se Poláci pokoje a klidu milovní vzpírají, snadno se domyslí. Vždyť se tajil se svým obratem, ale přece strýc i národ o všem se dověděl. Odtud toto napomenutí a varování, ta nová rána pro správce české země.

Přímo se styděl za to obvinění, že by on dal rodákům špatný příklad a jeho vojíni že Poláky doma kazí.

A zatím v chrámě marně čekali. Povýšená stolice pro knížete zůstávala prázdnou. Pražané byli netrpěliví, bohoslužba začala. Mnohým zatanula otázka, proč se Sigmund nedostavil, ani se neomluvil, nikoho za sebe neposlal. Nešel-li kníže, ani jeho družina se

nedala viděti. Také čekala, až vidouc, že pán její doma zůstává, rozešla se.

Někteří to považovali přímo za urážku.

Také z přední stolice časem na prázdné místo pohleděla sličná dívka, mající po boku dva panice studující. Ludvika schválně až sem zašla, minuvši cestou několik chrámů. Otec její, pan Vilém Kostka, odejel se podívat na své statky. S knížetem se už smířil a úřad podkomořího stejně vykonával. Ale byl nyní zdržlivější a Sigmunda nezval do svého domu. Přidržoval se šlechty utrakvistické a častěji Hrádek navštívil. Ani slovem nepřipomenul knížeti krutost a ukvapenost s oním stínáním měštěninů, netázal se na příčinu odjezdu vojska od Karlštejna, už se nechoval jako otcovský přítel, ale jako úředník. Patrná děla se změna v jeho chování.

Ludvika toužila spatřiti knížete, proto navštívila Týnský chrám. Bratry vzala s sebou. Ale neviděla toho, po němž toužila. Místo jeho zůstávalo prázdné. Už nepřijde, pomyslila si, a u srdce ji zabolelo. Co ho zdrželo? Proč také nepřijde do Menšího města Pražského? Navrátil se od Karlštejna, jistě nyní čas má. Maně vzpomněla si na otcovská slova v poslední době. Už tak nevelebí Sigmunda, s takovou chválou o něm nemluví. Jindy nazýval ho i králem, teď správný mu dává vždycky název správce země. Jenom když musí, navštěvuje ho, aby svědomitě plnil rozkazy jeho. Nikdy se přímo nevyslovil, že by Ludvika mohla býti nevěstou Sigmundovou, zvláště před dívkou se tak nevyjádřil, ale jeho řeč a jednání k tomu směřovalo. Nyní však dalek je těch plánů a kdysi jmenoval i mladé rytíře, z nichž by si Ludvika snoubence mohla vybrati. Věno její bude při otcově zámožnosti značné.

Ludvika otce nechápala, pozorovali však a správně posuzovali jednání to jiní.

„Naděje královské koruny mizí, protože i láska ochladá. Pan Kostka je rozumný a obezřetný muž. I na budoucno v přízni pamatuje.“

„Takový vždycky dobře pochodí a jak v hodnotech tak v zámožnostech roste.“

Ale Ludvika byla daleka těchto plánů, ona milovala Sigmunda ne jako krále, ale jako mladého muže, jehož si vážila, k němuž přilnula. Proto nyní toužila po něm a mrzelo ji, že nepřišel. Či snad navštívil jiný chrám?

Maně shlédla na rynku k domu, v němž Sigmund bydlil, a zdálo se jí, že stojí u okna a hledí ven. Ale to nebyla tvář mladého bezstarostného muže, to byl vážný obličej ustaraného a nehodami stíhaného správce. Zdaž pozoroval Ludviku? Ale vždyť si ani nikoho nevšímá, kdo ví, nač myslí, co jeho srdce zaměstnává, čím hlava jeho naplněna. A tak stál s listem v ruce, tak ho viděli mnozí, hádající, jakou to dostal zprávu, že k vůli ní na všechno zapomenul, i na předem oznámenou návštěvu Týnského chrámu.

Sigmund nevyšel celý den z domu, jakoby se styděl. Stále mu onen ujcův list ležel na mysli. Teprve u večer opustil komnatu a vydal se do ulic městských beze všeho průvodu. Časem podnikal takové vycházky, aby pozoroval lid v krčmách, aby naslouchal rozmluvám. A dovídal se někdy mnohem více, než když udílel slyšení a vyslýchal stížnosti i prosby.

Už bylo chladno, profukoval ostřejší vítr, proto těsněji otočil kolem sebe plášť a na hlavu přitlačil klobouk. Nepřál si také, aby ho kdo poznal na té večerní obchůzce. Zbraň měl skrytou a pohotově.

Tak bloudil nějakou hodinu, poslouchal, nahlížel a bezděky se dostal až na Menší město za Vltavu. Na mostě oslovil muže, o němž se mu zdálo, že má

podivné úmysly. Smutně hleděl do proudu. Vyslechnuv jeho stesk, podaroval ho penízem.

„Díky nejsrdečnější, králi Sigmunde!“ řekl podarovaný a rychle odcházel.

Kníže se podivil. Což byl poznán či muž onen ho měl za korunovaného krále českého Sigmunda, jeho jmenovce, jenž mu dnes několikráte přišel na mysl? Ještě hlouběji do obličeje klobouk vtlačil a kráčel dále, až zarazil ho hluk, vycházející pootevřeným oknem. Hosté byli rozjařeni a pouštěli výpar lihovin do ulice. Nad vchodem červenou lucernou osvětlen nápis: „U pavézy“.

Sigmund postavil se do stínu. O této krčmě slyšel v domě Kostkově, tam častěji byla připomínána jako shromaždiště lidí ze všech tříd společenských. Sem směle šli žoldnéři, ani nepohrdli konšelé, tady se zastavovali domácí i cizinci. Kastelán Landa odtud přinášel cenné zprávy svému pánu.

Pro hluk dlouho nemohl kníže hlasy rozeznati, všechno se mísilo v jeden šum, dle všeho přišli sem noví hosté a byli tak hlučně vítáni. Ale potom někteří pili, jiní se unavili a mluvili pouze ti největší křiklouni. Dle všeho ve dva tábory byla tato společnost rozdělena.

„Pěkně jste se drželi i s knížetem,“ posmíval se kdosi. „Jak dlouho vlastně prodlévali jste u Karlštejna, než vás ten kozel lstivě vytrkal?“

Sigmund slyše tuto narážku, lépe napjal sluch.

„Pij a mlč! U krbu se to snadno klábosí. Mohl jsi přijít se svojí troškou rozumu a síly do mlýna, a ne si ji nechávat do krčmy pro posměch.“

„Ale pustili jste toho holuba z dlaně. Už byl váš, avšak uletěl. Hradští na kus masa vás chytili. A jak chutnal ten starý kozel?“

Ozval se smích přítomných, ale na druhé straně zazvonily poháry. Kníže seznal, že tu jsou jeho spolu-

bojovníci od Karlštejna a že se jim dostává posměchu. Brání se, ale zcela ubrániti se nemohou.

„A kolik že jste vystříleli těch koulí? Kam jste je vlastně házeli? Na hradě oháňkou je odháněli.“

„Máte si pořídit lepší děla, která by se hned neroztrhla, lepší praky, a ne takové provazy svazované.“

Sigmund poznal, že to mluví Polák. Schvaloval tuto jeho výčitku.

„Vám by nic nepomohlo, vy byste ani s nejlepšími děly hradu nedobyli, vy packáři. Vždyť jste ani na Opočno se nedostali a s hanbou od něho musili odtrhnouti.“

Opočno bylo novým kamenem úrazu knížete Sigmunda. Když obléhal Karlštejn, zatím co zde děla houkala, vyjel si do východních Čech. Dobře pamatoval, že nepřítel jsou mu katoličtí páni Jan Městecký z Opočna, Půta z Častolovic, Aleš se Šternberka a jiní, ti že na východě nejenom správce země neposlouchají, ale proti jeho rozkazům jednají. Pověděli mu o tom, vybídli ho, aby zpupné pány potrestal. Vždyť se mu i v cestu postavili, když jel k Žižkovi na jih. Zapomněl snad, že mu dobře radili, aby se s vůdcem Táboritů nespojoval.

Spoléhaje na pomoc husitů, kteří se ve východních Čechách Orebity nazývali, jel sem a udeřil na Opočno, sídlo Jana Městeckého. Ne-li Karlštejna, tedy jistě Opočna dobude. Orebité slibovali, avšak valné pomoci neposlali. Ještě Hradečtí, kteří ho přijali, poněkud jeho čtyry rozmnožili.

Ale Sigmund nepochodil, marně Opočno obléhal, nadarmo krev proléval. Několik dnů tu prodlel, několikráte útok opětoval, až viděl bezúčelnost bojů a pojednou odtáhl. Mnoho pochval tím nezískal. V Hradci ustanovil hejtmanem Diviše Bořka z Miletínka, pod-

řídív mu i Čáslavsko, Chrudimsko, Jaroměřsko a Královédvorsk. Ten měl pracovat v duchu Sigmundově.

A na tuto neblahou výpravu proti Opočnu naráželi posměváčkové v krčmě. Co asi zde mluvili, to jest ohlasem veřejného mínění vůbec. Nezdár u Karlštejna a Opočna valně nepřispěl k slávě budoucího krále. Češi chtěli viděti vítězství, jakých dobýval Žižka, ale Sigmundovi se tak nedařilo. Ti měšténině stejně by mluvili jemu do tváře, kdyby se nebáli. Ztratil na vážnosti v národě. Vždyť přímo pokradmu vjel před nedávnem do Prahy po nezdařeném obléhání Karlova hradu. Nevezl korunu, nevedl spoutanou posádku. Ta se smála, jak knížete obelstila. I Kostka se od něho odvrátil a upjatě se k němu choval.

„Na Čáslavsku kdesi je Kočičí hrádek, tam se každé dítě dostane, měli byste ho dobývati,“ radil posměvač.

„Na březích Vltaviných roste vrbové proutí, toho nařežeme a místo meči vám tím našleháme,“ odpovídal knížecí žoldněř.

„Kdyby převozník na stehna zaplácal, utečete, hrdinové, že se ani k tomu proutí nedostanete.“

„Oni budou tu vodu obléhati,“ přidával se jiný uštěpačník, „a nepřejdou na druhou stranu, dokud řeka neodteče. V obléhání jsou znamenitými chlapíky.“

Na ta slova už povstali žoldněři a hlučně dožadovali se odvolání urážek. Ale druhá strana vedla svoji. Nastal hluk, řinčela zbraň. Krčmář volal rychtářovu hlídku na pomoc.

Kníže Sigmund chopiv se kordu, pospíchal dovnitř. Na prahu rozhalil plášť a odsunul z čela klobouk.

„Kdo se opováží haněti mé vojsko?“ rozkřiknul se prudce.

Rázem všichni umkli, poznavše Korybuta s mečem v ruce. Tvář jeho jenom hořela.

„Kníže, správce země,“ šeptali měšténíné, jimž pojednou smích v hrdle uvíznul.

„Zdráv buď náš pán!“ provolali žoldnéři.

„Ať se nikdo neopovazuje tupiti mé lidi! Toho nesnesu, ale trestati budu přísně.“

Sigmund, jak se objevil, tak rychle odešel. V krčmě bylo hrobové ticho. Teď měli žoldnéři radost, ale kterýsi Pražan šepem poznamenal sousedovi:

„Takto své moci neuchrání.“

XI.

Značné přípravy se dály na Hrádku ke svátkům vánočním. Celá rodina se měla sjeti ke Štědrému dni. Zdeněk stále prodléval doma, Jan už přijel z Moravy, kde u Žerotína prodléval, krátce před svátky došla Ludvika s bratry Bohušem a Albrechtem, které při studiích opatrovala.

Ale paní Eliška čekala, že ještě někdo jiný vystoupí z vozu, kde mnoho bylo kožešin pro zahřátí.

„Kde jest otec? Proč nejel s vámi?“ ptala se máti.

„Přijede koňmo až na Štědrý den. Měl ještě mnoho práce a proto nemohl nás doprovodit,“ pravila Ludvika.

„Stále tak zaměstnán! Proč si už neodpočine na svých statcích? A co ohlášený host?“

Dívka sklopila zrak.

„Snad ho přiveze tatíček. Návštěvu na Hrádku slíbil dávno. Nahradíme prý mu rodinu, kterou záhy ztratil.“

Vešli do hradu, rozehřáli se v mazhause, pojedli a jinoši hned se rozběhli, aby popatřili, zdaž všechno v bývalém pořádku. Zdeněk bratry doprovázel.

Máti vyzvídala na dceři, jak se synové učí a chovají, dotazovala se na zdraví manželovo a také se často dotkla poměru, v jakém žil Sigmund kníže s Vilémem Kostkou a jeho rodinou.

„Kníže nyní zřídka k nám přicházel,“ stěžovala si Ludvika, „ani otec tolik o něm nemluvil a ho ne-velebil. Dle všeho přátelství mezi nimi poněkud ochablo. To od té doby, kdy Sigmund dal měštěný na rynku stínati. Někdy jsem ho potkala a s ním mluvila. Vždycky se ke mně choval velmi něžně, doprovodil mne před zvědavci.“

„Příliš odvážná hra,“ potřásala Eliška hlavou, „zdaž nám z toho vzejde prospěch?“

Hle, jako Kostka, tak i nyní máti mluví, pochybuje a přímo lituje, že Ludvika tu známost začala!

„Přijede na svátky a přilne k nám,“ předpovídala, ale nemohla se zhostiti smutné nálady. Vzpomněla, že dříve bylo jinak, na mysl jí přišlo, co Landa nosil z krčmy „U pavézy“, kde se už nemluvalo o Sigmundovi s takovým zájmem. Nedobyl koruny, nebude českým králem. Dobrodruhem nazýván, jenž nemá v Čechách pevné půdy. Jak přišel, tak zase odjede ze země. Proto snad i otec k němu jest chladnější.

Na Hrádku vytápěny komnaty, chystány dárky, také na hony pamatováno. Sněhu nebylo mnoho, cesty nebyly zaváty. I čeleď se těšila, že tu zavládne bujnější život. Sigmund nepřijede sám, s jeho družinou dá se provésti pěkná zábava.

Ludvika dodělávala dvanáctý plátěný ručník s polským nápisem: „Dzień dobry!“ Darem tím překvapiti chtěla knížete. Sedala nad prací tou a myslila na mladého muže, jenž jí hluboko vězel v srdci. Byl-li k němu tatíček chladnější, ona, Ludvika, tím více ho milovala. Jak se těšila na jeho návštěvu,

jak toužila po něm! Bude několik dnů na Hrádku, staré svazky se obnoví. Poslouží mu, nahradí rodinu, odjede s ním opět do Prahy. Zase bude přicházeti do domu. Ať není králem, jenom když zůstane přítelem. Ludvika všudy by ho následovala, ať v jakémkoliv postavení byla by ochotnou družkou života jeho.

Netrpělivě čekala Ludvika na tatíčka. Dárek byl dohotoven a uložen na tom místě, kde seděti bude Sigmund. Jak se podiví a zaraduje, až spatří nápis ve své mateřštině! Naučil se zcela dobře česky, hned ani v něm nepoznán Polák, ale posud rád s družinou svojí polsky hovoří. Jak by ne? Vždyť je to mateřský jazyk jeho.

Jenom aby nepřipadlo sněhu, aby se nezavály cesty sněhem. Ale jezdci budou míti dobré koně, ti všechno přebrodí a překonají.

Sterými starostmi naplněno bylo mladé srdce. Což otec, ten přijede, ale správce země mnoho má práce a může býti každý den, každou chvíli odvolán.

I povězný dostal rozkaz, aby hned oznámil, kdyby četú jezdců v dáli spatřil. Slavné vítání pozouny dnes nebude, vždyť kníže přijede jenom jako k tiché rodinné slavnosti.

Brána od rána byla otevřena. Snad by nepřítel nepřitřhl v tak posvátnou dobu vánoční.

Posléze jezdci se blížili, hlásný je oznámil, na hradě nastal ruch, Ludvika pobíhala z komnaty do komnaty. Kdyby se to slušelo, nejraději by chvátala až před bránu, kde byl sníh smeten do příkopů. I synové Kostkovi byli připraveni. Paní Eliška opustila děvy služebné v kuchyni, kde se připravovaly na rozličný způsob ryby, donesené ze sádek.

„Už jedou!“ znělo celým hradem. Každý věděl, kdo ještě vedle otce přijeti má. Těšili se na vzácného hosta. Čeled' tušila, proč se Korybut tolik s panem Kostkou přátelí. Vždyť může dceři dáti znamenité

věno. Ludvika vyniká krásou i vzděláním. Otec její zaujímá vznešené postavení, všichni Kostkové z rodu toho jsou dobře zapsáni v dějinách. Na žádném ani poskvrny.

Hosté už byli na nádvoří, koně stanuli, jezdci seskakovali. Byli prokřehlí.

Čtyři synové chvátali naproti, Ludvika měla zůstat v mazhause, ale když vyhlédla oknem, nedalo jí to, aby spolu nešla ven. Tatička poznala hned i v tom kožichu.

„Kde je kníže Sigmund?“ byla otázka všech.

Kostka jenom mávnul rukou.

„Nepřijel? Odřeknul? Co mu brání?“

„Odejel do Polska,“ vyrazil ze sebe rytíř.

„Rodiště, ujcové, Polsko bylo mu milejší,“ poznamenala paní Eliška. „Není divu.“

Kostka naznačil, aby šli všichni do komnaty, tam že obšírněji se vysloví. Poslední brala se Ludvika. Byla zklamána, zarmoucena. Tolik se těšila na dnešní svátky, na vánoce! Nepřijel, jiní jsou šťastnější, těm dal přednost. Jako zmámená následovala rodiče a bratry do komnaty, kde se měla více dovědět. Ale jí stačilo, že Sigmund nepřijel. Nic jiného ji nezajímalo, po dalších zprávách nedychtila.

Vilém Kostka shodiv se sebe cestovní šat, zamnul ruce, aby se zahřál, pak obrátiv se k rodině, řekl důrazně:

„Tak už nemáme správce v zemi.“

„Sigmunda Korybuta?“

„Byl odvolán —“

„Snad jenom na vánoce odjel do svého domova.“

Kostka zavrtěl vážně hlavou.

„Nejenom na svátky, snad na vždy.“

Přítomní ani si nevšimli, jak Ludvika z hluboka vzdychla.

„Předvídal jsem to dávno,“ pokračoval pan Vilém. „Korybutovi dodal nezdar u Karlštejna, ale ještě více smlouvání za hranicemi. Dalo se čekat, že uherský král opře se proti vetřelci, jenž ho chtěl svrcci s trůnu. Nezasáhnul proti němu mečem, tenkrát vyjednával s těmi, kteří Sigmunda v Čechách podporovali a nad ním jako ochrannou ruku drželi. Svolával sněmy do Řezna, do Norimberka, vymohl novou berni proti nepřátelům, naklonil mnohé pro křížovou válku proti husitům, předal vůdcovství Fridrichu Braniborskému. Náš kníže zatím nečinně čas trávil u Karlštejna, ve východních Čechách a potlačoval bouři v Praze. Jenom na moji radu rokoval v Lounech a v Plzni s českými pány a knížaty Mišenskými i stranou katolickou. Ale nic důležitého se neujednalo. Sigmund spoléhal na Žižku, na Pražany, ale zklamal se. Táborité ho nepodpořili, v Praze měl slabou stranu. Všechno se bortilo. Mnoho i sám zavinil. Král pak zasadil vládě jeho nejkrutější ránu, když se smířil s Poláky a Litvany. Tito se rádi spojili, neboť jim hrozila válka s Prusy. Nemohli tedy ujcové déle podporovati synovce v Čechách, Vladislav Polský nikdy se k tomu veřejně nepřiznal, naopak odvolali Sigmunda z Čech, a právě teď kníže dostal důtklivé listy, aby se co nejrychleji do Polska navrátil.“

„Věru, divné zápletky,“ poznamenala Eliška.

„Ale nutno s nimi vždycky počítati; mnohdy více působí než branná moc, než meče a děla. Tak i zde; proti Čechům posud válka nebyla podniknuta, ale správce ztratili.“

„Už odjel?“ ptal se Bohuš.

„Ano, byl jsem při tom. Odcházel nerad, dojemně se loučil se svými příznivci. Tušil, že se tak stane. Král Vladislav mu poslal četnou družinu. Myslím, že by Sigmunda násilím odvedli, kdyby od-

poroval. I vojíni toužili po vlasti. Radil jsem knížeti, aby uposlechnul. Vždyť se může vrátiti, až na-
dejde příznivější doba. Teď měl těžké postavení, moc
jeho klesala vůčihledě. Před odjezdem vyhledal mne
na radnici, litoval, že se nemůže podívati na Hrádek,
aby zde slavil svátky. Pozdravoval všechny, byl
dojat.“

„Škoda ho,“ oddechnul si Albrecht.

„Bylo ustanoveno, aby odjezd byl nenápadný. Část vojínů odjela dříve, aby čekala za městem. Při-
šli konšelé, Sigmundovi přátelé, nejvyšší mincmistr
Hašek Ostrovský z Valdštejna knížeti poděkoval za
pořádek, který zavedl v Čechách, za všechny práce
a námahy. A Korybut hned sliboval, že na Čechy
nezapomene, že se vrátí, že v jejich dobro bude bo-
jovati. Málo kdo věděl v městě, že správce odjíždí,
málo bylo diváků v ulicích. Jezdci jeli klusem, díval
jsem se za tím průvodem a bylo mně líto mladého
muže toho. Přijel s nadějemi, odjížděl se zklamáním.
Doufal jsem, že se udrží, že bude králem. Nedobyl
koruny, nedovedl se udržeti. Teď je na cestě do Pol-
ska, vánoce bude trávit na pochodu.“

Kostka domluvil, usedl, nikdo se netázal, ne-
odpovídal. Všechny jala stísněnost.

„Fřece měl Žižka knížete se zastati,“ po hodné
chvíli řekl nejstarší syn Bohuš. „Alespoň kdyby mu
byl pomohl při obléhání Karlštejna.“

„Když nepomohl,“ až s hněvem pronesl rytíř.
„Také jsme se domnívali, že přitáhne. Alespoň by se
byl nedal tak obelstíti. Otec od syna se odvrátil, když
toho Sigmund nejvíce potřeboval,“ dodal Kostka trpce.

Paní za té řeči několikráte se podívala po Lud-
vice. Tato usedla v meziokní na lavici, podepřela
sličnou hlavu a hleděla malými tabulkami ven do
zasněžené krajiny. Duch její provázel jistě Sigmunda
na dálné cestě z Čech do Polska.

Otec se syny ještě hovořil o událostech posledních dnů, hádaje, že se ani třetí křižácká výprava nezdaří. „Vojska porážíme, ale doma pokoje nemáme. Ten, v něhož jsme tolik doufali, odvolán v rozhodné době.“

„V něhož jsem tolik doufala,“ tiše po otci opakovala Ludvika u okna. Buď že zde táhlo, buď žalem zachvěla se na celém těle. Smutný to pro ni Štědrý den, smutné svátky.

Kostka horlil ještě proti těm, kteří Sigmunda slavně vítali, ale potom se od něho odvraceli. Na sebe nepomyslel, že podobně v menší míře jednal, když naděje dosíci koruny královské poklesla. Zcela jinak si vedl na počátku, nyní především svůj prospěch měl na mysli.

Teď přistoupiv k oknu, vzal Ludvikovi za ruku a děl vřele: „Musíš, dítě, zapomenouti. Nebylo to souzeno. Kdo ví, jaké strasti by tě čekaly v životě. Neplač, snad lepší štěstí tě čeká.“

I máti přistoupila k dceři a s láskou ji objala.

„Mysli si, že to byl sen, pěkný, ale prchavý sen.“

Ludvika pozvedla uslzené oči a prosebně shlédla k rodičům, jakoby v nich hledala pomoci.

„Smutné budou u nás letos svátky,“ řekl nejmladší Jan bratřím a odváděl je z komnaty. Šli rádi, slze se jim protivily v tak radostný den.

Rodiče utěšovali dceru a dělali plány do budoucna. Nejlépe bude, zůstane-li Ludvika na Hrádku. Zde spíše se uklidní a upokojí než na místech, kde se s Korybutem setkávala, ho vídala, s ním mluvila. Také Kostka nyní si chtěl odpočinouti na hradě. Odjezdem Sigmundovým končil také jeho úřad. Jiná bude vláda, jiné osoby budou pověřeny hodnostmi. Rád si pohoví a vedení statků se věnuje. Zdeněk je k tomu ještě sláb, cizím lidem nelze ve všem důvěřovati.

Paní Eliška šla dohlédnouti na strojení štědrovečerních pokrmů, Kostka prohlížel listiny, synové probíhali se po hradě a Ludvice dán úkol, sestaviti dary a připraviti stůl. Odešla do večeřadla a první pohled její padnul na vyvýšené křeslo v čele, kde měl seděti správce země, pan Sigmund Korybut. Nebude předsedati, místo ono zůstane prázdné. A na stole ležely jako kment bílé ručníky, které měly Sigmunda co den pozdravovati v polské řeči „Dzien dobry!“ — a hned také připomenouti dárkyni. Nedostane jich, Ludvika je odložila. Před každou stolicí položila dárek, který dovezla z Prahy. Na sebe zapomněla. Dnes se jí mělo dostatí dárku nejlepšího, ale nemilosrdně si s ní zahrál zlý osud. Všechno zmařeno. Miláček její odjíždí k Polsku, aby se nevrátil.

XII.

Dosti smutno bylo na Hrádku. Dva nejstarší synové odjeli do Prahy, ale Ludvika jich nenásledovala. Byli dáni do koleje, kde bylo o jejich časné zaopatření postaráno. Zdeňka zaváděl otec do správy statků, stále rozmnožovaných výhodnými koupěmi.

Nyní nejvíce rodičům starostí způsobili Jan a dcera Ludvika.

Nejmladší syn, už vojensky vycvičený, stále toužil po veřejném působení. Slyšel mnoho o hrdinných činech Žižkových, hltal každou zprávu o vůdci Táboritův a nejraději by se už připojil k němu. Snil o vítězstvích, o slávě, těsný Hrádek mu už nedostačoval. Domácí zápasy na nádvoří byly mu pouhou hrou, o niž nestál.

Ale rodiče nemínili prudkého syna od sebe pustiti a Kostka si ani nepřál, aby se k Žižkovi přidružil a na straně jeho bojoval. Klonil se více k mírným husitům, nejvíce v Praze byla činnost jeho. Se

Žižkou byl proto za dobře, aby mu Táborité statků nepoplenili. Přál si, aby Jan jenom Hrádek obhajoval a rodové zboží chránil. Ovšem nedoufal, že horkokrevného syna udrží.

Máti ani slyšeti nechtěla, že by mladistvý syn měl zaměnit pohodlný život za strasti na pochodech, nebezpečí v bitvách, nepohodlí v táborech. Bála se o nejmladšího, třeba by byl pod ochranou takového rekovného vůdce, jakým se osvědčoval Jan Žižka z Trocnova.

Více starostí rodičům dělala Ludvika. Ta nikam nechtěla, o nic neprosila, téměř o ní nebylo na hradě slyšeti, tak ztrácela se ve své komnatě; ale právě to naplňovalo otce obavou a zarmucovalo paní Elišku. Rodiče by rádi viděli nejstarší dceru veselou, klidnou, spokojenou. Ale od vánočních svátků tomu tak nebylo. Ludvika netoužila po Praze, zůstala doma, vpravila se v jednotvárný život, ale ta tam byla její veselost. Jako bez života chodila. Neozval se její zpěv, nezasmála se, nemluvila, jenom když musila. I hostům se vyhýbala a zvláště se neukázala mladým pánům, kteří na hrad došli se zjevným úmyslem seznámiti se s bohatou nevěstou, o jejíž kráse pověst daleko široko kolovala. Přeslechli, kdo se o ni ucházel, jaké plány s ní rodiče měli. Nyní, když Sigmund odejel ze země, všechno zborceno, a Ludvika ráda podá ruku jinému. Proto se přímo předbíhali a na Hrádku často byli hosté. K synům Kostkovým se mladí rytíři, mistři z Prahy a zámožní měšťtění hlásili, doufajíce tak se přiblížiti Ludvice. Ale všechno bylo marné. Buď ani dceru Kostkovu neviděli, buď se jim pouze mihla s tím bolestným pohledem, který každého zarážel.

Ludvika se od vánoc mnoho změnila, pobledla, zeslábla, stín to byl bývalé statné, růžolící dívky!

Jenom oči její vynikly, čelo nápadně zbělelo, tvář měla patrné známky vnitřního bolu.

A nedala se obveseliti. Marně ji otec vozil do sousedství, posléze zcela odřekla a pouze na hradě se držela, mimo procházky, které podnikala sama do okolních lesů. Kostka ji dal tajně stopovati, aby se jí něco nepříhodilo, ale dívka nesměla o těch průvodcích věděti. Toužila po samotě a v hlubokých lesích se jí poněkud ulehčilo. Pranic nebála se v lesní samotě. Jakoby se jí lidská společnost zhnusila. Nevšímalas si praskání větví, když před ní zvěř ubíhala nebo strážcové podál ji stopovali. Až se mrzeli na knížete, že takovou změnu způsobil u rytířovy dcery, jindy tak veselé a usměvavé. Proč jí hlavu popletl, když mohl tušiti, že se v Čechách neudrží a králem se nestane? A teď odejel, aniž se rozloučil. —

Tak přešel rok a na Hrádku slyšeli, jak Žižka bojuje na Hradecku, jak vítězí, ale spolu co zakouší lid pokořených pánů. Stále plnilo se přísloví: Páni se perou, sedláci půjčte k tomu vlasy. A od východu Žižka táhl na západ, dobýváje měst a hradů nenáviděných rytířů.

Vilém Kostka z Postupic měl objednané posly z Prahy, aby mu o všech důležitých událostech přinášeli zprávy na Hrádek. A nosili obyčejně smutné vzkazy, jak tehdy vůbec v Čechách za válek husitských bylo neveselo. Zvěštovali mu, že Žižka pohrozil i Praze vyvrácením.

Rytíř skoro byl rád, že se na čas vzdaluje veřejného života a působení. Potřeboval oddechu a také osud dceřin ho dojímal. Nemohl si prominouti, že sám Ludviku k vůli knížeti do Prahy povolal, že Sigmunda do domu zval, že příčinou jest té známosti a lásky dceřiny. Teď vida její žal, její duševní trýzeň, div si nezoufal nad nebohou Ludvikou.

Podobně ovšem sdílela bol i máti, paní Eliška, která s hrůzou pozorovala stav své jediné dcery.

Na bránu hradu koncem června zabušil jezdec, v němž branný poznal svého druha Landu, kastelána z Prahy. Ovšem že otevíral co nejrychleji. S ním bude pohovor, s ním při korbelíku posedí a popovídá.

„Pan Kostka na hradě?“ ptal se Landa, když ruku branného přátelsky stisknul.

„Včas jsi přijel. Zdá se mně, že kamsi odjeti chtěl,“ odpovídal strážce. „Jenom neseš-li něco veselého —“

„Těžko rozhodovati. To teprve budoucnost ukáže. Nemohu dříve brannému než rytíři sdělení učiniti.“

„Rozumím, rozumím. Jdi nahoru. Však jsi tu obeznámen a nepotřebuješ průvodce.“

Landa už vedl koně za uzdu. Nedošel daleko, když tu proti němu kráčel Kostka na cestu připravený. Hned poznal svého sluhu.

„Snad od synů neseš zprávy? Nepřihodilo se jim něco nemilého?“ hádal rytíř.

„Páni synové jsou zdraví, minulou neděli jsem je spatřil, ti mne sem neposlali,“ řekl Landa.

„Tedy co?“ hořel nedočkavostí rytíř.

„Máme opět správce země.“

„Koho — díš?“

„Správce — kněžice Sigmunda —“

„Polského Korybuta?“

„Ano, přijel do Prahy, a to s nemenším průvodem než po prvé. Doprovodil ho velký počet statečných mužů, mnozí z panstva a zemanstva.“

„Korybut tedy opět v Čechách?“ táhlým hlasem pronesl Kostka. „A co ujoyé, kteří ho zpět povolali?“

„Tentokráte prý z Krakova ujel, aniž dbal výstrah a napomínání strýců svých.“

Zkušený Vilém Kostka zvážněl.

„Tedy přes vůli svých ujců? Toť věru nepříjemná věc, nebezpečné dobrodružství. Co ho sem jenom táhlo?“

„Koruna královská,“ směle pověděl Landa.

Ta poznámka zamrzela rytíře.

„Už nic jiného mně nemáš oznámiti?“ řekl přísně.

„Páni konšelé se po tvé milosti sháněli. Bezpochyby nevědí si rady, kněžic Sigmund je překvapil.“

Kostka zakýval vážně hlavou. Věděl, co to znamená, že konšelé jeho rady vyhledávají.

„A dále —“

„Každého překvapilo, že Sigmund nenavštívil, jako dříve, utrkvistického chrámu, aby tam díky vzdal za šťastný návrat. Všichni ho v neděli čekali.“

I ta zpráva rytíře zajímala. Co to znamená? Dříve přece Sigmund, třeba z rodu katolického, přiznal se ochotně a hned k husitům. Což by se změnil? Jiným způsobem chce dosíci cíle svého? Či ujcové ho předělali a národ katolický opět k sobě ho naklonil?

Rytíř přemýšlel o tom, i když posla propustil a do komnaty odešel. Chtěl vyjeti do lesů, ale při takových zprávách doma zůstal. Vždyť to jsou na výsost důležité noviny. Vrátil se kněžic ze své vůle nebo byl povolán? V tomto případě jistě by byl tázán o radu, třeba se uchýlil do zátíší. Ale s jakým výsledkem se potká návrat onen? Dříve mu byl nakloněn Vitold, tajně podporoval ho král polský, teď, ne dbaje vůle jejich a nežádaje o svolení, odjel. Jak se zachovají oba ujcové, spojenci korunovaného krále českého?

Kostkovi se zdálo, že se Sigmund nyní vraceti neměl, že příjezd jeho jenom rozvíří hladinu, rozmnoží počet nepřátel. Ani Žižka se k němu znovu

nenakloní, vždyť si počíná jako pán země, Čechy projíždí, ba i Praze vyhrožuje. Jako dříve, tak i nyní bude viděti v Sigmundovi soka.

Rytíř hned také vzpomněl na dceru svoji, zdaž jí bude s prospěchem návrat Sigmundův. Poněkud se utišuje, rána srdce jejího se zaceluje, ale teď znovu mocně bude pohnuta, naděje v ní oživí, láska se vzbouří. A vyhlídky jsou ještě menší než dříve.

Otec uvažoval, nebylo-li by lépe zatajiti před ní zprávu o Sigmundovi. Pobyt v lese tak dobře působí na její otřesené zdraví, zvláště nyní, kdy dýchá všechno vůní a zdravím.

Kostka dlouho přecházel komnatou. Tedy si opět na něho vzpomněli, konšelé ho volají. Odjede do Prahy, aby se zúčastnil veřejného života. Uvítá Sigmunda, ale jak se má nyní k němu zachovati? Přestal prý býti husitou a zdaž posud vzpomíná na Ludviku?

Paní Eliška byla hned pro to, aby manžel navázal styky s kněžicem, aby tak učinil k vůli Ludvice. Snad jí to pomůže, uzdraví. Máti měla jenom dceru na mysli, nedbajíc smýšlení Sigmundova, nadějí jeho na trůn. Ludvika byla jí nade všecko.

„A já byl toho úmyslu,“ řekl otec, „ani se dceři o návratu Sigmundově nezmiňovati.“

Eliška odporovala.

„Ostatně bylo by to marné zapírati, Ludvika odjinud všechno uslyší.“

A bylo tomu tak, dcera už s tou zprávou se vracela z obvyklé procházky. Rodiče poznali vzrušení její, oheň ve tváři.

„Mluvila jsi s Landou —“

„Ano, pověděl mně všechno. Čekal na mne v bráně,“ přisvědčila Ludvika.

„Nevím, nebude-li tato druhá cesta osudnější než první,“ řekl Vilém Kostka nedůvěřivě. „Podívám se do Prahy a dám vám zprávu.“

Ludvika pokročila k otci.

„Vím, chtěla bys mne doprovodit, ale není to možné. Vždyť ani nevíme, jak Pražané Korybuta přijali, jak v Čechách v nynější pohnuté době moc zakotví. Bude-li přáti štěstí, spatřím-li u něho k tobě náklonnost, zavolám tě nebo Sigmunda na Hrádek pozvu. To víš, že tvoje blaho na mysli mám.“

Dívka sklonila hlavu. Uznávala správnost důvodův otcových.

Kostka hned se chystal na cestu do Prahy. To rozhodnutí až mrzelo Landu, jenž se tu chtěl několik dní na venkově pobavit. Branný tak ochotně poslouchal o schůzkách v krčmě, o vážných rozhovorech, zábavách, o bitkách i hrách v kostky. A zase bude tu veselo, neboť Sigmund přivedl řadu žoldnéřů i polských pánů. Ti jistě nejsou bez peněz.

Kastelán ani nemohl uvěřiti, že opět má sedati na koně a jeti ku Praze. Dříve rytíř Prahu pomíjel, teď tam tolik pospíchá. Ale sluha musil se připojiti ke družině. Nastane mu povinnost obsloužiti rytíře v jeho domě. Ohlížel se, nejede-li spolu Ludvika, ale ta jenom stála u okna a hleděla za otcem. Paní Eliška kynula rukou, Ludvika ani sebou nepohnula. Místo ní doprovázel otce Jan, jemuž otec dávno tu cestu slíbil. Teď se naskytla příležitost. Ruče byl ustrojen, mečíkem se opásal i svého koně dostal. Statně se držel a nemohl se ani dočkat, až vyjedou. Rytíř dal ještě některé rozkazy — — —

Podivil se Vilém Kostka, s jakou radostí Pražané Sigmunda uvítali. Shledal město jako ve slavnostní náladě. Pražané se právě neměli o koho opírat, hledali pána, jenž by pořádek udržel a jak proti Táboritům, tak proti králi město chránil. Sigmundovi dodalo pověsti a slávy, že přes vůli ujců Polsko opustil a z Krakova ujel. Právě se v Krakově odbývala veliká slavnost, královna Žofie byla korunována; k významnému

obřadu tomu se dostavil král uherský, aby se nejenom radoval, ale spolu s Vladislavem smlouvu učinil k útoku na Čechy. A právě v tu dobu Sigmund opustil ujce, aby novou dobrodružnou cestu podnikl do Čech. Ký div, že se naň král rozhněval, že kázal zabavit jmění jeho i těch, kteří Sigmunda doprovázeli. Vladislav podporoval krále proti Čechům, synovec jeho na pomoc šel Čechům proti uherskému králi.

Ale Češi hned správci země jmění ujcem zabažené nahradili. Avšak Pražané nedali ze svého, páni Sigmundovi naklonění nepodporovali ho z vlastního zboží, ale dali mu k užívání všechny statky duchovenské a klášterní, jichž se dříve zmocnili, vyhnavše kněze a mnichy, zapálivše kláštery a vydrancovavše kostely. Co ze svého učinili, bylo, že propustili všechna královská města z poddanství a podřídili knížeti, ale vlastně ani ty užitky jim nenáležely. Tak zabezpečili knížeti živobytí a opět ponechali mu Joštův dům na náměstí, aby tu bydlil. Společníci jeho rozešli se po městě.

Kostka shledal, že nyní vane jiné ovzduší kolem Korybuta. Už měl své rádce, svého podkomořího a jiné hodnostáře. Místo Vilémovo jako důvěrník u knížete zaujímal Jan Rozvoda ze Stakor, jinak Rameš zvaný, a podkomořím vyvolen Svojš ze Zahrádky. Kostka přál jim hodnosti i přízeň, ale hleděl se přece knížeti přiblížiti, ne aby od něho něco ulovil, ale aby s ním zapředl rozhovor. Musil si pospíšiti, neboť Pražané se chystali vytrhnouti a Korybut měl býti jejich vůdcem.

Příležitost se naskytla před rathousem, odkud Sigmund právě vycházel v rozjařené náladě. Kul se tam plán, aby Pražané k Táboritům se připojili a s nimi bojovali. Na vyhrůžku Žižkovu zapomenuto. Korybut chtěl osvědčiti statečnost, což se mu za

dřívějšího pobytu v Čechách nepodařilo. Čeho nedokázal sám, povede se mu ve spojení s jinými.

„Buď vítán, Milosti!“ zvolal naň Kostka.

Kníže zaslechnuv známý hlas, rychle se ohlédnul, ale nejevil tolik radosti, jako když dříve svého rádce spatřil.

„Srdečné díky, pane! Ty zde? Vždyť mně bylo řečeno, že Praze se vyhýbáš a jenom svých statků si hledíš.“

„Pravda, řidčeji v roce minulém do Prahy jsem zavítal, jenom v nejnnutnější potřebě. Jsem nucen věnovati se rodině.“

Sigmund jenom přisvědčil. Rytíř čekal, že se zeptá především na Ludviku. Z Polska jí nepsal, ani písmenou jí nepotěšil. Ale kníže se neptal, nevzpomněl.

„Máme doma nemocného, jenž vyžaduje zvláštní péče a jenž mne také ke hradu poutal.“

„Jeden ze synů tvých zdál se příliš slabým. Na jméno jeho se však nepamatuji.“

„Syn to není, ti všichni jsou zdraví, ale postonává mně dcera.“

„Ludvika?“ rychle řekl kníže s patrným překvapením.

„Ano, Ludvika churaví celý rok — od těch neblahých vánoc.“

„A co jí chybí? Jakou má nemoc?“

„Nikdo jí nerozumí. Bolí jí srdce, stůně steskem,“ vypovídal smutně rytíř.

„Divná nemoc! Kdož jí může rozuměti?“

„Pane, velikou milost mně a radost dceři mé bys učinil, kdybys přijal moje pozvání a jel na Hrádek. Ty bys mohl způsobiti obrat —“

„Rád bych, ale nemohu,“ po chvíli odpověděl Sigmund. „Slyšel jsi, že se chystáme na Moravu.“

„Odjezd nebude tak náhlý —“

„Nutno konati přípravy. Výprava ta bude veliké důležitosti. Snad se strany sloučí.“

„Nepodařilo-li se to dříve cestou smírnou, nesmíří se strany v bojích. Jak chceš, ale varoval bych tě rozhodně,“ řekl Kostka vážně.

„Už je rozhodnuto, vytrhneme. Proto nemohu se podívat na Hrádek. Pozdravuj ode mne Ludviku, aby nestonala. A teď se nemohu déle zdržovati. Čekají na mne pánové.“

Kostka jenom pokynul hlavou a odcházel. Byl uražen, nemile dotčen. Seznal, že Sigmund ve své touze po koruně, ve své vrtkavosti na jinou se dává cestu. I na Ludviku zapomněl, i tu obětoval. Jiný tu vane vzduch, v němž nevlídno Kostkovi. Opustí Prahu, odjede na venek, ztratil přízeň i s dcerou svojí.

XIII.

Pražané podnikli výpravu po Čechách a Moravě. Vůdcem jejich byl Sigmund Korybut. Válečné tažení platilo králi uherskému, jež posud Češi za svého krále uznati nechtěli. Tomuto poslal kníže Sigmund list opovědný, vypovídaje mu nepřátelství, a tu po prvé nazývá se požádaným a zvoleným králem českým.

Korybut byl přítomen smrti Žižkově a táhl proti Třebíči, kde se nacházela královská posádka. Společně s Tábořskými a Sirotky, kteří už dříve vypálili hrad Kamenici, obořil se na klášter Louku u Znojma.

Král Sigmund a Albrecht ustoupili před českým vojskem do východní Moravy.

Klášter, jak se ani jinak nedalo čekati, vyloupen, spálen a zbořen, někteří mnichové jeho upálení na hranici.

Odtud vrhli se Čechové do Rakous, kde oblehli a posléze dobyli hradu a města Retče. Podkopem

noční dobou dostali se dovnitř a tu pobili mnoho tisíc překvapených obyvatelů. Město zapáleno a mnozí zahynuli v plamenech.

Do zajetí Čechů padl Jan hrabě z Hardena, jenž město obraňoval. Odváděli ho přes Moravu do Čech, aby se vykoupil nebo zahynul ve věži hradu Pražského. Stalo se to poslední.

Vítězstvím opojení Pražané neustali, ale po obecném sněmě zase vytrhli se Sigmundem Korybutem proti posádkám míšenským v Mostě a Ústí nad Labem. U tohoto města svedena hrozná bitva s německými pány, z jejichž vojáků padlo na 30 tisíc lidí, takže mnoho zůstalo mrtvol nepohřbených a po letech se v zákampích ještě kosti lidské nacházely. Z Ústí posádka unikla, město dáno v požeh. Mnoho lidu obojího pohlaví porubáno. Strach šířen na všechny strany.

Sigmund Korybut jako vítěz navrátil se do Prahy. Teď ukázal Čechům svoji statečnost. Ovšem sám by byl mnoho nedokázal, kdyby s ním nebyli bojovali Táborští a Sirotci, jak se Žižkovo vojsko po smrti vůdcově ve dvě bratrstva rozdělilo. Ale Sigmund na ta vítězství spoléhal, teď že dojde konečně cíle svého a bude na českého krále korunován. Hned by se stěhoval do hradu královského, kdyby se o tom někdo jenom slovem zmínil. Litoval, že není v radě jeho pan Kostka, ten by se ho ujal, touhu jeho vycítil a ponavrhoval měšťáninům, aby správce země na hrad slavně doprovodili. Než lidé, které měl kolem sebe, nerozuměli touze jeho nebo rozuměti nechtěli.

Pražané se vrátili do města s mnohou kořistí, s mnohými zajatci, hlučně byli vítáni, oslavováni, na prvním místě vůdce Sigmund Korybut, ale zase musil jenom jíti do měšťanského domu na náměstí. Zdálo se, že vykonal svoji povinnost, a dosti na tom. Marně hledal v zástupech pana Kostku. Ani před radnicí nebyl a dům jeho v Menším městě postrádal praporů

a jiných ozdob. Okenice zavřeny, nikdo nevyhlédal, žádná tvář se nezjevila. Jenom u dveří stál kastelán nějak zachmuřen, více pod sebe než na průvod hleděl a sotva čapky se dotknul. Ani jeden ze synů Kostkových ani otec jejich nebyl přítomen.

Sigmund se mrzel, že ani teď není touha jeho splněna. Což marně se vrátil, bil se na bojištích, užíval rozličných prostředků? Dříve i víru svoji zapřel, pod obojí přijímal. S husity se spojil, hned k mírným, hned k ohnivým Táboritům se klonil. A nic naplat. Jako by na té jeho činnosti kletba spočívala.

Čekal několik týdnů.

Mezi své nepřítelivce čítal i kněze husitského Jana z Rokycan. Ten a páni Vavřinec z Březové a Petr Engliš s některými mistry nedůvěřivě hleděli na knížete, stopující činnost jeho. Sigmund nemohl je získati pro sebe. Ale pohodiv hlavou, myslil, že i při jejich nepřízni korunou se ozdobí. Teď anebo nikdy.

Korybut za druhého pobytu v Čechách nejevil náklonnosti k víře pod obojí. Polska ho vyléčila, na katolickém dvoře, u krále Vladislava, vrátil se k vyznání katolickému. A takovým zůstal. Ku podivu mnohých opomíjel chrámy utrakvistické a navštěvoval katolické kostely v Praze.

„Kníže nedrží s námi,“ oznamoval přímo rozhořčeně Jan Rokycana. „Čekali jsme ho, nepřišel.“

„Vždyť přijímal pod jednou —“

Nad tím obratem Sigmundovým Rokycana upadnul v úžas.

„Tak tedy naklonil se ke straně katolické. K neuvěření. Na straně husitské bojoval a teď jinak vystupuje.“

„Nezapřel Poláka.“

„To by byl pěkný král našeho národa.“

Rokycana kde mohl sočil na Sigmunda. Teď měl záminku, že kníže přešel ke katolíkům.

Korybut ani nepozoroval, jak je strážěn, že i v bytě má vyzvědače. A psal listy velmi důležité a závažné. Uznával, že bez spojení s papežem ničeho nedokáže a v zemi spořádaná vláda nenastane. Obrátil se tedy sám na papeže Martina V., žádaje o smíření jeho s národem českým. List byl přijat ochotně, ve vyjednávání se mělo pokračovati. Tu už Korybut nebyl sám, také valná část panstva i pod obojí byla smíření žádostiva a knížete podporovala.

Nastati měl násilný převrat, při němž by Sigmund povýšen byl za krále, a odpůrcové ze Sirotků a Táboritů měli býti učiněni neškodnými. Něco viselo ve vzduchu, něco se kulo, a právě v tu dobu přijel do Prahy Vilém Kostka z Postupic. Netázal se, co se děje, nepátral po událostech posledních dnů, jinou starost měl na mysli. Však bylo na něm viděti vnitřní strast. Aniž se zastavil ve svém domě, přímo jel na náměstí a seskočil s koně u domu Joštova. Dal se ohlásiti. Přijat byl okamžitě, neboť Sigmund doufal v něm získati spojence pro své snahy. Hned chtěl naznačovati své plány, ale rytíř zadržel proud výkladu.

„Je ti známo, Milosti, že se v tu dobu vzdaluji veřejné činnosti. Mám v domácnosti své mnoho starostí. Už jednou jsem ti sdělil, že dcera moje Ludvika stůně, teď k tomu připojuji, že jest na smrt nemocna a každou chvíli poslední její vydechnutí očekáváme.“

Sigmund Korybut se zděsil a tvář jeho pobledla.

„Ani ve snu mne nenapadlo, že nemoc tvé dcery je tak těžká, přímo smrtelná.“

„Dlouho se bránila, dlouho mládí bojovalo, nic nepomohla naše největší péče, nikdo nedovedl zachrániti ji. Jako podřatý kmen vadla, jako mrazem zni-

čená květina usýchala. Teď pozdě jest a jenom jí radost působiti chceme v posledních okamžicích života.“

„Nebohá!“ politoval kníže nemocnou.

„Proto znovu tě prosím, abys neobtěžoval si vykonati cestu na Hrádek a přítomností svojí potěšiti umírající. Tak tě milovala, na tebe se navzpomínala, tak se tě načekala —“

„Stále jsem byl zaměstnán jako vladař v zemi tak rozbouřené,“ omlouval se Sigmund

„Ale nyní mne jistě neoslyšíš —“

„Teď připravuji se k nejvážnějším událostem, k rozhodnému kroku, na němž všechno záleží. Mé přítomnosti jest největší měrou třeba. Než přece bych se podíval k tobě na jih. V noci pojedu, v noci se vrátím. Ale dnes ještě nelze, až zítra. Mám důležité jednání.“

„Až zítra — jenom nebude-li pozdě,“ smutně pronesl pan Vilém, zalétaje myslí k nemocné dceři.

„Dříve nelze. Přesvědčíš se, že jinak jednati jsem nemohl. Nejsi nyní do všeho zasvěcen.“

„Ale nepodnikáš, Milosti, něco příliš nebezpečného? Nedůvěřuješ až nad míru svým rádcům? Máš kolem sebe spolehlivé lidi?“ varoval Kostka.

„Jedním rázem ten uzel přetnu. Buď anebo. To jinak nejde. Otálení nesnesu. Už jsem u cíle.“

„Ale mnohdy na posledním stupni všechno zklame, v rozhodném okamžiku všechno se změní —“

„Tentokráte se nezmýlím. Mám mocné spojence. I bez koruny králem se stanu.“

„Měl bych ti první blahopřáti. Víš, že to byl i můj sen. Ale měj se na pozoru! Na tvém místě bych nevěřil ani těm nejbližším.“

„Nemluví z tebe žárlivost?“

„Jsem přesvědčen, že tvoji přízeň opět bych získal, kdybych ti chvátal v ústrety. Sloužil jsem ti oddaně.“

„Tu chválu ti musím vzdáti,“ přisvědčoval Sigmund.

„Ale toužil jsem po odpočinku, a také nemocná dcera mne poutala k venkovu, ke Hrádku. Přeji i jiným postavení, ale těmto rádcům bych zcela nevěřil. Důkazů nemám, poněvadž jsem se nestaral o veřejnost a poslední události. Zním však z minulosti nového podkořmořího i pana Rozvodu čili Rameše.“

Kníže přece jenom tuto nedůvěru kladl na účet žárlivosti.

„Počkám na tebe, Milosti, a doprovodím tě na Hrádek.“

„Příštího dne večerem vyjedeme.“

Tak se rozešli a Kostka nyní teprve rozhlédl se městem a do svého domu odebrati se mýnil. Ale jak se podivil, spatřiv hloučky lidu, slyše povyk jako vzbouření, o něž tehdy nebyla nouze! Naslouchal chvíli rozčileným hlasům.

„Zraditi nás chtěl, zaprodával národ. A toho jste chtěli povýšiti za krále, toho korunovati? Hleďte, komu jste věnovali důvěru!“

„Pryč se zrádcem! Nechceme ho ani správcem, ani králem! Oklamal nás —“

„Co se vlastně děje?“ ptal se Kostka těch, kteří kolem chváтали v rozhořčení na rynek, rukama rozhazující a slova pohany provolávající.

„Korybut za našimi zády se smlouvá, násilím trůnu chce dosíci.“

„Vždyť jste mu jej dříve nabízeli —“

„Teď na popraviště ho povedeme.“

Kostka brzo zvěděl, co dříve tušil. Podkořmoří Svojš ze Zahrádky a přední rádcé Jan Rozvoda vyzkoumali, s kým si Sigmund dopisuje, že pomocí

papeže Martina V. koruny zmocniti se míní; to vy-
zradili Rokycanovi a ten měšťánům, mistrům a od-
půrcům Korybutovým. Nastal veliký poplach. Husité
nemohli snést, že správce země nejenom ke katolické
víře se vrátil, pod jednou přijímal, ale i papeže v Římě
o smíření žádal. Ovšem nebyl sám, jiní podobně smý-
šleli, knížete podporovali, ale teď všechno se svezlo
na Sigmunda. Byl hlavou, byl nejvyšším.

Nepřátelé Korybutovi se zvedali, sesazení jím
přední konšelé na Starém městě Jeronym Šrol a
z Nového města Jan Charvát jako by z hrobu po-
vstali, pojednou štváli lid a dlouho dušenou zášť
zjevně ukazovali. Příbuzní na rozkaz Sigmundův od-
pravených před Staroměstskou radnicí hned se při-
dali, jiné strhli a poštvali.

Nejvíce řádl Jan z Rokycan a husitští kněží,
kteří nemile nesli obrát Sigmundův při druhém ná-
vratu do Čech. Ti všichni lekli se, že by měl papež
smířiti se s národem českým a katolický kníže za-
sednouti na trůn. Rokycana shromáždil je kolem sebe,
v průvodu vyšel z Týnského chrámu, nesa v ruce
svátost a popuzuje lid proti Korybutovi.

„Úklady nám strojil, z chrámů brzo by nás vy-
pudil. Hada na prsou jsme ohřívali.“

„Ať zhyne! Nechceme ho králem.“

Byla naděje, že přítomní krajané zastanou se
svého knížete, ale i tu byla zrada Poláka Výška.

Viléma Kostku napadlo co nejdříve knížete vy-
varovati, aby včas odejel a se ukryl. Při tomto
vzbouření může přijíti o život. Rozhořčení lidu je
značné a bude vyžadovati krve.

Ale už se k domu, v němž Sigmund bydlil, ne-
dostal; ten obstoupen byl se všech stran, a jiní ještě
přicházeli. Zafaté ruce vztahovaly se proti domu,

spousty urážek se sypaly na hlavu Sigmundovu. Všichni jeho nepřátelé jako by si podali pravice a spojili se. Lid div se nevrhal na dům.

A tu ještě kráčel Rokycana, vysoko pozvedaje ruce se svátostí.

„Pohaněl naši víru, zrádně nás opustil, nepřijímal pod obojí způsobou.“

Husitští kněží se ukláněli a přisvědčovali.

„Není hoden pobytu mezi námi, důvěry naší, přízně naší.“

„Ať zhyne!“ přizvukoval dav.

Joštův dům byl v obležení. Jenom jednou se objevila zsinalá tvář Sigmundova v okně. Věděl, že je zle. Už se cítil na vrcholu, teď stržen v bláto urážek a hany.

Dobře předpovídal Vilém Kostka.

Kdyby byl kníže uposlechl a odešel, ušel by těmto výstupům a potupné smrti. Lid chce jeho život, jeho krev.

A v Hrádku umírá nebohá Ludvika, toužíc posledně viděti jeho tvář —

Už také udeřeno zvony na poplach. Celá Praha byla pobouřena. Vzbouření, které mělo pomoci Sigmundovi ke koruně, teď povstalo na jeho zkázu.

A Rokycana neustal podněcovati lid.

Na rynku bylo k neprotlačení. Nenávist proti knížeti dostoupila nejvyššího stupně. Už bušeno na dveře, ale tyto nalezeny nezamčeny. To poněkud zmátlo první útočníky. Sigmund se nebrání. Klidně vyšel naproti, tázaje se, čeho si to shromáždění přeje.

Tu také Vilém Kostka ku předu se protlačil a k rozvaze radil. Poukazoval na mocné ujce Sigmundovi, kteří by jistě smrti svého synovce nenechali bez trestu. Král Vladislav jest jedna ruka s králem uherským, s Albrechtem rakouským a jinými.

„Sigmund ať je zajat a uvězněn,“ radil přední velmož český.

„Lid žádá krev, pomstu,“ namítal Vavřinec z Březové.

„Odkáže se vše na den příští, zatím nutno Sigmunda souditi a usvědčiti. Zatím vychladne jeho krev.“

Souhlasili s náhledem tím, většina zvítězila. I Jan z Rokycan se podrobil. Jemu uloženo, aby, jak lid rozdráždil, tak jej zase nyní uchlácholil. Vystoupil na schod a volal vysokým hlasem, aby se zástup utišil.

„Chceme, aby byl zrádce popraven,“ zněla odpověď.

„Stane se tak, ale po soudě, při němž zvíme, jak daleko spiknutí sahalo a kdo jest ještě vinen.“

Lid dlouho nechtěl přistoupiti k odkladu, ještě více hučel a proti domu hrozil. U dveří už zaujala místo stráž. Páni hned odešli na radnici k poradě, jak naložiti s Korybutem — požádaným a zvoleným českých králem. Také Kostka se jí zúčastnil a znovu za život Sigmundův se přimlouval.

Pomalů a nerad rozcházel se lid. Touha jeho nebyla vyplněna, dlouho bylo mu čekati do příštího dne. Pomalu mýjel den a když večer nastal, hnul se z náměstí průvod. Nikdo neměl tušení, že jezdci odvádějí Sigmunda Korybuta. Jeli s ním na hrad Pražský. Tam mínili dnes zasednouti jako král, zatím vedli ho sem jako zajatce, aby tu v tajnosti pobyl do té doby, dokud nebude pro něj jiné bezpečné místo vyhledáno. Tak končila jeho sláva v Čechách, tak zklamány jeho naděje, v niveč zhrouceny jeho plány. Ještě že mu zůstala naděje, že doufal ve vysvobození. Jinak snášel osud dosti zmužile.

Druhou branou z Prahy odjížděl pan Vilém Kostka z Postupic. Smutně sklonil hlavu a divné myšlenky vířily mu v mozku. Nevezl toho, jenž měl po-

těšiti jeho dceru, jel sám a jenom dva sluhové vzadu následovali. Všichni mlčeli. Průvodci uvažovali, bude-li Sigmund odpraven, jak bylo lidu slíbeno, Kostka myslil na domov, na Ludviku. Jak s ní jest, zdaž se jí přitížilo, trpí-li posud jako v poslední době? Žel, že jí nepřivede, po kom toužila, s kým se chtěla potěšiti. Nebylo možno. Všechno se proti ní spiklo. Právě v tuto dobu musilo nadejítí vzbouření proti knížeti. Už nebude panovati, vypršela jeho sláva. Smutně zakončí dobrodružná cesta jeho do Čech. Nebylo na ní požehnání, neměl se státi králem. Dosazení jeho na trůn zmařeno docela, tak jako sen Vilémův, že dcera jeho stane se českou královnou.

Se stísněným srdcem vracel se Kostka ke svému domovu. Trnul strachem, jaké zprávy uslyší. Jak předstoupí před nemocnou dceru bez Sigmunda, jenž měl Ludviku potěšiti v posledních okamžicích? Že by byl lékařem, nebylo už možné. Dívka dlouho zápasila, mládí vzdorovalo, vzorné ošetřování chorobě bránilo, ale nic naplat, nemoc nedala se odehnati. Posléze Ludvika nedocházela do jehličnatých lesů, ani ne navštěvovala parkán při hradě, nesešla na nádvoří, ale hleděla pouze oknem do širého kraje. A vyhledala si právě ono, jímž bylo viděti na cestu od Prahy.

Počala opět doufati, když i sem zalétla zpráva, že se Sigmund Korybut navrátil. Snad přece podívá se na Hrádek. Cestu sem zná, vždyť taďy smlouval se s vojevůdcem Žižkou. Ale nejel —

Ludvika už ani lože neopouštěla. Stále byl někdo u ní, nejvíce ovšem máti Eliška. I otec sem vždy nejdříve zavítal, když domů dojel. Bratří sestru potěšovali, především Zdeněk, jenž jí nosíval ovoce i lesní plody, květiny a co v kraji pěkného shledal.

Dlouho vadla, dlouho smrt nemohla zdolati tuto oběť. Poslední pronesla přání a otec chvátal vy-

plniti je. Teď však se vracel se zklamáním pro dceru. Ještě přitíží Ludvice, až oznámí, co se stalo, že Sigmund zajat na hradě královském.

Vilém Kostka ani si nevšímal, že jede proti němu jezdec a zdaleka kyne na znamení, že není nepřítelem. Teprve když rytíř poznal svého čeledína, bodlo ho u srdce. Seznal příčinu té cesty.

„S jakou zprávou jedeš mně naproti?“ ptal se.

„Že tvé Milosti dcera Ludvika dnes ráno skonalala,“ oznamoval zbrojnoš.

„Bůh jí buď milostiv!“ zbožně pronesl Kostka, skloniv obnaženou hlavu.

Zbrojnoš připojil se k průvodcům rytířovým, aby jim sdělil, co se na hradě přihodilo, že se tam chystají k slavnému pohřbu. Černé prapory už vlají s věží, černě pokrývají v kapli stěny i podlahu. Pan Bohuš rozeslal posly na sousední hrady se zprávami o úmrtí a pohřbu na Hrádku. Jednal v nepřítomnosti otcově.

„Přijede-li na pohřeb také kníže Sigmund?“ uvažoval zbrojnoš.

Společníci jeho se usmáli.

„Ten mohl míti po pohřbu včerejšího dne, kdyby ho náš pán byl nechránil, a hlava jeho by se kutálela na popravišti.“

„Co díš? Vždyť měl býti králem —“

„Ale je zajatcem. Sám si zadrhnul smyčku. Příliš prudce hnal.“

„A na Hrádku čekají ho alespoň k pohřbu.“

„Nepřijede a také by se při něm divně vyjímal. Vždyť má na svědomí smrt nebožčinu. Zapomenul na tu, které dříve dával naději.“

„Nesuďme a nebudeme souzeni,“ řekl starší čeledín, aby konec udělal té rozmluvě.

Potom jeli tiše, Vilém Kostka vpředu. Už stoupala noha jeho na vlastní půdu, kterou přikoupil, aby rozšířil panství na všech stranách. A teď dceři jeho stačí malé místočko k věčnému odpočinku, aby v něm ztrouchnivělo marně milující srdce a zanikly všechny naděje její i mocného otce jejího.

XIV.

Na hradě Valdštejně v Boleslavsku měli vzácného vězně. Dvě jizby mu vyhradili v nejvyšším patře, daleko odtud viděl, ale vězení opustiti nesměl. Jako ukovaný orel si připadal. V podzemním sklepení lépe by mu bylo, tam by se alespoň cítil opravdovým vězněm ve věčné tmě, ve vlhkých stěnách. A snad by tam měl společníka, s nímž by mohl rozmlouvati. Záhy by se utrápil a zahynul. Přímo záviděl uvězněným ve věžích, kam slunce nevniklo.

Zde v jizbách měl stále světlo od slunce východu do západu, čerstvý vzduch vnikal mu dovnitř, při chladnu hořelo v krbu, večer mohl si rozsvítiti olejovou lampu. Řádný pokrm donášen mu třikráte denně, v ničem netrpěl nedostatkem. I šat mu dodán, ovšem bez meče a jiné zbraně. Celý den se mohl dívati do kraje, na lesy, skály i role lidmi vzdělávaná. I na cestu viděl a pozorovati mohl pěší, jezdce i nákladem obtížené vozy.

Ale přece zdálo se mu, že jest jako pták zavřený do pěkné klece, odkud není vysvobození. Marně by volal, nikdo ho dole neslyšel z kolemjdoucích, domácí pak by si volání toho nevšimli. Skok oknem byl by jistou záhubou, jistou smrtí na hradbách. Provazu neměl, aby se spustil; a kdyby tak učinil, stráž by ho zadržela. Jeho posunkům nikdo v okolí nerozuměl. Okna byla úzká, sotva jimi hlavu prostrčil, k probourání neměl nástrojů.

Nábytek tu byl skrovný, ale postačitelný, lože pokryto kožešinami. Na skobách kdysi visela zbraň, ale ta byla sundána. I obrazy odstraněny, aby nepoznal, kde se nachází —

Sigmund Korybut byl tajně odvezen z Prahy, aniž o tom kdo věděl. Doufal, že ho vyvezou na hranice a zde mu důrazně povědí, aby se už nikdy do Čech nevracel, ale nestalo se tak. Žádal, aby ho pustili do Polska, sliboval, že už nepřijede do Čech, kde snaha jeho zavést pořádek v zemi s nezdarem se potkala, ale nebyl vyslyšen. Ani mu nepověděli, kam ho vezou, co se s ním stane. Smrt by mu byla milejší než žalář. Byl pln síly, měl hlavu plnou plánů, toužil po díle, a odsoudili ho k nečinnosti. Orlu podvázali křídla, že nemohl létat.

V noci s ním přibyli na hrad Valdštejn, který náležel bratřím Bartošovi a Bernardovi z Valečova, někdy přátelům Žižkovým a předním z bratrstva Sirotčího. Ale rytíři se mu nepředstavili a na Valdštejně málo se zdržovali. Kraje neznal, nevěděl, je-li tu kolem někdo, na hradě nikdy nebyl. Jenom tolik věděl, že jest v Čechách, někde na severu.

Kastelán hradu přišel na zavolání, ale neměl dlouhých rozhovorů. Mlčky čekal na rozkaz, mlčky odcházel. Na řeč byl skoupý, mluvil jenom co musil. Mnohou otázku nechal nezodpověděnu. Jenom krčil rameny, krátce mluvil: „Nevím — nesmím — nemohu.“

Sigmund se s počátku hněval, zlostně vyrazil, ale dveře se před ním zavřely a kastelán jednal pouze otvorem, dokud zajatec se neumoudřil a nevzdal se násilí. Přesvědčil se, s takovou že nepořídí, tak že ničeho nesvede, ale naopak svého strážce na sebe pohněvá a zatvrdí.

S počátku svého zajetí nemohl se ani ven podívat, později se vyhlídkou do okolí bavil. Když žádal o knihu, podali mu bibli. Ale největší část dne a

zvláště večer ztrávil přemýšlením. Vzpomínal na vzdálené rodiště, na Polsko, na zesnulé rodiče. Kdyby jich tak záhy byl neztratil, mohlo s ním býti mnohem lépe.

Sigmund viděl, že byl vlastně zbytečným u dvora královského v Polsku, že oba ujcové byli by rádi, aby se uchytil v Čechách, proto ho s počátku podporovali. Ale hned mu na mysl přišlo, že neměl tak lehce měniti víru svoji. Vychován byl přísně katolicky, stejně rodiče jeho a celý národ věřil, ale on, Sigmund, aby si Čechy nalákal, hned se klonil k husitismu. Nedbal výstrah, napomínání, výčitek svědomí.

Proto činnost jeho nepotkala se s prospěchem, kletba spočívala na jeho veškerém počínání.

Pravda, obrátil, ale bylo pozdě. Měl zůstatí pevným, i ve své víře. Teď za to má, zajatcem jest, na neznámém hradě už tolik neděl prodlévá. Zažil tu zimu dvakráte, ani neví, jak dlouho zde jest. Ani nežije, ale jenom živoří.

A jak bude dále? Vráť-li se kdy do své vlasti? Snad i zde bude překážeti, přijedou odpůrcové jeho a utratí ho, jako on mnohé dával odpravit, když mu byli nepohodlni.

Rozjímal o celém pobytu v Čechách a ovšem mihla se mu často před zrakem i milá dívčí tvář. Vzpomínal na Ludviku. Ta už jistě není na živu. Nepěkně se k ní zachoval, nedobře s ní jednal. Co chvíli mu osladila, jak mu dobře radil otec její a celá rodina Kostkova ho vlídně přijala! Upustil od původního záměru učiniti Ludviku svojí ženou, českou královnou. Tím podkopal kořen zdraví jejího. Má i smrt Ludvičinu na svědomí. Tak mu byla oddána!

Sigmund prudce přecházel jizbou, často uhodil do stolu, že ve dveřích se zjevil kastelán s němou otázkou, čeho si přeje.

„Kde jsem? Co se stane se mnou? Budu vysobozen?“

Statný muž jenom pokrčil rameny.

„Probourám tu zeď a vrhnu se dolů,“ zvolal kníže a zalomcoval okenním rámem.

„Bylo by to marné,“ usmál se kastelán, vzpomenuv na sílu zdi. V komnatě ani nůž nebyl po jídle zanechán.

„Musím ven, musím odtud, nebo se tu udusím.“

Žádná odpověď. Kastelán jenom ukázal na bibli v těžké vazbě.

Sigmund poběhal jizbou, unavil se a posléze usednuv, otevřel knihu. Duch jeho čtením se pomalu upokojoval. Už doma čítával z této knihy. Čerpal odtud potěchu. Teď by tak obratem ruky nezměnil víru svoji. V Polsku se utvrdil a po druhé do Čech jako pevný ve víře se vrátil. Posud měl na mysli svého protivníka, Jana z Rokycan, jak se svátostí v ruce na jeho dům útok činil, lid podněcoval a štvál. Nelíbil se mu obraz ten, to nadužívání nejsvětějšího k bojům. Viděl, že i Táborité podobně činili, kněží je k zápasům pobádali, v bitvách svátost nosili. Zošklivil se mu výjev ten, mnohem více si víry vážil, než aby k prolévání krve sloužila, aby „boží bojovníky“ do bitev hnala.

Zase osamotněl při těžkých myšlenkách, při výčitkách svědomí a duševních zápasech.

Což není vykoupení z tohoto postavení? Nepykal už dosti za své viny? Za to, že opustil víru oteckou, za Ludviku, jíž naději dával a potom ji zanechal?

Znovu zadíval se oknem do dále. Zdálo se mu, že polní cestou řada jezdců se blíží. Kolikráte kolem přejeli žoldnéři! Zdaž se tito na hradě zastaví? Ztratili se v podhradí mezi stromy.

Sigmund zavolal na svého hlídače. Dostavil se teprve po dlouhé době. Jindy tu byl okamžitě.

„Ani jsem tě nemusil volati, jsi jako ryba němý ke všem mým dotazům,“ řekl Korybut.

„Měl jsem zakázáno. Odpust, pane —“

Vězeň se podivil, že kastelán rozvazuje. To něco znamená.

„Před chvílí jeli kolem jezdci —“

„Vím, náš pán s menší družinou. Už jsou na hradě.“

„Nechci tě v pokušení uváděti, netáži se na jméno tvého pána, držitele tohoto hradu.“

„Nyní netřeba mně zachovávat mlčelivost. Na Valdštejně vládnou páni z Valečova —“

„Tedy na Valdštejně jsem! Slýchal jsem o hradě tom v Praze. A s Bernardem z Valečova tolik jsem měl co jednati. Tak ten mne v zajetí drží!“

„Jistě ne pouze ze své vůle.“

„Mojí nepřátelé mne sem odvěkli, abych nepřekážel. Když se nyní, příteli, otevřel tvůj jazyk, řci mně ještě, jak dlouho tady trávím?“

„Půldruhého roku — bez několika dnů.“

„Takovou dobu! To je hrozné.“

„Pan Bernard tě, Milosti, co nevidět navštíví,“ ještě řekl kastelán a rychle odešel, aby neprozradil více, než směl.

Sigmund se zamyslel. Snad udeřila hodina jeho vysvobození. Však co vytrpěl muk, co se natrápil v duši své! Co se nalitoval, že zapřel víru, že neposlechl ujce a přes jeho vůli do Čech podruhé se vypravil. I Ludviku oplakal a v duši odprošoval. Ale spoň se měl přidržeti rad Kostkových.

Pan Bernard z Valečova hned následujícího dne navštívil Sigmunda. Jednal přátelsky, prosil, aby mu bylo prominuto, že poněkud déle knížete na svém hradě zdržoval.

„Doufám, že jsi tady netrpěl nedostatkem. A vyhlídku jsi měl, pane, krásnou.“

Sigmund trpce přisvědčil,

„Nebyl jsem potěšen,“ pokračoval rytíř, „že páni můj hrad vyvolili za tvé vězení. Ale bylo nutno se podříditi vůli jiných.“

„Jaký je další osud můj? Kam mne opět povežete?“ ptal se Sigmund.

„Budeš záhy osvobozen. Jsem rád, že ti to mohu zvěstovati.“

Tvář Korybutova zazářila.

„Ale musíš ještě nějaký den posečkati a mého pohostinství požívati. Už jsi volný, ale nepokoušej se o útěk. Marně bys zahrával se svým životem. Čestné slovo ti dávám, že v několika dnech spatříš vlast svoji.“

„Tedy vyvezen do Polska —“

„Na hranice. Tak usouzeno v Praze a za krátko bude provedeno pány, kteří sem přijedou.“

„Což nemám už žádných přátel v Čechách?“ lítostně pronesl kníže.

„Máš, ale nemohou ti pomoci, poněvadž o tvém pobytu nevědí. Poněvadž jsi neměl žádného spojení se světem, zůstalo tě utajeno, co pro tebe podnikli. Domnívali se totiž, že posud v Praze prodléváš a na královském hradě jsi uzavřen.“

Pozornost Sigmundova byla napjata.

„Tedy přece si na mne vzpomněli!“

„V Kolíně se sešli a umluvili, na 600 spiklenců do Prahy vniklo pod vedením Jana Smiřického a Hynka Kolštejnského. Ovšem, ani tvůj bývalý rádce nescházel.“

„Vilém Kostka z Postupic!“

„Ano; domnívali se, že se k nim lid přidá, že tě osvobodí a za správce země, ne-li za krále prohlásí. Ale očekávání zklamalo úplně. Konšelé předem zpraveni byli o chystaném útoku a učinili náležité

opatření. Rychle ulice přetaženy řetězy, z oken i dveří stříleno na útočníky, každý chápal se zbraně.“

Sigmund maně sahal v tu stranu, kde jindy mu visel meč. Ovšem teď ho tam nebylo.

„Výpad se nezdařil a byl také marný, neboť nebylo koho vysvoboditi, zajatec v Praze se nenacházel. Ke stu spiklenců pobito, dvě stě zajato, mezi nimi také Jan Smiřický, a uvězněn na radnici Staroměstské.“

Korybut se zasmušil. Že má ještě několik přátel, to ho těšilo, ale želel, že tak špatně to s nimi dopadlo. Z toho také poznával, že jeho naděje v Čechách úplně jsou zmařeny, že ho už nechce ani Praha, která nejdéle u něho stála. Co se stalo, byl poslední pokus. Lépe bude, když odjede zpět do Polska, když se vrátí do svého rodiště.

Teď se mohl volně procházeti po hradě, ale nenapadlo ho uprehnouti. Bylo by to marné, v Čechách už pevné pudy nemá. Toužebně čekal, kdy odtud bude odveden. S pánem hradu častěji se setkal, jednali spolu přátelsky, rozmlouvali o událostech posledního roku.

Za krátko dostavilo se k Sigmundovi několik pánů a Bernard z Valečova vyzval knížete, aby se přichystal na odchod z Čech.

„Doprovodíme tě na hranice,“ dodal vážně.

„Nemohu vás zrazovati, ale že bych jel do Prahy, obávati se nemusíte. Víím dobře, že za nynějších poměrů bych nepořídil.“

Sigmund byl brzo připraven, jezdci ho vzali mezi sebe a rychle s ním odjížděli. Zase na obličej dali mu kukli, aby nebyl poznán, aby nikdo nevěděl, tak že z Čech odjíždí „zvolený a dožádaný český král“, jenž byl tak slavně vítán, v nějž tolik kladeno nadějí. Teprve na hranicích volně propuštěn.

Z Prahy přátelé Sigmundovi vypuzeni, vlády u-
jala se strana ostrých husitů, která už dříve vý-
pady činila po Čechách a teď se spojila se Sirotky
a Tábořky.

*

Ještě několikráte proniklo jméno Sigmunda Ko-
rybuta v dějinách, ale už jen v roli podružné. I s Čechy
se ještě setkal, ale už nikdy jako správce země, jako
„zvolený a dožádaný český král“.

Když Táboři táhli do Slez, přirazil k nim r. 1430
kníže Sigmund s některým polským lidem, a když
dobyli města Hlívce, založil si tu malou državu.
Rok na to jeli čeští poslové do Krakova ke králi
Vladislavovi, jenž toho byl velice žádostiv, aby Če-
chové do církve byli opět přivedeni. Mezi těmito
vyslanci byl i Vilém Kostka z Postupic. Jak by tento
muž, prodlévaje v Polsku, nezastavil se ve Hlívci
u knížete Sigmunda! A jak oba vzpomínali na Prahu,
na Hrádek, na doby minulé!

Sigmund se přiznal, že posud vede život nepo-
kojný, dobrodružný, ale v Čechách že mu svítla
hvězda blaha.

„Žel však, že tak záhy zapadla,“ doložil Sigmund,
skloniv hlavu.

Oba muži věděli, která to byla hvězda.

Kníže doprovodil posly do Krakova, pobyl s nimi
u dvora a zpět je doprovázel. Zatím kníže Olešnický,
jménem Konrád Bílý udeřil na Hlívci, posádku jednak
jal jednak porubal. I na Sigmunda s posly čekal, ale
těm se podařilo uprchnouti. Kostka se dal do Čech,
Sigmund do Opavska.

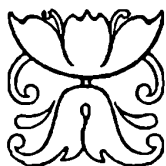
„Takový je život můj,“ řekl Korybut trpce panu
Vilémovi. „Nikde klidu, nikde pokoje.“

„Ani v Čechách bys nyní spokojenosti nedošel,“
odpovídal rytíř, louče se s knížetem.

Za krátko objevil se Sigmund na svých dobrodružných cestách v bitvě u Domažlic, kam přibyl s několika tisíci Poláků, vyhledávaje bitvy a válečná tažení. Zde chrabře bojoval na straně Čechů, ale přízně a bývalého postavení nezískal. Zde setkal se s Kostkovým synem Janem. Od toho zvěděl, že otec je nyní hejtmanem na Litomyšli, nejstarší syn Bohuš že postupuje v úřadech, Albrecht že je sudím a Zdeněk spravuje rozsáhlá panství. Každá zpráva knížete velice zajímala.

Korybut od meče žil a s mečem v ruce i skončil 1. září 1435 v bitvě u Vilkomíře na hranici nynějšího ruského Polska. Knížata polská po smrti Vladislavově znesvářila se o dědictví, Prusové voláni na pomoc. Proti nim za vůdce ustanoven Sigmund Korybut. Ale štěstěna ho opustila; byl poražen a zajat. A tu jmenovec jeho, kníže litevský, dal poraženého Korybuta utopiti v řece Svientě; dle jiného tvrzení byl prý usmrcen jedem do ran vpuštěným.

Několik měsíců před tím i Táboři v bitvě u Lipan dokrváceli.

VÝROČNÍ ZPRAVA

KATOLICKÉHO SPOLKU TISKOVÉHO

V PRAZE

ZA ROK 1914.

Orgánem Spolku jsou „Hlasy“. V jejich 45. ročníku 1914 byly vydány tyto spisy: Jiřího Sahuly „Z husitství do protestantismu“ díl V.; „Zásluhy papežů“ a „Hrst statí vychovatelských“ od Jana Ježka; „Črty a nálady“ od Jaroslava Nováka a „Z minulých časů“ od L. Grossmannové-Brodské. Spisovatelům bylo vyplaceno honoráře K 250.— a za korekturu K 50.— Spolek má čtyři členy zakládající, dva členy čestné a roku 1914 devadesát sedm členů přispívajících. Během roku zemřel čestný člen konsist. a školní rada Jan Ježek a vikář František Marek. Odběratelů bylo asi 1400. — „Katolický spolek tiskový“ řídí valnou schůzí volený výbor, v němž zasedali J. M. prelát Mons. Th. Dr. Jan Sedlák, předseda; Mons. prelát Th. Dr. Josef Tumpach, místopředseda; kanovník Th. Dr. Ant. Podlaha, kanovník Th. Dr. Karel Kašpar, kanov. Eduard Šittler, konsistorní rada Th. Dr. Antonín Víšek, pokladník, konsistorní a školní rada Jan Ježek, kníž. arcib. vikář František Pohunek, zapisovatel, a Fra. Josef Hamršmíd, jednatel. Náhradníky byli farář Antonín Postřihač, tajemník Raymund Hummel, revisory účtů farář Karel Preininger a vrchní pokladník Jan Hornof.

Valná hromada konala se 4. března 1915. Koncem roku 1914 měl spolek jmění K 2491·95.

Vypsání ceny. Konsistorní a školní rada Jan Ježek věnoval svůj honorář K 50— jako cenu za dějepisnou povídku. Ježto cena nebyla žádné ze zaslaných prací přiřčena, vypisuje se nově na *poučnou práci, především o době husitské*. Kromě ceny obdrží autor nejlepší práce po uveřejnění ve „Hlasech“ i příslušný honorář. Konkurční práce asi o 4—6 tikových arších budtež anonymně s heslem zaslány do 1. listopadu 1915 prelátu Th. Dru J. Tumpachovi v Praze IV.

